

รายงานการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการยกระดับ
ผลิตภัณฑ์ชุมชน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ในปีงบประมาณ 2562 – 2565
จังหวัดลพบุรี

รายงานการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการ
ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่
University as a Market place
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายงานการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565
จังหวัดลพบุรี

รายงานการวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการ
ยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “ศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบจังหวัดลพบุรี: กรณีศึกษาโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปีงบประมาณ 2562-2565” การดำเนินการวิจัยใช้เทคนิคเชิงปริมาณ และเทคนิคเชิงคุณภาพ โดยการประเมินศักยภาพ และปัจจัยความสำเร็จ โดยใช้กรอบเครื่องมือประเมินศักยภาพของวิสาหกิจชุมชน และการประเมินผลลัพธ์ทางสังคม

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อสังเคราะห์ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562-2565 ผลการสังเคราะห์ในภาพรวมพบว่า การกระจายตัวของโครงการครอบคลุมกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน 5 กลุ่มหลัก คือ 1) กลุ่มอาหาร 2) กลุ่มเครื่องดื่ม 3) กลุ่มของใช้ของตกแต่ง 4. กลุ่มผ้าเครื่องแต่งกาย และ 5.กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร โดยในแต่ละโครงการมีการบูรณาการร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐมากที่สุด ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชนในส่วนจังหวัดและอำเภอในส่วนงานด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน(OTOP) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และกลุ่มสัมมาชีพชุมชน สำนักงานเกษตรจังหวัดในส่วนงานด้านวิสาหกิจชุมชน สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดในส่วนงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น และภาคประชาชน โดยเป็นไปตามขั้นตอนและกระบวนการของโครงการที่เหมาะสม เป็นผลให้นำไปสู่ผลผลิตและผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562-2565 และมีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่า ในภาพรวมของศักยภาพวิสาหกิจชุมชนมีผลความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ซึ่งหมวดที่ต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อการพัฒนาศักยภาพทางธุรกิจชุมชน คือ เงินทุนและการวางแผน การบริหารการตลาด และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน โดยผลการประเมินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมของกระบวนการโครงการมีผลความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านผลผลิตประสิทธิภาพและประสิทธิผลการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความสอดคล้องกับระดับความพึงพอใจมากที่สุดที่มีต่อโครงการของผู้ประกอบการ, สมาชิก/ประชาชน, ผู้นำชุมชน และหน่วยงานเครือข่าย วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชน ในจังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี มีผลลัพธ์ทางสังคมที่สร้างความสมดุลอย่างยั่งยืน ด้านเศรษฐกิจ คือ ความเพียงพอของรายได้จากการเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่ก่อให้เกิดการจ้างงานสร้างรายได้ ด้านสังคม คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในชุมชน การสร้างความมั่นคง ความภาคภูมิใจให้กับการเป็นผู้ประกอบการชุมชน ได้กลับมามีอาชีพภายในบ้านเกิดของตนเอง ด้านสิ่งแวดล้อม คือ ชุมชนมี

ผลิตภัณฑ์ชุมชนภายใต้ทุนทางธรรมชาติ ที่เกิดความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมจากการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและผู้บริโภค

คำสำคัญ ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ,ปัจจัยความสำเร็จผู้ประกอบการชุมชน,ผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ

Abstract

Research study on “The Potential and Success Factors of the Community Entrepreneurship Model in Lopburi Province : A Case Study of the Local Community Products Standardization Project in Budget Year 2019-2022”. The research was conducted using quantitative and qualitative methods by evaluating the communities’ potential and success factors, using the framework of the local community’s business potential and social outcomes assessments.

The first objective of the study is to synthesize the outcomes of the Local Community Products Standardization Project in Lopburi province in the budget year 2019-2022 conducted by Thepsatri Rajabhat University. The major findings showed that the dispersion of the project covered five main groups of community entrepreneurs: 1) food; 2) beverage; 3) decorative products; 4. costumes or clothing; and 5. inedible herbs. In each project, the communities commonly cooperated with the state agencies, which included: the Community Products Unit (OTOP) cooperated with Provincial and District Community Development Offices; local community entrepreneurs cooperated with the Women's Role Development Fund, the Local Community Employment Group, and the Provincial Agriculture Office; and medium and small local businesses cooperated with the Provincial Industrial Office. Moreover, there was various cooperation with local governments, local leaders, and people. The projects were carried out following the appropriate procedures, which led to adequate project outcomes. The outcomes were consistent with the objectives of Thepsatri Rajabhat University’s Local Community Products Standardization Project in the budget year 2019–2022. The findings of the projects were properly and concretely implemented. The second objective is to study the potential of local community entrepreneurs in Lopburi Province. Through the implementation of community product standardization projects, community businesses gained a very high level of feedback on their potential. The areas that needed to be improved to develop community business potential were funding and planning, marketing management, and membership or employee involvement. The evaluation outcomes of Thepsatri Rajabhat University’s Local Communities Products Standardization Project showed that, overall, the process of the project was at the highest level. The project’s productivity, effectiveness, and performance were all at the highest level, which was consistent with the highest level

of satisfaction of the entrepreneurs, members, local people, community leaders, and network agencies toward the project. The third objective is to study the success factors of local community entrepreneurship. The results showed that in Lopburi province, some social outcomes or factors led to sustainable balance in local businesses. The first aspect was the economic aspect: local business owners gained adequate incomes, and there was an expansion of employment in communities. The second aspect was the social aspect, which was the establishment of good relationships among community members. The local business entrepreneurs had stability and pride in being members of their communities, so they returned to their homeland and developed various career paths for their communities. The last aspect was the environmental aspect. The communities had local products produced from their local natural resources. They had an awareness of the consequences and impacts of the goods production on the environment, on people's livelihoods in the community, and on consumers.

Keywords: Community Entrepreneurship Potential, Community Entrepreneurs' Success Factors, Community Entrepreneurs Model

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “ศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบจังหวัดลพบุรี: กรณีศึกษาโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปีงบประมาณ 2562-2565” เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market Place ปีงบประมาณ 2566 เพื่อติดตามผลการดำเนินงานโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเข้าไปส่งเสริม สนับสนุนผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดสิงห์บุรี ในช่วงปีงบประมาณ 2562 – 2565 ศึกษาปัจจัยความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน และศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบของจังหวัดสิงห์บุรี

คณะผู้วิจัยต้องขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดการที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการประสานงานต่าง ๆ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน หน่วยงานในพื้นที่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดีทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวถึง

หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อมูลจากรายงานการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ตลอดจนการให้บริการวิชาการอื่น ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ต่อไป

ผู้วิจัย

สิงหาคม 2566

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ

บทที่ 1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของการวิจัย	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน	7
1. ความหมายของผลิตภัณฑ์ชุมชน	8
2. โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น	10
3. การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน	13
4. ปัจจัยสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชน	14
แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ	17
1. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล	17
2. รูปแบบการประเมินผลโครงการวิจัย/บริการวิชาการ	19
3. สาระของการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน	26
4. การประเมินการดำเนินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ	33
เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	40
วิธีการศึกษา	40
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	40
เครื่องมือในการวิจัย	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย	45
1. ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี	46
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565	
2. ศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี	47
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565	
3. ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี	76
จากการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	
ในปีงบประมาณ 2562 - 2565	
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	88
สรุป	88
อภิปรายผล	93
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	100
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	100
ภาคผนวก ข บรรยายภาคการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	118

สารบัญตาราง

ตาราง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล	15
2.2 การประเมินผลโครงการตามรูปแบบซีป	18
2.3 ตัวอย่างรูปแบบการประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตรของเป็นเน็ตต์	23
4.1 แสดงจำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรีจำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์	46
4.2 จำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรีจำแนกตามประเภทผู้ประกอบการ	47
4.3 ประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ	49
4.4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร	51
4.5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด เงินทุนและการวางแผน	53
4.6 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวดการตลาดและนวัตกรรม	54
4.7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	55
4.8 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด หมวด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	56
4.9 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด การผลิตและให้บริการ	57
4.10 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพ ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการ	58
4.11 ประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการ	60
4.12 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร	61
4.13 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการ หมวด เงินทุนและการวางแผน	63
4.14 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการ หมวดการตลาดและนวัตกรรม	64

สารบัญตาราง (ต่อ)

4.15 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครง หมวด การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	65
4.16 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครง หมวด หมวด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก	66
4.17 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครง หมวด การผลิตและให้บริการ	67
4.18 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพ ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการ	68
4.19 ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรีของผู้ประกอบการชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	79
4.20 แสดงการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการฯ	83
4.21 แสดงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของโครงการฯ	85
5.1 ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรีของผู้ประกอบการชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	91

สารบัญภาพ

ภาพ

1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2.1 ปัจจัยสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชน	14
2.2 แบบจำลองการประเมินผลโครงการของไทเลอร์	14
2.3 แบบจำลองการประเมินของสเตก	22
4.1 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)	86
4.2 ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain)	87

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากพระบรมราโชบายของในหลวงรัชกาลที่ 10 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร เมื่อ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ทรงมีพระราชดำรัส ไว้ว่า

“...ข้าพเจ้าได้ไปพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏต่อเนื่องมาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว ทำให้รู้สึกมีความสุขและผูกพันกับมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้งหลายอย่างมาก ไปทุกครั้งก็มีความสุข อยากให้ทุกคนมีกำลังใจที่จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏของเราเป็นประโยชน์กับประชาชน เป็นประโยชน์ต่อภูมิภาค และท้องถิ่นจริงๆ จังๆ ในเรื่องการดำรงชีวิต ในเรื่องความรู้ทั่วไป และข้อสำคัญคือผลิตคนดี ผลิตคนดีที่เห็นประโยชน์แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสังคม คิดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่เป็นประโยชน์และเป็นกลไกที่พัฒนาประเทศได้อย่างยิ่ง ถ้าหากตั้งใจ ร่วมกัน และคุ้ยกันมากๆ จะเป็นสถาบันหลักที่พัฒนาประเทศและประชาชนได้อย่างมาก”

ในด้านการศึกษานั้น ทรงมุ่งหมายพัฒนาทางการศึกษา ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ทางการศึกษา ใน 4 ประการ ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ดีและถูกต้อง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงเข้มแข็ง 3) มีอาชีพมีงานทำและ 4) เป็นพลเมืองดีมีระเบียบวินัย ทั้ง 4 ประการนี้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงน้อมนำพระราชดำรัสและพระบรมราโชบายดังกล่าวมาร่วมกันกำหนดแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) มาใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศ ที่มีความสอดคล้องกับภารกิจในการจัดตั้งมหาวิทยาลัย และได้ทบทวนแผนฯ ฉบับดังกล่าว เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2561 โดยน้อมนำแนวพระราชดำริสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันที่ผลิตบัณฑิตที่มีอัตลักษณ์ มีคุณภาพ มีสมรรถนะ และเป็นสถาบันหลักที่บูรณาการองค์ความรู้สู่นวัตกรรมในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ” จากวิสัยดังกล่าวนี้ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏใน 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนาครู ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษา และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการ

เห็นได้ว่า เป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏคือการพัฒนาท้องถิ่น โดยเมื่อพิจารณาในแผนยุทธศาสตร์ จะตรงกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาท้องถิ่น โดยตั้งแต่

ปีงบประมาณ 2562 เป็นต้นมา กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับงบประมาณด้านยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่บริการ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีมีพื้นที่บริการในจังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสระบุรี หรือที่เรียกว่า “สามบุรี” ได้รับงบประมาณและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าว โดยโครงการหนึ่งในงบประมาณนี้ได้กำหนดให้ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่น มาอย่างต่อเนื่อง

ประกอบกับ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้มีนโยบายส่งเสริมการนำความรู้สู่ชุมชน จากการที่มหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลองค์ความรู้และทรัพยากรบุคคลทางด้านวิทยาศาสตร์ งานวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่สำคัญของประเทศ รวมถึงด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และสหวิทยาการ จึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่หลักของมหาวิทยาลัย ในการทำหน้าที่นอกเหนือจากการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนากำลังคนที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศแล้ว ยังให้ดำเนินการวิจัย สร้างสรรค์นวัตกรรมที่ตอบโจทย์สังคม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้กับประชาชนในทุกพื้นที่ของประเทศ และลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อการพัฒนาชุมชน สังคมท้องถิ่น และประเทศชาติ รวมทั้งการจัดให้มีระบบนิเวศน์และโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญของประเทศทางด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ประกอบกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้วยโมเดลเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) สู่การแก้ไขปัญหาในระดับจังหวัด ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกพื้นที่ของประเทศ จากภารกิจดังกล่าวจึงใช้คำเรียกบทบาทมหาวิทยาลัยว่า “อว.ส่วนหน้า” ดังนั้น เพื่อให้การบูรณาการในการพัฒนาเชิงพื้นที่ และการขับเคลื่อนประเทศดังกล่าวกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงมหาดไทย จึงได้ตกลงร่วมมือกันดำเนินงาน “การพัฒนาจังหวัดด้วยการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ นวัตกรรม” เพื่อให้เป็นความร่วมมือระหว่างกันที่ยั่งยืนในระดับประเทศ และมีแนวปฏิบัติที่สามารถบรรลุผลเป็นรูปธรรม ทั้งสองฝ่ายจึงตกลงทำบันทึกความร่วมมือกัน เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2565 โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ ของ อว.ส่วนหน้า ในทุกจังหวัดครอบคลุม 76 จังหวัดทั่วประเทศ ดังต่อไปนี้

1. มอบหมาย อว. ส่วนหน้า เป็นผู้แทน อว. ประจำจังหวัด ดำเนินงานร่วมกับจังหวัด เพื่อนำนโยบายด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ไปสู่การปฏิบัติ
2. สนับสนุนข้อมูลองค์ความรู้และบุคลากรด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ตามความต้องการของจังหวัด
3. ขับเคลื่อนกิจกรรมและจัดทำแผนงาน/โครงการด้านการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) ที่สอดคล้องกับความต้องการและยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

4. นำเสนอข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อววน.) "ในการประชุมคณะกรรมการจังหวัด การประชุมคณะกรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ (กรอ.) การประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับอำเภอ

5. ประสาน กำกับ ดูแลและติดตาม การดำเนินงานด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อววน.) ในจังหวัด

จากทั้ง นโยบาย อว. และพันธกิจของมหาวิทยาลัยกลุ่มราชภัฏดังที่กล่าวมา เห็นได้ว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏมียุทธศาสตร์ที่นอกเหนือจากการผลิตบัณฑิต นั่นคือ การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งจากภารกิจดังกล่าวนี้ ปัจจุบันมีการใช้คำว่า มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (University Engagement) การบริการวิชาการรับใช้สังคม (socially-engage scholarship) งานวิชาการเพื่อสังคม งานวิชาการรับใช้สังคม และงานวิชาการเพื่อชุมชนและสังคม แต่ทุกถ้อยคำจะสื่อความหมายตรงกันในเรื่องของการนำ “ความรู้” มาใช้หรือเป็นปัจจัยนำเข้า (input) ส่วนกระบวนการ (process) และผู้รับประโยชน์ หรือผู้ใช้ประโยชน์อาจมีขอบเขตหรือจุดเน้นที่แตกต่างกัน โดยมีคำที่นิยมใช้ และปรากฏที่มาชัดเจน ใน 2 ชื่อเรียก คือ มหาวิทยาลัยเพื่อสังคม (University Engagement) การบริการวิชาการรับใช้สังคม (socially-engage scholarship)

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้มีบทบาทสำคัญในการท้องถิ่นและบริการวิชาการรับใช้สังคมในพื้นที่บริการครอบคลุม 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสระบุรี โดยใช้คำว่า “สามบุรี” โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 - 2566 พบว่า มหาวิทยาลัยมีการดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานระดับคณะในมหาวิทยาลัย ทั้ง 6 คณะ โดยมีทั้งโครงการใหม่และโครงการเก่าที่ดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละปีอาจใช้ชื่อโครงการต่างกัน โดยสรุป ดังนี้

ปีงบประมาณ 2562 โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน

ปีงบประมาณ 2563 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น

ปีงบประมาณ 2564 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น

ปีงบประมาณ 2565 โครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place

สำหรับพื้นที่จังหวัดลพบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นโดยดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ 2562 – 2565 มีการดำเนินโครงการทั้งสิ้น 53 เพื่อศึกษาศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการว่าผลการดำเนินการส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพอย่างไร และมีปัจจัยใดในการส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จ ทั้งนี้เป็นไปตาม ตัวชี้วัดที่ 1.1 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ที่ กำหนดว่า มีฐานข้อมูลของพื้นที่บริการ (ศักยภาพชุมชน สภาพปัญหา และความต้องการที่แท้จริงของชุมชน) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ประเมินและวางแผนงานพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

ดังนั้น โครงการวิจัยนี้จึงดำเนินการศึกษาที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดดังกล่าว ในประเด็นการวิเคราะห์ ประเมินและวางแผนงานพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยจะดำเนินการวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงปีงบประมาณ 2562 - 2565 ในพื้นที่จังหวัดลพบุรี เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวปฏิบัติการบริการวิชาการหรือรับใช้สังคมให้เป็นไปตามนโยบาย อว.ส่วนหน้า รวมถึงใช้ในการวางแผนงานพัฒนาเชิงพื้นที่ตามศักยภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 ส่งเสริมให้ชุมชนมีการพัฒนาศักยภาพอย่างไร
2. มีปัจจัยใดในการส่งเสริมให้เกิดผลสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี ภายหลังจากที่การดำเนินโครงการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเสร็จสิ้นและออกจากพื้นที่ชุมชน
3. ผู้ประกอบการชุมชนหรือชุมชนมีความต้องการรับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในอนาคตอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตพื้นที่ ดำเนินการศึกษาในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 จำนวน จำนวน 35 คน 2) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนใน

จังหวัดลพบุรี จำนวน 8 คน 3) ตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี จำนวน 8 คน 4) ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี จำนวน 12 คน และ 6) กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ จำนวน 11 กลุ่ม

ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ประเมินผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยการสังเคราะห์ข้อมูลโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเข้าไปดำเนินโครงการในจังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
- 2) ประเมินศักยภาพศักยภาพในการดำเนินโครงการบริการวิชาการในจังหวัดลพบุรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
- 3) ค้นหาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

ขอบเขตระยะเวลา ดำเนินการศึกษาระหว่างเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม 2566

นิยามศัพท์

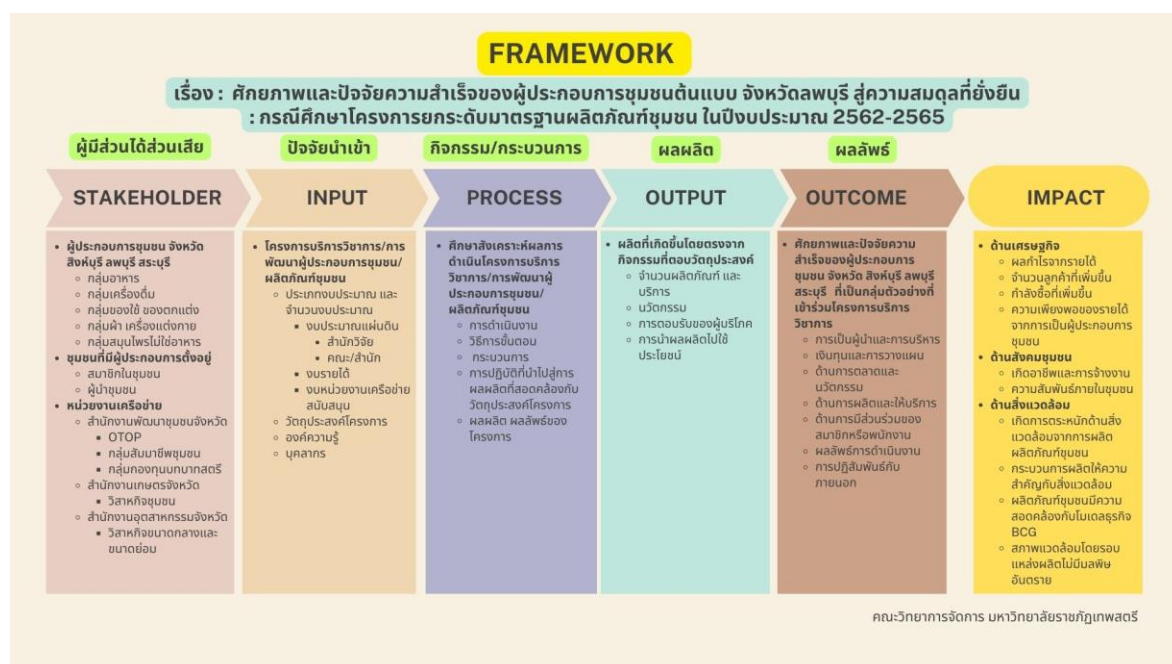
โครงการการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึงโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ที่เข้าไปส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบของมหาวิทยาลัย ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่ม การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด ฯลฯ

สามบุรี หมายถึงจังหวัดที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีรับผิดชอบในการจัดการศึกษาและบริการวิชาการ ประกอบด้วย 3 จังหวัด คือ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์ และจังหวัดสระบุรี

ผู้ประกอบการชุมชน หมายถึงกลุ่มวิสาหกิจ หรือกลุ่มบุคคล หรือหน่วยงาน หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ที่อยู่ในจังหวัดลพบุรี โดยได้รับการคัดเลือกจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีให้เข้าไปช่วยพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 – 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชน ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดสิงห์บุรี จากการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยประยุกต์มาจากแนวคิดการใช้แบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) ของ Stufflebeam (2000) จากนั้นมาทำการสังเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้ข้อมูลผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรีจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการวิเคราะห์ ประเมิน และวางแผนดำเนินดำเนินโครงการในปีต่อ ๆ ไปให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ข้อมูลจากการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี และข้อมูลปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบในจังหวัดลพบุรี จะเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้สำหรับผู้ประกอบการชุมชนอื่น ๆ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 คณะผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมทฤษฎี แนวคิด และรายงานทางการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยโดยกำหนดเนื้อหา ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
 - 1.1 ความหมายของผลิตภัณฑ์ชุมชน
 - 1.2 โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น
 - 1.3 การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน
 - 1.4 ปัจจัยสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล
 - 2.2 รูปแบบการประเมินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ
 - 2.3 สารของการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน
 - 2.4 การประเมินการดำเนินโครงการวิจัย/บริการวิชาการเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน

1. ความหมายของผลิตภัณฑ์ชุมชน

ศิรินทร เลียงจินดาถาวร, และเขมิกา แสนโสม (2560, หน้า 3) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตในชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มประกอบการผลิตทั้งที่มีการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ หรือการรวมกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติไม่มีการจดทะเบียน

อัจจิมา ศุภจริยาวัตร, และสิทธิ จิตติขานนท์ (2562, หน้า 8) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง สินค้าหรือบริการที่ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรที่สามารถหาได้ในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับประชาชน หรือหมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งผลิตโดยกลุ่มชุมชน

ปวีณา เจาะอารง, อับสร อีซอ, ศุภมาศ รัตนพิพัฒน์, ธีรยุทธ มุเล็ง, และกัลยรัตน์ พินิจจันทร์ อธิบายว่า (2563, หน้า 5) ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง สินค้าหรือบริการที่คนในชุมชนมี

ส่วนร่วมในการสร้างงาน สร้างรายได้ ใช้สอยทรัพยากรในชุมชน รวมถึงประยุกต์กับเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านการถ่ายทอดโดยคนในชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงสามารถปรับปรุงจนเกิดมูลค่าเพิ่ม และสามารถขายได้ทั้งในและต่างประเทศ

พิชญ์สินี รัตนานพวงศ์, และคนอื่น ๆ (2563, หน้า 64) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลผลิตที่กลุ่มคนในชุมชน (เช่น กลุ่มแม่บ้าน) ร่วมมือกันทำ ซึ่งเกิดจากทักษะ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาของชุมชน หรือการถ่ายทอดของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ตามความถนัด เช่น ข้าวต้มมัด ขนมดอกจอก แคบหมู น้ำพริกเผา ขนมจีนน้ำยา น้ำเต้าหู้ ดอกไม้ประดิษฐ์ ดอกไม้จันทร์ ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ได้แก่ ยาหม่องสมุนไพร พิมเสน การบูร เป็นต้น

ศศิชา หอมดลทิล (2563, หน้า 1) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง การผลิตสินค้า ที่ดำเนินการโดยชาวบ้านในชุมชนที่ไม่จำเป็นต้องเกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชนเพื่อผลิตสินค้า โดยนำทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนมาผลิตหรือนำมาแปรรูป ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเอง

ภัทรกร พุ่มพันธ์, และพงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี (2566, หน้า 15) อธิบายว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่มีกำเนิดจากชุมชน โดยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แสดงให้เห็นถึงรากฐานทางวัฒนธรรม และเอกลักษณ์เฉพาะตัวของชุมชน ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีหลากหลายประเภท ทั้งข้าวของเครื่องใช้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และอาหารแปรรูป เป็นต้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ของชาวบ้านในชุมชนที่เกิดจากการรวมกลุ่มประกอบการผลิตทั้งที่มีการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการหรือไม่มีการจดทะเบียน ร่วมมือกันทำ โดยใช้ทักษะ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาของชุมชน หรือการถ่ายทอดของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น ตามความถนัด และใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรที่สามารถหาได้ในชุมชนมาผลิตหรือนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ ที่แสดงถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและชุมชน

2. โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น

จินตนา กาญจนวิสุทธ์ (2563, หน้า 38 - 42) อธิบายว่า โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น หรือ “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” หรือ One Tambon One Product (OTOP) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) OTOP ที่ผลิตโดยชุมชน เรียกว่า ผลิตภัณฑ์ชุมชน ซึ่งหนึ่งตำบลไม่จำเป็นต้องมีหนึ่งผลิตภัณฑ์ อาจมาจากหลายชุมชนหรือหลายเครือข่าย และไม่จำเป็นต้องอยู่ในจังหวัดหรือภาคเดียวกัน และ 2) ผลิตภัณฑ์ที่มาจากผู้ประกอบการรายเดียว เช่น ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท เรียกว่า ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มุ่งเน้นเป้าหมายเดียวกัน คือ การสร้างรายได้ และกำไรให้กับชุมชนตนเอง ส่วนการพัฒนาสินค้าชุมชนที่เน้นการเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชน โดยนำศักยภาพด้านการตลาดมาใช้เป็นตัวนำ สำหรับการผลิตสินค้า เพื่อเป้าหมายด้านรายได้ และผลกำไรตามระบบ

ตลาดมาเป็นตัวนำในการผลิตสินค้า สำหรับการจัดโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น นั้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างรายได้ด้วยการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และบริการที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแต่ละชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาสินค้า และภาครัฐให้ความช่วยเหลือด้านความรู้สมัยใหม่ โดยการดำเนินโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือ OTOP นั้น ประกอบด้วย 7 หลักการสำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนในแต่ละกลุ่มอาชีพ ต้องมีผลิตภัณฑ์ที่เด่นอย่างน้อยหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่บนพื้นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมและประเพณี และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนหรือตำบลนั้น แนวคิด “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” จะเป็นเครื่องมือที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสากล ที่จะส่งผลให้เศรษฐกิจชุมชนฐานล่างมีความเข้มแข็ง มีตราสัญลักษณ์โครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ โดยใช้ตราที่มีคำว่า “OTOP”

2. หลักการพื้นฐานของโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน มีหลักการที่สำคัญของ OTOP 3 ประการ ได้แก่ 1) ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (local wisdom to global) ผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ 2) การเสริมสร้างกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพความรู้ และความสามารถของท้องถิ่น และ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บ่มเพาะให้ประชาชนใช้ชีวิตด้วยความท้าทาย และจิตวิญญาณแห่งการสร้างสรรค์

3. วัตถุประสงค์ของโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน มีดังนี้ 1) เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน 2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนได้คิดเอง ทำเอง ในการพัฒนาท้องถิ่น 3) เพื่อส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 4) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

4. การรวมกลุ่มอาชีพในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มอาชีพในรูปแบบของ OTOP หลายกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ กลุ่มจักสาน กลุ่มสมุนไพร เป็นต้น ซึ่งกลุ่มอาชีพจะประสบความสำเร็จให้ได้นั้น จะต้องมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีผลกำไร โดยกลุ่มควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ รวมทั้งต้องมีการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างคุ้มค่า การดำเนินงานของกลุ่มสามารถตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มสามารถผลิตและพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของตน สมาชิกทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีอาชีพที่มั่นคง โดยปัจจัยที่ส่งเสริมให้กลุ่มประสบความสำเร็จมี 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ความรู้ ลักษณะของผู้นำกลุ่ม การบริหารงาน การติดตามและประเมินผล และ 2) ปัจจัยภายนอก เช่น การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งการสนับสนุนในการซื้อสินค้าจากผู้บริโภค

5. การพัฒนาศักยภาพเชิงธุรกิจในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยจะมีการพัฒนาคุณภาพของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ OTOP ของแต่ละกลุ่มอาชีพ มีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การหาแนวทางการลดต้นทุนการผลิต แต่สินค้ายังคงมีคุณภาพ และการปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจ เพื่อดึงดูดส่วนของการตลาดกลับมาชุมชน การได้รับความช่วยเหลืออย่างแข็งขันจากกิจการภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนหลายแห่ง รวมทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณและกิจกรรมจากหลาย ๆ ด้าน นอกจากนั้น ชุมชนควรได้รับการพัฒนาทักษะ และเพิ่มขีดความสามารถ ประกอบด้วย 3 แนวทาง ดังนี้ 1) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (local wisdom to global) 2) การพึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (self reliance & creativity thinking) และ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (human resource development) ซึ่งผลิตภัณฑ์ ไม่ได้หมายถึงตัวสินค้าเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกระบวนการทางความคิด การบริการ การดูแล การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การรักษาภูมิปัญญาไทย การท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อทำให้ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ มีจุดเด่น มีจุดขายที่รู้จักกันแพร่หลายไปทั่วประเทศและทั่วโลก

6. การสะสมทุนและการกระจายสวัสดิการในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน มีวิธีดำเนินการสะสมทุนทางเศรษฐกิจของ OTOP กลุ่มอาชีพมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ทำให้คนในชุมชนมีการออมเงิน และสามารถกู้เงิน เพื่อนำเงินไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ เป็นการลดภาระการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เช่น การกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ หรือเงินกู้นอกระบบ ตัวอย่าง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น โรงสีข้าวชุมชน บั่มน้ำมัน โรงผลิตน้ำดื่ม ร้านค้าชุมชน ซึ่งเป็นการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม เมื่อมีผลกำไร ก็นำไปปันผลเฉลี่ยคืน และจัดเก็บสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชน เกิดการหมุนเวียนอยู่ภายในหมู่บ้าน ลดการพึ่งพาจากภายนอก เป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานรากที่เข้มแข็งได้ ซึ่งการมีแหล่งเงินทุนภายในชุมชน จะช่วยให้คนยากจนในชุมชนมีโอกาสได้รับการช่วยเหลือ ให้มีเงินลงทุนในการประกอบอาชีพ หรือใช้จ่ายเมื่อขาดทุนโดยชำระดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

7. การพัฒนาศักยภาพคนในโครงการผลิตภัณฑ์ชุมชน คนในกลุ่มของ OTOP มีองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญา มีความสามารถ และทักษะที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ ที่ผ่านกระบวนการเลือกสรร เรียนรู้ ปรับปรุง พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมาในวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและยุคสมัย ซึ่งการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาศักยภาพหรือระบบการเรียนรู้ของชุมชน ทั้งนี้ การพัฒนาศักยภาพคนในกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น มักจะใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ด้วยเทคนิคการสาธิต การปฏิบัติจริง การบอกเล่า เพื่อให้ปฏิบัติตามผู้ถ่ายทอด การปฏิบัติให้ดูเป็นตัวอย่างพร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน การเรียนรู้โดยวิธีการกระบวนการกลุ่ม การพัฒนาองค์ความรู้ ภูมิปัญญา ทักษะความสามารถ และประสบการณ์ โดยการเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม

และการแสวงหาความรู้โดยการอบรมสัมมนา การจัดวิทยากรอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากภายนอกกลุ่ม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนจึงมีการเรียนรู้แบบพลวัตที่ก่อให้เกิดการสั่งสมและพัฒนาความรู้ของคน รวมทั้งเป็นการพัฒนาอาชีพอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ชุมชนมีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมให้แก่คนในครอบครัวรุ่นต่อไป เพื่อให้มีการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้ ได้รับการยอมรับและสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ เป็นที่นิยมของลูกค้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. การพัฒนาศักยภาพของกลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน

ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์ (2563) อธิบายว่า ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนนั้น ควรมีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ตามกรอบต่อไปนี้

1. ด้านภาวะผู้นำ ต้องมีคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ ที่มีความเข้มแข็ง ซึ่งประกอบด้วย การควบคุมตนเองความเชื่อมั่นในตนเองการตัดสินใจการมอบหมายงานและการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองและทีมงาน

2. ด้านความรู้ ความเชี่ยวชาญและการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ การเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทักษะและประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ เป็นปัจจัยสำคัญ ให้ธุรกิจประสบความสำเร็จ โดย ความรู้ที่จำเป็น สำหรับธุรกิจชุมชนได้แก่ กฎระเบียบข้อบังคับ และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจชุมชน การบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารการตลาด การบริหารจัดการสินค้าและโลจิสติกส์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายทอดความรู้ และการเป็นผู้ เรียนรู้ตลอดชีวิต

3. การเป็นผู้มีความสามารถในการจัดทำแผนธุรกิจ การวางแผน เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการดำเนินธุรกิจ ธุรกิจชุมชนต้องมีการวางแผน ทั้งด้านการบริหารการตลาด การจัดการสินค้า การจัดการความรู้ อย่างมีเป้าหมาย และทิศทางที่ชัดเจน รวมถึงการวางแผนติดตามและประเมินผลแผนงานของตนเองและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4. ความสามารถด้านการสื่อสารและการประสานงาน ปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีความที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จ ในการดำเนินธุรกิจชุมชน คือการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับชุมชน ทั้งนี้ธุรกิจชุมชนเป็นธุรกิจที่อยู่ในพื้นที่ตลาดขนาดเล็ก การสื่อสารการมีความเข้าใจที่ดีต่อกันจึงเป็นปัจจัยเพื่อเกื้อหนุนธุรกิจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จำเป็นระหว่างกัน ดังนั้น การประชาสัมพันธ์การติดต่อประสานงานและการสร้างเครือข่ายในกลุ่มธุรกิจเดียวกัน และในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

5. ด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการประกอบธุรกิจชุมชน อยู่ในพื้นที่ที่มีฐานปัจจัยทางวัฒนธรรมชุมชนร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการแสดงออกด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้ประกอบการต่อชุมชน การแสดงน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันซึ่งกันและกัน ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อชุมชน และการมีจริยธรรมของผู้ประกอบการ

นอกจากนี้ ด้วยธุรกิจชุมชนเป็นธุรกิจที่มีมูลค่าการตลาดค่อนข้างน้อย ประกอบกับผู้ประกอบการยังมีการรับผิดชอบค่อนข้างสูง ดังนั้น จึงต้องมีเทคนิคในการประกอบธุรกิจชุมชน ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งได้มีการศึกษาศึกษาปัจจัยสู่ความสำเร็จในการประกอบธุรกิจชุมชน พบว่าผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ มีศักยภาพที่สำคัญ 5 ด้าน ที่จะเป็นปัจจัยส่งเสริมสนับสนุนความสำเร็จ ดังนี้

1. การเป็นผู้มีภาวะผู้นำสูง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีการตัดสินใจที่ดี รู้จักควบคุมตนเอง บริหารงานด้วยการมอบหมายหน้าที่ให้ให้ทีมงาน หรือ ให้มีผู้รับผิดชอบแต่ละส่วนงานอย่างเป็นรูปธรรม

2. การเป็นผู้มีความใฝ่รู้ เป็นผู้ที่มีความพร้อมต่อการรับความรู้ใหม่ๆ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความรู้ให้เป็น เป็นผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญอยู่เสมอ มีการจัดการองค์ความรู้ หรือภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้

3. การเป็นนักวางแผน มีการกำหนดแผนการดำเนินงาน ทิศทางการพัฒนาธุรกิจ มองหาโอกาสในการขยายธุรกิจอยู่เสมอ ทั้งด้วยการเก็บข้อมูลรวบรวมการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่นำไปสู่การวางแผนการระดมสมอง การประชุมกลุ่ม

4. การเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารและประสานงาน ทั้งภายในและภายนอก เพื่อก่อให้เกิดแนวความคิดในทิศทางเดียวกันของผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ สร้างความเข้าใจในการร่วมมือ การปฏิบัติงานให้เป็นทิศทางเดียวกันได้ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้องอันก่อให้เกิดความเข้าใจเชิงบวกต่อธุรกิจ

5. เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมยึดหลักจรรยาบรรณในการประกอบธุรกิจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่รับผิดชอบต่อชุมชนรับผิดชอบต่อลูกค้า รับผิดชอบต่อผู้ร่วมงาน คำนึงถึงความซื่อสัตย์เสียสละโปร่งใสและใส่ใจต่อสภาพแวดล้อม

4. ปัจจัยสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชน

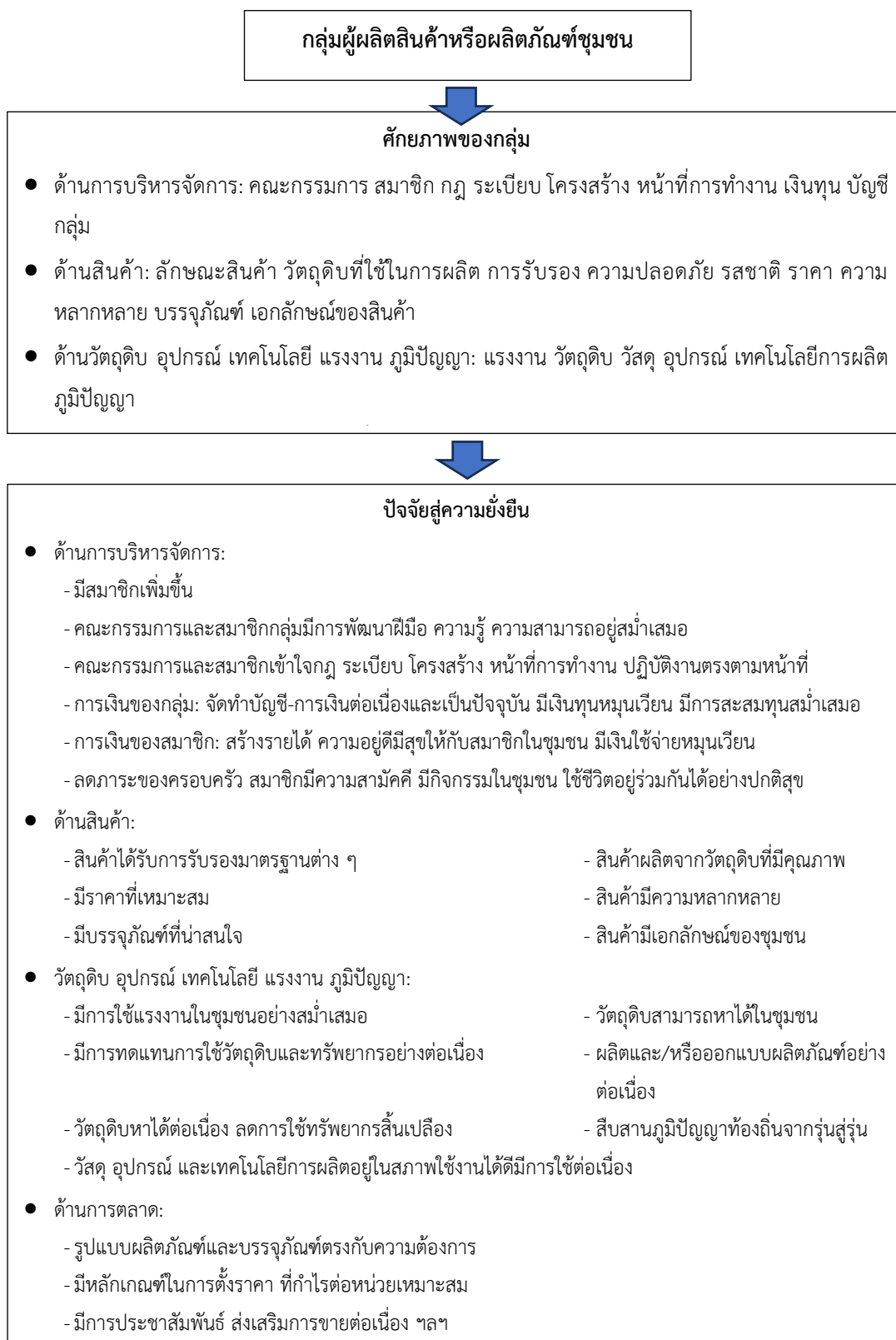
พิสิฐ ลี้อาธรรม, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, สุชุม พันธุ์รงค์, และพิมลพรรณ บุญเสนา (2559, หน้า 17 - 19) อธิบายว่า กลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนจะมีความยั่งยืนได้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จจะต้องมีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง สมาชิกให้การยอมรับ มีกฎระเบียบของกลุ่ม มีโครงสร้างการทำงาน มีการแบ่งงานกันทำของกลุ่มที่ชัดเจน และมีการทำงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความตั้งใจในการทำงาน และมีความร่วมมือ ความสามัคคีภายในกลุ่ม มีระบบการจัดทำบัญชี มีการควบคุมรายรับรายจ่าย มีความโปร่งใสทางการเงิน มีเงินทุนหมุนเวียน มีการสะสมทุน มีการสร้างรายได้

2. ด้านสินค้า ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ คือ สินค้าที่ผลิตมาจากวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัย ได้รับการรับรองมาตรฐานต่าง ๆ เช่น ถ้าเป็นสินค้าด้านอาหารจะต้องมีความปลอดภัย มีรสชาติอร่อย มีบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ราคาเหมาะสม มีรูปแบบสินค้าที่หลากหลาย มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน

3. ด้านวัตถุดิบ อุปกรณ์ เทคโนโลยี แรงงาน ภูมิปัญญา การที่กลุ่มประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการใช้แรงงานตรงตามความสามารถ แรงงานมีฝีมือในการผลิต อุปกรณ์เทคโนโลยีในการผลิตเหมาะสมกับการผลิต มีการจัดสรรการใช้วัตถุดิบอย่างคุ้มค่า ใช้วัตถุดิบในชุมชน มีการทดแทนวัตถุดิบที่หายากและมีราคา ใช้วัตถุดิบที่ดี มีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ และลักษณะการผลิตมีการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. ด้านการตลาด ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จได้ประกอบด้วย การมีรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาด มีการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เสมอ มีการตั้งราคาที่เหมาะสม มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย และมีการวางแผนประชาสัมพันธ์ที่ดี

ภาพ 2.1 ปัจจัยสู่ความยั่งยืนของผลิตภัณฑ์ชุมชน

ที่มา: พิสิฐ ลี้อาธรรม, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, สุขุม พันธุ์รงค์, และพิมลพรรณ บุญเสนา (2559, หน้า 19)

แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ

1. แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล

ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2565, หน้า 292 - 295) อธิบายว่า เมื่อกล่าวถึงประเมินผลโครงการ จะมีแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การติดตาม (monitoring or follow up) และการประเมินผล (evaluation) ซึ่งสามารถสรุปความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ของทั้งสองแนวคิด ดังตาราง 2.1

ตาราง 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล

ประเด็นพิจารณา	แนวคิด	
	การติดตาม (monitoring)	การประเมินผล (evaluation)
1. ความหมาย	การสังเกต ติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมตามแผนงานอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวม และบันทึกข้อมูล การดำเนินกิจกรรมความเปลี่ยนแปลง และหรือการใช้จ่ายงบประมาณ ฯลฯ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	กระบวนการตัดสินคุณค่าของกิจกรรมหรือโครงการ โดยใช้ฐานข้อมูลจากการติดตามงาน และมุ่งหาคำตอบว่ากิจกรรมหรือโครงการที่ทำนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และมีประสิทธิผลและผลกระทบอย่างไร
2. วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความก้าวหน้าและปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแผนงานที่กำหนดไว้	- เพื่อระบุข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ตลอดทั้งกำหนดแนวทางการป้องกัน แก้ไขในการดำเนินงานในอนาคต - เพื่อตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร (งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล) กับการบรรลุวัตถุประสงค์ - เพื่อสังเคราะห์บทเรียนจากการทำงานเพื่อนำไปเป็นแนวทางสำหรับการวางแผนทำกิจกรรมหรือโครงการอื่นต่อไป

ประเด็นพิจารณา	แนวคิด	
	การติดตาม (monitoring)	การประเมินผล (evaluation)
		- เพื่อแสดงระดับความสำเร็จของการดำเนินงานเมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
3. ประโยชน์	- ช่วยในการวิเคราะห์สถานการณ์การทำงานที่เกิดขึ้น - ช่วยในการพิจารณาว่ามีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมเหมาะสมหรือไม่ - ช่วยในการระบุปัญหาและแนวทางแก้ไข - ช่วยในการติดตามการดำเนินกิจกรรมว่ามีความเหมาะสมและตรงเวลาหรือไม่ - ช่วยในการวิเคราะห์ว่ากิจกรรมหรือโครงการที่ทำเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในการแก้ไขปัญหาหรือไม่	- ช่วยในการตัดสินใจว่าการดำเนินงานที่ผ่านมานั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้เพียงใด - ช่วยในการตัดสินใจว่าทรัพยากร (งบประมาณ และเวลาที่เสียไปของพนักงาน) ที่ใช้นั้น มีความคุ้มค่าหรือไม่ - ช่วยในการตัดสินใจว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีคุณภาพ และคุณค่าพอที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้หรือไม่
4. ระยะเวลา	เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	การประเมินสามารถดำเนินการได้ตลอดการปฏิบัติงาน - ก่อนดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น - ระหว่างดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อศึกษาแนวโน้มความสำเร็จนำไปสู่การปรับปรุงยุทธศาสตร์/กลยุทธ์การดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้น - หลังดำเนินโครงการ/กิจกรรม เพื่อทบทวนการดำเนินงานที่ผ่านมา ตั้งแต่ขั้นการวางแผน การดำเนินงาน และผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อันจะ

ประเด็นพิจารณา	แนวคิด	
	การติดตาม (monitoring)	การประเมินผล (evaluation)
		นำไปสู่การระบุข้อจำกัด และ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับ กลุ่มเป้าหมาย
5. ผู้รับผิดชอบ	มักดำเนินการโดยบุคลากรในองค์กร หรือเจ้าหน้าที่โครงการ	สามารถทำได้ทั้งคนภายใน ภายนอก หรือร่วมกันทำ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินผล กล่าวคือ - การประเมินภายใน หรือการ ประเมินอย่างมีส่วนร่วม (internal or participatory evaluation) ดำเนินการโดยผู้จัดการโครงการ หรือหน่วยงาน/องค์กร มีข้อดีตรงที่ ไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานกดดันและผล การประเมินที่ได้รับการนำไปใช้เพื่อ การบริหารจัดการจริง ประกอบกับ เป็นวิธีการที่มีค่าใช้จ่ายน้อย - การประเมินภายนอก (external evaluation) ดำเนินการโดย บุคคลภายนอก ซึ่งข้อดี คือ มีความ เป็นกลาง ปราศจากอคติ ผลการ ประเมินมีความน่าเชื่อถือ

ที่มา: ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2565, หน้า 292 - 295)

2. รูปแบบการประเมินผลโครงการวิจัย/บริการวิชาการ

สิน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 144 - 150) อธิบายว่า รูปแบบการประเมินผลหรือแบบจำลองของการประเมินผลโครงการวิจัย/บริการวิชาการ เป็นทฤษฎี (theory) หรือวิธีการ (approach) ซึ่งมีหลายรูปแบบ ดังนี้

2.1 รูปแบบชิป

การประเมินผลรูปแบบชิป (CIPP model) หรือเรียกว่ารูปแบบชิปของสตัฟเฟิลบีม (Strufflebeam's CIPP model) หรือรูปแบบ CIPP ที่ใช้สำหรับประเมินผลโครงการวิจัย/บริการวิชาการทั่วไป โดยไม่มีวัตถุประสงค์ (goal-free) จะครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินบริบท (context evaluation หรือ C) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation หรือ I) 3) การประเมินกระบวนการ (process evaluation หรือ P) และ 4) การประเมินผลผลิต (product evaluation หรือ P) แสดงดังตาราง 2.2

ตาราง 2.2 การประเมินผลโครงการตามรูปแบบชิป

ปัจจัยและวัตถุประสงค์การประเมิน	วิธีการประเมิน	ประโยชน์
1. การประเมินบริบท ประเมินสภาพแวดล้อม ความต้องการ ปัญหา และโอกาส ตลอดจนทรัพยากรที่จะเอื้ออำนวยและสามารถนำไปใช้ได้ เพื่อนิยามเชิงปฏิบัติการของบริบท จำแนกและประเมินความต้องการ โอกาส วิเคราะห์ปัญหา แล้วนำเสนอสารสนเทศไปใช้ในการตัดสินใจวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการ	อธิบายบริบทต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบปัจจัยนำเข้ากับผลลัพธ์ที่คาดหวังและเกิดขึ้นจริง สิ่งที่เกิดขึ้นกับความเป็นไปได้ของความสามารถของระบบ และวิเคราะห์สาเหตุของความบกพร่องระหว่างความเป็นจริงกับความคาดหวัง	ใช้ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน การเลือกโครงการ การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และการกำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับปัญหาเมื่อต้องการเปลี่ยนแปลงการวางแผน
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า ประเมินความสามารถของระบบยุทธวิธี และวิธีการนำยุทธวิธีของปัจจัยนำเข้า ตลอดจนปัญหา อุปสรรค การจัดอุปสรรคของทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า เพื่อจำแนกและประเมินความสามารถของ	อธิบายและวิเคราะห์ตัวแปรด้านมนุษย์ ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ แนวทางการใช้ยุทธวิธี และการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นไปได้ และสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในด้านเศรษฐกิจ	เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจกำหนดโครงสร้าง การดำเนินงาน การเลือกแหล่งสนับสนุน ทรัพยากร ยุทธวิธี วิธีการดำเนินการ และกำหนดโครงสร้างการเปลี่ยนแปลง กิจกรรม และ แผน การดำเนินงาน

ปัจจัยและวัตถุประสงค์การประเมิน	วิธีการประเมิน	ประโยชน์
ระบบปัจจัยนำเข้า ยุทธวิธี และการนำยุทธวิธีไปปฏิบัติ		
3. การประเมินกระบวนการประเมินการดำเนินการหรือการวัดระหว่างทางส่งเสริมหรือการนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อจำแนกปัจจัยต่าง ๆ ในกระบวนการหาข้อบกพร่องกระบวนการนำโครงการไปปฏิบัติ แล้วนำสารสนเทศประกอบการก่อนการตัดสินใจดำเนินโครงการและคงไว้ซึ่งกิจกรรมและวิธีการของโครงการ	กำกับดูแลศักยภาพของการจัดอุปสรรค และสิ่งที่ไม่สามารถคาดคะเน โดยใช้สารสนเทศเฉพาะเรื่องประกอบการตัดสินใจ และอธิบายกระบวนการของโครงการที่ดำเนินการได้จริง	เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจการนำโครงการไปปฏิบัติ การหาจุดเด่น จุดด้อย การปรับปรุงยุทธวิธี กระบวนการดำเนินงาน เพื่อควบคุมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ
4. การประเมินผลผลิตประเมินผลผลิต เรียนรู้การเปลี่ยนแปลงทักษะ ทศนคติหรือผลกระทบของโครงการเพื่อเปรียบเทียบว่าผลผลิตจากโครงการสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ บริบท และกระบวนการระหว่างดำเนินการและหลังจากเสร็จสิ้นโครงการหรือไม่	การกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ เกณฑ์การวัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการมาตรฐานการแปลความของผลลัพธ์สุดท้ายในเรื่องบริบท ปัจจัยนำเข้า และสารสนเทศของกระบวนการ	เป็นประโยชน์ในการทบทวนการตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการต่อไป ยุติ ขยาย หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกิจกรรมให้สอดคล้องกับกระบวนการอย่างชัดเจน

ที่มา: สีน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 145 – 146)

การประเมินผลโครงการตามรูปแบบชิปนั้นจะมุ่งเน้นใน 3 ประเด็น ได้แก่

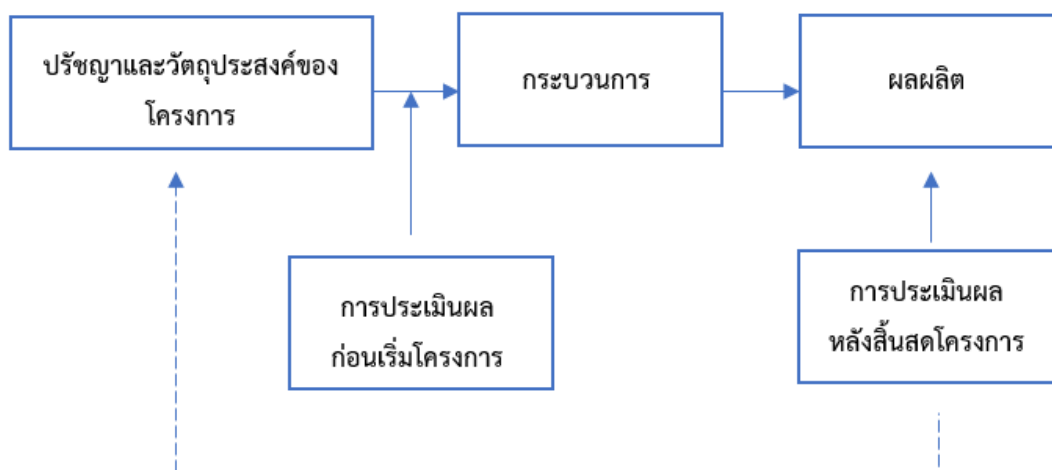
1. การประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่อง และเป็นกระบวนการเชิงระบบ
2. ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดคำถามและคำตอบที่ต้องการอย่างเฉพาะเจาะจง การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่สารสนเทศแก่ผู้ทำหน้าที่ตัดสินใจวางแผน และพัฒนาโครงการ
3. การประเมินผลสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจทั้งในลักษณะเป็นทางเลือกและการตัดสินใจตามที่กำหนดไว้

การประเมินผลโครงการรูปแบบชิปมีประโยชน์ในการตัดสินใจ 4 ด้าน ได้แก่

1. การตัดสินใจในการวางแผน (planning decision) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลือกเป้าหมายและวัตถุประสงค์
2. การตัดสินใจกำหนดโครงสร้างโครงการ (structuring decision) ในการเลือกยุทธวิธีวิธีการดำเนินงานให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ประสบผลสำเร็จตามที่ได้ตัดสินใจวางแผนไว้
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติงาน (implement decision) ซึ่งสามารถนำวิธีการในการทำงาน การปรับปรุงการดำเนินโครงการ วิธีการ และยุทธวิธี
4. การทบทวนการตัดสินใจ (recycling decision) ว่าควรจะดำเนินการต่อเปลี่ยนแปลง หรือยุติโครงการ

2.2 รูปแบบของไทเลอร์

รูปแบบการประเมินผลโครงการของไทเลอร์ (Tyler's goal-based model) ยึดวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จ เพิ่มประสิทธิผลและเป็นการประเมินผลสิ้นสุดโครงการด้วย ซึ่งการประเมินผลโครงการของไทเลอร์ประกอบด้วยปรัชญาและวัตถุประสงค์ การประเมินผลก่อนเขียนโครงการ การประเมินผลระหว่างดำเนินโครงการ หรือกระบวนการ และผลผลิต รวมทั้งการประเมินผลหลังจากสิ้นสุดโครงการ ดังภาพ 2.2

ภาพ 2.2 แบบจำลองการประเมินผลโครงการของไทเลอร์

ที่มา: สีน พันธุ์พนิจ (2555, หน้า 147)

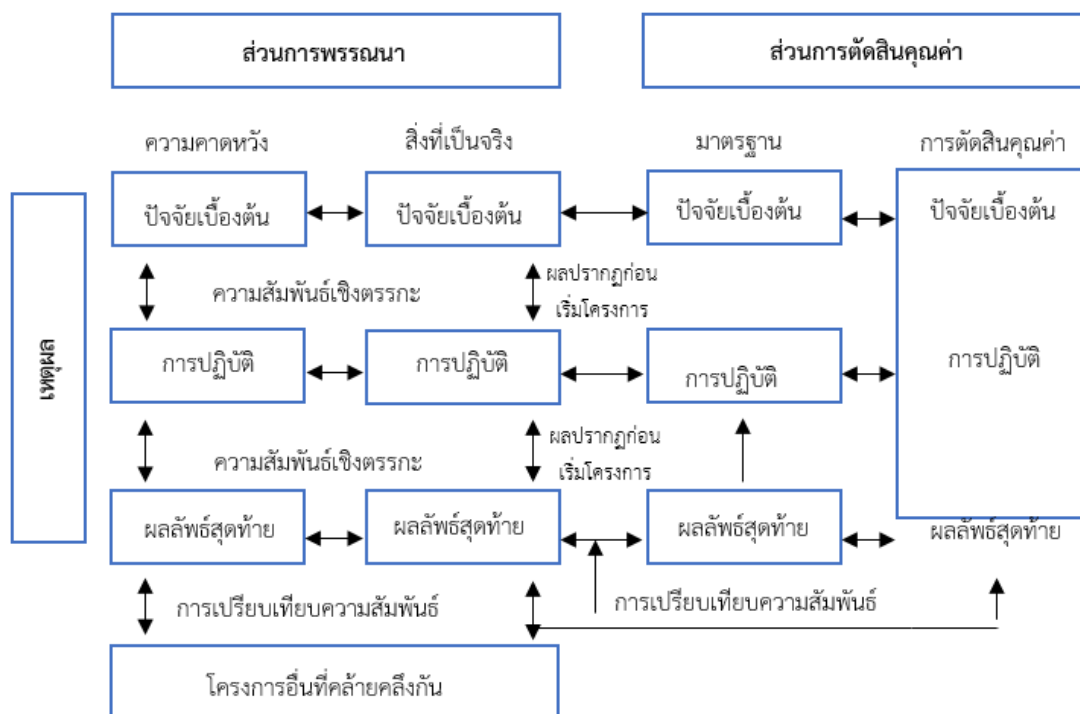
ไทเลอร์ได้แบ่งการประเมินโครงการออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

1. การประเมินจุดประสงค์หรือวัตถุประสงค์ ว่าสอดคล้องกันและเหมาะสมกับการนำไปใช้และความต้องการ ความสนใจของคณะผู้จัดทำและรับผิดชอบดำเนินโครงการ
2. การประเมินผลการสอน เป็นการประเมินวิธีการสอนหรือวิธีการส่งเสริมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์
3. การประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ เช่น การประเมินสื่อและบุคลากร
4. การประเมินผลการนำโครงการไปปฏิบัติ เพื่อดูความเป็นไปได้ของโครงการ เมื่อปฏิบัติแล้วจะเกิดผลอะไร
5. การประเมินผลลัพธ์ของโครงการ เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ว่าผลลัพธ์หรือผลสัมฤทธิ์ของบุคคลเป้าหมายเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเกณฑ์หรือไม่ มีผลกระทบหรือปัญหาอะไรบ้าง และต้องการทรัพยากรอะไรเพิ่มเติมบ้าง
6. การติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่อาจเกิดขึ้น และปรับเปลี่ยนโครงการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ข้าง

2.3 รูปแบบของสเตก

การประเมินผลในรูปแบบของสเตก (Stake's countenance model) เป็นรูปแบบการประเมินผลทั้งการยึดวัตถุประสงค์และไม่ยึดวัตถุประสงค์ เป็นการประเมินผลระหว่างการดำเนินโครงการและการประเมินผลสุดท้าย โดยมีแนวคิด คือ การให้ข้อมูลสนับสนุนการประเมินผล (countenance of evaluation) ประกอบด้วยส่วนพรรณนาและส่วนตัดสินคุณค่า เพื่อประเมินผล

สิ่งต่าง ๆ คือ 1) ปัจจัยเบื้องต้นหรือสิ่งนำ (antecedence) ซึ่งเป็นสภาพต่าง ๆ ที่มีอยู่ก่อนที่จะเริ่มโครงการ 2) การปฏิบัติ (transaction) คือ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติหรือการดำเนินโครงการ เช่น การปฏิสัมพันธ์กันของบุคคล กิจกรรมของโครงการ และ 3) ผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการตามแบบจำลองภาพ ดังภาพ 2.3

ภาพ 2.3 แบบจำลองการประเมินของสเตก

ที่มา: สีน พันธุ์พินิจ (2555, หน้า 149)

องค์ประกอบการประเมินตัวแปรปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการในส่วนของการบรรยายและส่วนการตัดสินคุณค่า ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ส่วนการพรรณนา (decriptive matrix) จะอธิบายถึงลักษณะความคาดหวัง (intended) และสิ่งที่เกิดขึ้นจริง (observed) ของปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์สุดท้าย ก่อนที่จะตัดสิน คุณค่าปัจจัยดังกล่าว การพรรณนาต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์เชิงตรรกะหรือเชิงเหตุผลสัมพันธ์ของความคาดหวังระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ กับผลลัพธ์สุดท้าย สำหรับความสัมพันธ์เชิงตรรกะของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงของปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ กับผลลัพธ์สุดท้าย จะพิจารณาจากข้อมูลที่รวบรวมได้ว่ามีผลปรากฏหรือผลเชิงประจักษ์ที่จะสนับสนุนให้เกิดเป็นจริงได้มากน้อยเพียงใด

2. ส่วนตัดสินคุณค่า (judgemental matrix) ประกอบด้วย มาตรฐานและการตัดสินคุณค่า ปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์สุดท้ายของโครงการ โดยผู้ประเมินผลต้องกำหนด

เกณฑ์หรือมาตรฐานที่เหมาะสมไว้ เพื่อเปรียบเทียบแล้วตัดสินคุณค่ากับสิ่งที่เกิดขึ้นจริงหรือผลปรากฏเชิงประจักษ์ ถ้าหากว่าไม่สามารถกำหนดมาตรฐานเป็นเกณฑ์ประกอบการตัดสินคุณค่าปัจจัยต่าง ๆ ของโครงการที่ประเมินผลอยู่ได้ อาจเปรียบเทียบกับโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ว่ามีความแตกต่างของปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลลัพธ์สุดท้ายเป็นอย่างไร

2.4 รูปแบบของเบ็นเน็ตต์

การประเมินผลโครงการรูปแบบของเบ็นเน็ตต์ (Bennett's model) หรือเรียกว่ารูปแบบการประเมินผลเชิงประจักษ์ (evidence model) เป็นการประเมินผลที่ครอบคลุมตัวแปรหรือปัจจัยของโครงการแตกต่างจากรูปแบบชิป เพราะมุ่งเน้นการประเมินผลความสำเร็จของโครงการทั้ง 7 ด้าน แสดงตัวอย่างดังตาราง 2.3

ตาราง 2.3 ตัวอย่างรูปแบบการประเมินผลโครงการส่งเสริมการเกษตรของเบ็นเน็ตต์

เกณฑ์การประเมิน	ตัวอย่างปัจจัยเชิงประจักษ์
7. ผลลัพธ์สุดท้ายและผลได้ (outcome and result)	ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์สูงสุด การเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิต และมาตรฐานการครองชีพของเกษตรกร
6. การเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติ (practice change)	การยอมรับการเปลี่ยนแปลงในการประยุกต์เทคโนโลยีอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ทักษะ ทักษะ และความหวัง
5. การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และความหวัง (change in learning)	การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ ทักษะเชิงปฏิบัติ และความหวังของบุคคลเป้าหมาย
4. ปฏิกริยาตอบสนอง (reaction)	ความรู้สึกรองเกษตรกรต่อโครงการ ความพอใจ ความชอบโครงการ และการนำโครงการไปปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมของเกษตรกร (involvement of farmer)	จำนวนเกษตรกรหรือบุคคลเป้าหมายที่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม
2. กิจกรรม (activity)	การจัดสภาพการเรียนรู้ เรื่องที่จะนำไปส่งเสริม วิธีการปฏิสัมพันธ์ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การสาธิต
1. ปัจจัยนำเข้า (input)	ปัจจัยที่ใช้ในโครงการ เช่น ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เทคโนโลยี จำนวนการเยี่ยมเยียน

3. สารของการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

สารของการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ประกอบด้วย การประเมินกระบวนการ ใน 6 ประเด็น และการประเมินผลลัพธ์ใน 4 ประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (จินตนา กาญจนวิสุทธ์, 2559, หน้า 106 - 114)

3.1 การประเมินกระบวนการ

3.1.1 ทิศทางวิสาหกิจชุมชน พิจารณาแนวทางการกำหนดทิศทางดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนในเรื่องการบริหารองค์กร และความรับผิดชอบต่อชุมชน ทั้งในส่วนของผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

3.1.2 การวางแผนการดำเนินการของวิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นกิจกรรมที่เชื่อมโยงกัน เพื่อจุดมุ่งหมายในการนำแนวความคิด กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย และทิศทางในการผลิตหรือบริการไปสู่ผู้รับบริการของวิสาหกิจชุมชน และการแปลงแนวคิดเป็นแผนดำเนินการวิสาหกิจชุมชนที่สอดคล้องกับแผนแม่บทชุมชนแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนแสดงถึงการถ่ายทอดแนวทางปฏิบัติตามแผนไปสู่สมาชิก การติดตามควบคุมและการปรับแผน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าหมาย ซึ่งมุ่งเน้นใน 3 ประเด็น ได้แก่ ครอบคลุมพึ่งตนเอง ชุมชนเครือข่ายพอเพียง และธุรกิจพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการ

3.1.3 การบริหารการตลาด มุ่งเน้นให้วิสาหกิจชุมชนนำไปใช้เพื่อทำความเข้าใจต่อความต้องการของลูกค้าและตลาด ซึ่งมีทั้งตลาดภายในและภายนอก โดยมีจุดมุ่งหมายในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเป็นหลัก มีการบริหารเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมการผลิตและการบริการ ที่มีความสัมพันธ์ เกื้อกูลกัน และส่งเสริมซึ่งกันและกัน สร้างความประทับใจ ความเชื่อมั่นในด้านคุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าและบริการ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจชุมชนกับลูกค้า การรับฟังข้อมูลความพอใจของลูกค้าเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้วิสาหกิจชุมชนได้มีการเรียนรู้ทำความเข้าใจลูกค้าและตลาด เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจการวิสาหกิจชุมชน ตลอดจนร่วมกันดูแลทรัพยากร สิ่งแวดล้อมในชุมชน ให้มีใช้อย่างสมดุลตลอดไป

3.1.4 การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร เป็นประเด็นที่สำคัญต่อการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน การจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสาร วิสาหกิจชุมชนเองต้องดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลอย่างมีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ มีความพร้อมและสะดวกในการนำมาใช้งาน ซึ่งจะทำให้การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน และการจัดการความรู้ของวิสาหกิจชุมชนมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนได้เป็นอย่างดี

3.1.5 การบริหารสมาชิกวิสาหกิจชุมชน มุ่งเน้นการบริหารจัดการชุมชน ได้แก่ คน ความรู้ ความสามารถ ภูมิปัญญาของชุมชน และเครือข่าย ภายใต้กระบวนการตัดสินใจในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแผนดำเนินการวิสาหกิจชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้สามารถนำไปบริหารจัดการ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และขยายผลสู่เครือข่าย ทำให้เครือข่ายสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

3.1.6 กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ มุ่งเน้นกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ในการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จและเติบโตของกิจการ

3.2 การประเมินผลลัพธ์

3.2.1 ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานและแนวโน้มในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญ 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านประสิทธิผลตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน เป็นการตรวจประเมินผลสำเร็จตามเป้าหมายของวิสาหกิจชุมชนในเรื่องการลดรายจ่าย การเพิ่มรายได้ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้

2) ด้านคุณภาพสินค้าและบริการ เป็นการตรวจประเมินผลสำเร็จของสินค้าและบริการของวิสาหกิจชุมชน โดยประเมินเรื่องคุณภาพของสินค้า ความปลอดภัยต่อผู้บริโภค ความมีเอกลักษณ์หรือความโดดเด่นของสินค้าและบริการ การวิจัยและพัฒนาสินค้า และการบริการใหม่

3) ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน เป็นการตรวจประเมินผลสำเร็จหรือประสิทธิภาพของกระบวนการผลิตและการให้บริการ โดยพิจารณาในเรื่อง การลดต้นทุนการผลิต/การบริการ การลดความสูญเสีย การควบคุมคุณภาพในแต่ละขั้นตอนการผลิต การสร้างนวัตกรรมในระบบงาน หรือการพัฒนากระบวนการผลิต

4) ด้านการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน เป็นการตรวจประเมิน ผลกระทบจากการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน โดยพิจารณาในเรื่อง ความสำเร็จของแผนและกิจกรรม ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากวิสาหกิจชุมชน การเพิ่มศักยภาพและความสามารถของสมาชิก และความพึงพอใจของสมาชิก ในการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีประเด็นการประเมินแสดงดังตาราง 2.4

ตาราง 2.4 ประเด็นการประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
การประเมินกระบวนการ		
1. ทิศทางของวิสาหกิจชุมชน	1.1 การบริหารองค์กร	
	1) การกำหนดทิศทาง	1.1) กำหนดเป้าหมายและทิศทาง 1.2) มีส่วนร่วมของสมาชิกในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง
	2) การดำเนินการ	2.1) กำหนดโครงสร้างบริหารองค์กรและการแบ่งหน้าที่

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
		2.2) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ 2.3) จัดบันทึกการเงิน/บัญชี 2.4) เปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก
	3) การบริหารจัดการทุนและผลประโยชน์	3.1) บริหารจัดการทุน 3.2) จัดสรรรายได้และผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก
	4) การทบทวนการดำเนินการ	4.1) ทบทวนผลการดำเนินการ 4.2) นำปัญหาในการดำเนินการไปแก้ไขปรับปรุง
	1.2 ความรับผิดชอบต่อชุมชน	
	1) การดำเนินงานอย่างมีจริยธรรม การกำหนดเป้าหมายด้านจริยธรรม	ดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้า สินค้า บริการและต่อตนเอง การไม่เอาเปรียบ ซื่อสัตย์ ตรงเวลา สินค้ามีคุณภาพ ปลอดภัย
	2) ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ	ใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
	3) การให้การสนับสนุนชุมชน	3.1) เข้าร่วมหรือให้การสนับสนุนกิจกรรม 3.2) บริจาคเงินหรือสิ่งของให้กับชุมชน 3.3) ผู้นำได้แสดงบทบาทในด้านนี้
	4) การจัดสรรรายได้เพื่อเป็นสวัสดิการชุมชน	4.1) วางแผนหรือแนวทางจัดสรรรายได้ ได้แก่ สมาชิกชุมชน 4.2) จัดสรรรายได้เป็นสวัสดิการแก่สมาชิกหรือชุมชน
2. การวางแผนการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน	2.1 กระบวนการและเป้าหมายในการจัดทำแผน	
	1) กระบวนการจัดทำแผนการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน	1.1) เก็บรวบรวมข้อมูล 1.2) วิเคราะห์ข้อมูล 1.3) ทำแผนแบบมีส่วนร่วม
	2) เป้าหมายของแผน	2.1) กำหนดเป้าหมายของแผนเชิงปริมาณ เช่น จำนวนการผลิต บริการ

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
		การลงทุน รายจ่าย รายได้ จำนวนการให้สวัสดิการชุมชนฯ 2.2) กำหนดเป้าหมายของแผนเชิงคุณภาพ เช่น การคำนึงถึงคุณภาพของสินค้า/บริการ คุณภาพชีวิต สังคมสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
	2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการและถ่ายทอดแผนเพื่อนำไปปฏิบัติ	
	1) การจัดทำแผนปฏิบัติงาน	กำหนดรูปแบบและรายละเอียด เช่น ใครทำ ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ กับใคร อย่างไร
	2) การถ่ายทอดแผนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง	2.1) กำหนดวิธีการในการชี้แจง 2.2) ทำความเข้าใจในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ 2.3) ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจแผนในทิศทางเดียวกัน 2.4) ดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้บรรลุผลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพที่วางไว้
	3) การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้	สนับสนุนให้สมาชิกดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เช่น มีการติดตามเป็นระยะ มีระยะเวลากำหนดการดำเนินงานตามแผน
	4) การควบคุมแผนและการปรับแผน	ควบคุมการดำเนินงานตามแผน เช่น 4.1) กำหนดระยะเวลาส่งมอบผลผลิตต่อสมาชิกและลูกค้า 4.2) กำหนดผู้รับผิดชอบ 4.3) กำหนดวิธีการควบคุมดูแลการปฏิบัติให้สามารถทำได้ตามแผน หรือสามารถปรับแผนตามสถานการณ์ได้
	5) มีการคาดการณ์ความสำเร็จของแผน	คาดการณ์ความสำเร็จของแผน เพื่อ 5.1) สร้างความมั่นใจให้แก่สมาชิก เช่น การส่งสินค้าสู่ตลาด 5.2) เตรียมความพร้อมในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ครบถ้วนตามแผนที่กำหนด

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
		5.3) ใช้ข้อมูลที่มีอยู่มาวิเคราะห์ พิจารณาในการคาดการณ์
3. การบริหารตลาด	1) กำหนดแหล่งจำหน่าย/แหล่งบริการ ลูกค้าเป้าหมาย	1.1) วิธีการในการกำหนดแหล่ง จำหน่ายสินค้า/บริการ 1.2) รู้ว่าใครคือลูกค้า จำแนกลูกค้า เป้าหมายได้ 1.3) นำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณา ร่วมกันได้
	2) การติดตามข้อมูลความต้องการของ ลูกค้าและตลาด	2.1) มีวิธีการในการติดตามความ ต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง 2.2) เรียนรู้และพัฒนาด้านการตลาด อย่างต่อเนื่อง 2.3 นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ใน การกำหนดแผนการผลิตครั้งต่อ ๆ ไป
4. การจัดการความรู้ และข้อมูลข่าวสาร	1) การจัดการความรู้	1.1) การรวบรวม ถ่ายทอด และ แลกเปลี่ยนภูมิปัญญาท้องถิ่น 1.2) การแสวงหาความรู้ใหม่ 1.3) การต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
	2) ความพร้อมการใช้งานของข้อมูล	2.1) ระบบการจัดเก็บข้อมูลของ วิสาหกิจชุมชน 2.2) การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารแก่สมาชิก เครือข่าย และ บุคคลภายนอก
5. การบริหารสมาชิก วิสาหกิจชุมชน	1) การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก	1.1) มีวิธีการกำหนดหลักเกณฑ์และ เงื่อนไขของการรับสมาชิกใหม่และ เครือข่าย 1.2) สมาชิกเข้าใจในกฎระเบียบและ เงื่อนไขของวิสาหกิจชุมชน 1.3) ดำเนินกิจกรรมเชื่อมโยงอย่าง มั่นคงและยั่งยืน
	2) การพัฒนาผู้นำและสมาชิกวิสาหกิจ ชุมชน	2.1) มีวิธีการในการพัฒนาคณะ กรรมการวิสาหกิจชุมชนและสมาชิกให้ มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร จัดการและดำเนินงานได้คล่องตัว ทัน ต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ ที่ เปลี่ยนแปลงไป

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
		2.2) มีแนวทางการพัฒนาอย่างตามลำดับขั้นตอนและสอดคล้องกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ หรือไม่
	3) การสร้างขวัญ กำลังใจ ความพึงพอใจ และแรงจูงใจ	3.1) มีระบบและวิธีการของวิสาหกิจชุมชนในการสร้างขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้ยั่งยืน 3.2) มีระบบการดำเนินการที่เหมาะสมทั่วถึงและเป็นธรรม 3.3) มีการให้ผลตอบแทนทั้งด้านการเงิน สวัสดิการ และการสนับสนุนยกย่องชมเชย
	4) การประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิก	4.1) มีแนวทางในการติดตามและวัดความก้าวหน้า หรือปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและปรับปรุงการดำเนินงานของสมาชิก 4.2) มีการกำหนดเป็นทีมงานหรือคณะทำงานของวิสาหกิจชุมชน เพื่อติดตามประเมินผลงาน 4.3) มีการแจ้งผลให้สมาชิกทราบ 4.4) มีการนำผลไปปรับปรุงการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชน
6. กระบวนการจัดการสินค้าและบริการ	1) การบริหารให้เกิดความเชื่อมโยงกิจกรรมวิสาหกิจชุมชน	1.1) ระดับภายในองค์กร 1.1.1) มีวิธีการจัดการกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการภายในกิจการสัมพันธ์และต่อเนื่องกัน 1.1.2) มีประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิต 1.2) ระดับภายนอกองค์กร 1.2.1) มีวิธีการจัดการกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่เชื่อมโยงและเกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิสาหกิจอื่น ๆ ในชุมชน 1.2.2) มีประสิทธิภาพสูงสุดในการผลิต
	2) ผลิตภัณฑ์และระบบที่ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ (การจัดการสินค้าและบริการ)	2.1) มีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการและระบบในการผลิตสินค้าหรือบริการ

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
		2.2) ควบคุมคุณภาพ ความสม่ำเสมอของสินค้าหรือบริการ 2.3) มีการนำข้อมูลจากลูกค้า ความรู้และเทคโนโลยี มาปรับปรุงกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ 2.4) พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า 2.5) สินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพดี สม่ำเสมอ และเป็นที่พอใจของลูกค้า
	3) การควบคุมระบบงาน	3.1) มีการป้องกันความผิดพลาดในระบบงาน 3.2) ปรับปรุงและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 3.3) มีวิธีการควบคุม และป้องกันให้กระบวนการผลิตเป็นไปตามขั้นตอนหรือเป้าหมายที่กำหนด 3.4) ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการของระบบการทำงานดีขึ้น
การประเมินผลลัพธ์ (ผลลัพธ์การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน)		
1. ประสิทธิภาพตามภารกิจของวิสาหกิจชุมชน	1) ลดรายจ่าย	1.1) ลดรายจ่ายในการดำเนินงาน 1.2) ลดการซื้อสินค้าจากภายนอก
	2) เพิ่มรายได้	มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงาน
	3) มีคุณภาพชีวิตดี พึ่งตนเองได้	3.1) มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 3.2) ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข 3.3) ดำรงชีวิตอย่างพอเพียง 3.4)หนี้สินลดลง
2. คุณภาพสินค้าและบริการ	1) คุณภาพความปลอดภัย	1.1) สินค้ามีคุณภาพดี 1.2) มีกระบวนการผลิตและให้บริการที่ดี 1.3) สินค้ามีความปลอดภัย ได้รับการรับรองคุณภาพ และได้รับการตอบรับจากลูกค้า
	2) การสร้างความแตกต่างของสินค้าและบริการ	2.1) มีการสร้างสรรค์สินค้าและบริการมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนใคร 2.2) สินค้าเป็นที่ต้องการของตลาด

ประเด็น	สิ่งที่ประเมิน	ตัวอย่าง
3. ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน	1) ลดต้นทุน	1.1) ลดต้นทุนการผลิต เช่น ใช้วัตถุดิบหรือวัสดุที่มีในท้องถิ่นเป็นหลัก 1.2) ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นในการดำเนินงาน
	2) มีคุณภาพของระบบงาน	ลดความผิดพลาดและการสูญเสียในระบบการผลิตและบริการได้
4. การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน	1) ความสำเร็จของแผนและกิจกรรมชุมชน	การดำเนินงานบรรลุตามแผนที่วางไว้
	2) ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากวิสาหกิจชุมชน	2.1) ผลกระทบด้านบวก คนในชุมชนมีงานทำ มีสินค้าและบริการตอบสนองความต้องการของชุมชน คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น 2.2) ผลกระทบด้านลบ เช่น สภาพแวดล้อมเสียหาย เกิดมลพิษ เป็นต้น
	3) การเพิ่มศักยภาพและความสามารถของสมาชิก	3.1) สมาชิกมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น 3.2) สมาชิกเกิดทักษะในการทำงาน 3.3) สมาชิกสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นได้ 3.4) ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
	4) ความพึงพอใจของสมาชิก	4.1) มีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะร่วมกิจกรรม 4.2) มีความพึงพอใจจากการได้มีส่วนร่วมในการทำงาน 4.3) มีรายได้เพิ่มขึ้น 4.4) ได้รับสวัสดิการ 4.5) ได้รับการยอมรับ

ที่มา: จินตนา กาญจนวิสุทธ์ (2559, หน้า 108 - 114)

4. การประเมินการดำเนินโครงการวิจัย/บริการวิชาการเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน

สำหรับการประเมินการดำเนินโครงการวิจัย/บริการวิชาการเพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชนนั้น ผู้ประเมินจะต้องสร้างและประเมินตามตัวชี้วัด วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย โดยมีการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ตามที่ออกแบบประเมินไว้ ซึ่งอาจจะใช้แบบสอบถามอย่างเดียว หรือใช้แบบสอบถาม

ร่วมกับแบบสัมภาษณ์ การยกตัวอย่าง ตัวชี้วัดหรือประเด็นการประเมินการดำเนินงาน เพื่อพัฒนา กลุ่มอาชีพในชุมชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (จินตนา กาญจนวิสุทธ์, 2563, หน้า 121 - 122)

4.1 จำนวนสมาชิกของกลุ่ม เป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น มีจำนวนสมาชิกไม่น้อยกว่า 5 คน

4.2 ความสามารถหรือศักยภาพของกลุ่มอาชีพ เป็นประเด็นการประเมิน เพื่อพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

4.2.1 ด้านผลิตภัณฑ์ มีตัวชี้วัด เช่น ความสะอาด ความเรียบร้อย ความมีเอกลักษณ์ สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ลักษณะของบรรจุภัณฑ์และฉลากมีความเหมาะสม รวมทั้งผลิตภัณฑ์ต้องมีมาตรฐานรองรับ

4.2.2 ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม มีประเด็นการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่

1) กระบวนการกลุ่ม มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ของประธานกลุ่ม คณะกรรมการ และสมาชิก มีการแบ่งหน้าที่การทำงานที่ชัดเจน มีการหาแนวทาง ให้ทุกคนได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ มีการขจัดปัญหาความขัดแย้ง

2) การบริหารจัดการการผลิต มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ มีการผลิตที่ใช้ต้นทุนต่ำสุด

3) ด้านการเงินและบัญชี แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

3.1) ด้านการเงิน มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการกำหนดวงเงินสด ที่เก็บรักษาไว้ในกลุ่ม มีการกำหนดผู้รับผิดชอบด้านการเงิน มีการจัดทำเอกสารการรับ-จ่ายเงิน เป็นต้น

3.2) ด้านการบัญชี มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินในการจัดทำทะเบียนหุ้น มีทะเบียนคุมวัตถุดิบ มีทะเบียนคุมเจ้าหนี้ มีการจัดทำรายงานกำไร-ขาดทุน เป็นต้น

4.2.3 รายได้สุทธิของกลุ่ม ต้องมีตัวชี้วัดเกี่ยวกับ การตั้งเป้าหมาย เช่น มีการประเมินสมาชิกของกลุ่มอาชีพทุกคนมีรายได้สุทธิจากกลุ่มไม่น้อยกว่า 2,000 บาท/คน/ปี

4.2.4 ตลาดพึ่งตนเอง สามารถแบ่งการประเมินออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

1) มูลค่าสินค้าที่จำหน่ายในตลาดพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นตลาดที่สมาชิกกลุ่มอาชีพ เป็นผู้จัดหา และเจรจาต่อรองด้วยตนเอง และทั้งสองฝ่ายได้รับผลประโยชน์เชิงธุรกิจที่น่าพอใจ มีตัวชี้วัด เช่น มีการตั้งเกณฑ์การประเมินผลที่ร้อยละ 20 ขึ้นไป กลุ่มจึงผ่านการประเมิน

2) แหล่งตลาดพึ่งตนเอง อาจมีการตั้งเกณฑ์การประเมิน เช่น มีจำนวนแหล่งตลาดพึ่งตนเองมากกว่าปีที่ผ่านมา กลุ่มจึงผ่านการประเมิน

4.2.5 พฤติกรรมของสมาชิกที่มีต่อกิจกรรมส่วนรวม สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1) ระดับครอบครัว มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการนำรายได้มาช่วยจุนเจือครอบครัว มีการดูแลสุขภาพและอาหารการกินของสมาชิกในครอบครัว ให้เป็นไปอย่างถูกสุขลักษณะ มีการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีความขยัน มีการใช้เงินหรือใช้สิ่งของอย่างคุ้มค่า และมีการอดออม เป็นต้น

2) ระดับกลุ่ม มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการมาร่วมปฏิบัติงานและร่วมประชุมกลุ่ม มีการมาปฏิบัติงานและประชุมเป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม และมีน้ำใจและเสียสละ เป็นต้น

3) ระดับชุมชน มีตัวชี้วัด เช่น มีการประเมินการไปร่วมงานของชุมชน มีการเสียสละบริจาคเงิน สิ่งของ มีแรงงานให้ชุมชน และมีการช่วยเหลือดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและสมบัติส่วนรวม เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพชรไพโรจน์ อุปปิง, และฐานันตย์ เกษร (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชน กลุ่มแปรรูปผ้าฝ้ายย้อมคราม บ้านสงเปลือย ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร ผู้ศึกษาสนใจเรื่องนี้เนื่องจากผ้าฝ้ายย้อมครามในจังหวัดสกลนครได้รับการส่งเสริมจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ โดยให้จัดตั้งกลุ่มผ้าย้อมครามเป็นอาชีพเสริมแก่เกษตรกร และให้อนุรักษ์ผ้าพื้นเมืองประจำท้องถิ่นในจังหวัดสกลนคร งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเชิงลึกกับประธานและสมาชิกกลุ่มแปรรูปผ้าฝ้ายมัดย้อมบ้านสงเปลือย ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนคร จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และวิเคราะห์แบบบรรยายเชิงพรรณนาโดยใช้ทฤษฎีอ้างอิง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในมีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชนกลุ่มแปรรูปผ้าฝ้ายมัดย้อมบ้านสงเปลือย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การส่งเสริมจากรัฐบาล และการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้าครามในจังหวัดสกลนคร และปัจจัยภายใน ได้แก่ การบริหารจัดการกลุ่มแบบครอบครัวการมีฝีมือ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของสมาชิกในกลุ่ม สรุปได้ว่า ทั้งปัจจัยภายนอกและภายในมีส่วนสำคัญที่ทำให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของกลุ่มแปรรูปผ้าคราม บ้านสงเปลือย ตำบลไฮหย่อง อำเภอพังโคน จังหวัดสกลนครประสบความสำเร็จ

พิสิฐ ลิ้อารธรรม, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, สุขุม พันธุ์ณรงค์, และพิมลพรรณ บุญเสนา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินความยั่งยืนกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลความยั่งยืน และเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของกลุ่มผู้ผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยมีกลุ่มผู้ผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนในอดีตกว่า 368 กลุ่มที่

ศูนย์วิจัยและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เคยเข้าไปดำเนินการวิจัยและพัฒนาตั้งแต่ปี พ.ศ.2546 ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน พะเยา และแม่ฮ่องสอน ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 206 กลุ่ม โดยเป็น กลุ่มที่ยังคงประกอบการอยู่ จำนวน 167 กลุ่ม (ร้อยละ 81.07) และเลิกการประกอบการไปแล้ว จำนวน 39 กลุ่ม (ร้อยละ 18.93) ในกลุ่มที่ยังคงประกอบการอยู่ ประเภทอาหาร พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 936,550 บาทต่อปี ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มยังคงประกอบการอยู่ คือ สินค้ามีคุณภาพ ปลอดภัย ได้รับการรับรอง และมีรสชาติอร่อย กลุ่มประเภทเครื่องดื่ม พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 1,495,714 บาทต่อปี สินค้าได้รับการรับรองจาก อย. ระดับมากที่สุด ไม่มีผลข้างเคียง รสชาติอร่อยหรือแตกต่างจากคู่แข่ง และใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ปลอดภัย กลุ่มประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 944,600 บาทต่อปี ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มยังคงประกอบการอยู่ คือ สินค้ามีความประณีต สวยงาม มีความแข็งแรง ทนทาน มีอายุการใช้งานนานกว่าคู่แข่ง มีการออกแบบ รูปแบบสินค้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เฉพาะท้องถิ่น กลุ่มประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 1,445,600 บาทต่อปี ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มยังคงประกอบการอยู่ คือ สินค้ามีความประณีต สวยงาม มีความแข็งแรง ทนทาน มีอายุการใช้งานนานกว่าคู่แข่ง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใช้สอยได้ดี กลุ่มประเภทศิลปะประดิษฐ์และของที่ระลึก พบว่า มีรายได้เฉลี่ย 1,320,667 บาทต่อปี ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มยังคงประกอบการอยู่ คือ สินค้ามีความประณีต สวยงาม สินค้ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เฉพาะท้องถิ่น แข็งแรง ทนทาน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ใช้สอยได้ดี ส่วนด้านการบริหารจัดการ พบว่า ทุกกลุ่ม กลุ่มที่ยังคงประกอบการอยู่ จะเป็นกลุ่มที่มีผู้นำที่ดีมีความเข้มแข็ง ทุกคนตั้งใจทำงาน มีการตั้งกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทำงานกลุ่ม และทุกคนยอมรับปฏิบัติตาม มีการจัดทำบัญชีการเงิน มีการปันผล มีเงินทุนหมุนเวียนและสะสมทุนอยู่เสมอ ส่วนแรงงาน ผู้ผลิตก็มีการพัฒนาฝีมือ ความรู้ความสามารถ มีแรงงานสนใจเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มเพิ่มมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมเพื่อชุมชน ด้านวัตถุดิบ อุปกรณ์ เทคโนโลยี แรงงาน และภูมิปัญญา พบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตสามารถหาได้ในชุมชน อุปกรณ์เทคโนโลยีในการผลิตเหมาะสมกับการผลิต สามารถใช้งานได้ดี ใช้แรงงานในชุมชน และมีการสืบทอดภูมิปัญญา ด้านการตลาด กลุ่มมีรูปแบบสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาด มีแหล่งจำหน่าย มีช่องทางการตลาดหลายกลาย มีการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง การตั้งราคาก็มีความเหมาะสมเพื่อให้ได้กำไร สำหรับกลุ่มที่เลิกการประกอบการไปแล้ว ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประเภทของใช้และของประดับตกแต่ง ส่วนใหญ่การยกเลิกกลุ่มในช่วงปี พ.ศ.2552, 2555 - 2556 ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มต้องยกเลิกไม่สามารถประกอบกิจการต่อได้เนื่องมาจากด้านการตลาดเป็นสำคัญ คือ กลุ่มจำหน่ายสินค้าไม่ได้ ไม่มีช่องทางในการจำหน่ายสินค้าทำให้จำนวนสมาชิกกลุ่มลดลง ขาดแรงงานผู้ผลิต ขาดแรงงานที่มีฝีมือ สมาชิกกลุ่มแยกกันไปทำเป็นธุรกิจส่วนตัว บางกลุ่มมีสมาชิกที่มีอายุมาก สุขภาพไม่แข็งแรง ทำให้ไม่มีผู้สืบทอด ด้านวัตถุดิบ พบว่าประสบปัญหาวัตถุดิบหายากและราคาแพง ผู้นำกลุ่มไม่มีเวลาดูแลกลุ่ม ออกไปตั้งกลุ่มใหม่ ทำให้ไม่มีแกนนำ จึงประสบภาวะขาดทุนและไม่สามารถประกอบการต่อได้

ทักษญา ส่งไยธิน (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งวิสาหกิจชุมชนในประเทศ และวิสาหกิจชุมชนต่างประเทศ จากการสังเคราะห์ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม ทั้งหมด 16 แห่ง พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน 3) ระบบการบริหารจัดการที่ดี 4) เงินทุน 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิต และการพัฒนา 7) การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) 8) ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ 9) การมีตลาดรองรับที่แน่นอน 10) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส 11) ระบบการสื่อสาร 12) ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค 13) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ 14) การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 15) การปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม

วันชัย ชันประสิทธิ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ประกอบการ OTOP ที่ได้รับการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทยระดับ 5 ดาวทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2559 รวมจำนวนทั้งสิ้น 360 ราย ทั้งนี้โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์องค์ประกอบ ผลการวิจัย พบว่าสรุปปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยปัจจัย 9 ด้าน แต่พอมาเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา พบว่ามีปัจจัยเพิ่มขึ้นอีก 1 ด้าน คือ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ รวม 10 ด้าน ดังนั้นปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ จะประกอบด้วย 10 ด้าน คือ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการเงินและการบัญชีด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบริหารจัดการแรงงาน ด้านสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ด้านการผลิต ด้านผู้นำด้านการบริหารจัดการด้านการตลาดและด้านความเข้มแข็งของชุมชน

มะลิวัลย์ รอดกำเนิด, พรรณพิมล ก้านนก, ปาจริย์ ผลประเสริฐ, และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารในเขตภาคเหนือ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการและปัจจัยด้านศักยภาพในการจัดการ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ 2) สร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และ (3) ประเมินและนำเสนอรูปแบบการจัดการของธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ การศึกษาแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการและปัจจัยด้านศักยภาพในการจัดการ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ

ยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (in depth-interview) ผู้บริหารของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ 6 คน และตรวจสอบข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริโภค และคนกลางที่รับไปจำหน่าย 541 คน ขั้นที่ 2 การสร้างรูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มละ 9 คน 2 กลุ่ม ขั้นที่ 3 การประเมินรูปแบบการจัดการของธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 11 คน ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการจัดการและปัจจัยด้านศักยภาพในการจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ตามความเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เป็นจริงมาก เช่นเดียวกันกับผลความพึงพอใจของผู้บริโภคและคนกลางที่รับไปจำหน่าย ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ความพึงพอใจระดับมาก และผลการประเมินรูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความถูกต้องครอบคลุม และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจประเมินแล้ว ประกอบด้วย องค์ประกอบที่เป็นปัจจัยป้อน คือ 1) ภาวะผู้นำ 2) ศักยภาพบุคลากร 3) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 4) ชุมชนและการสร้างเครือข่าย 5) การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการถ่ายโยง คือ 1) แผนกลยุทธ์ 2) การจัดการด้านการผลิต 3) การจัดการด้านการตลาด 4) การจัดการด้านการเงินและบัญชี องค์ประกอบที่เป็นผลลัพธ์ คือ 1) ความพึงพอใจของผู้บริโภค 2) ยอดขาย 3) กำไรสุทธิ 4) จำนวนลูกค้า และ 5) จำนวนคนกลางที่รับไปจำหน่าย

ฤดี เสริมชยุต, และวันทนี แสณภักดี (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้ องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น : กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของใช้อร์ญูญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจชุมชนของกลุ่มผลิตภัณฑ์ของใช้อร์ญูญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน 3) เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้นให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต รวมทั้งการเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ และปราชญ์ชาวบ้าน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินธุรกิจ ได้รับการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น องค์ความรู้ได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับยุคสมัย ส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นถือว่าเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและชื่อเสียงให้ผลิตภัณฑ์อร์ญูญิกจนเป็นที่ยอมรับของตลาด ปัจจัยสำคัญที่มีผล

ต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชน คือ กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน กระบวนการด้านวัฒนธรรม ระบบความสัมพันธ์ในชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น เดิมทั้ง 5 ปัจจัยส่งผลต่อความสำเร็จทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกเป็นรุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกัน โดยเฉพาะกระบวนการทางวัฒนธรรม ที่เคยหล่อหลอมผู้คนเข้าไว้ด้วยกัน อย่างประเพณีไหว้ครูบูชาเตาค่อย ๆ หายไป และเป็นการทำตามความสะดวกของแต่ละบ้านมากกว่าจะเป็นการร่วมกันทำเหมือนในอดีต แต่สิ่งหนึ่งที่ยังเป็นความเข้มแข็งของชุมชน คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องพยายามเข้าไปช่วยขับเคลื่อนให้เกิดความร่วมมือ และนำมาใช้เป็นฐานในการกำหนดรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและใช้เป็นตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน แนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างปัจจัยเหล่านี้นั้น ให้อยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการเกิดความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนอย่างต่อเนื่อง คือการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานสำคัญเพราะเป็นจุดแข็งและปัจจัยที่ได้รับการยอมรับจากผู้ซื้อและผู้ซื้อสินค้า เน้นการใช้ตราสินค้าที่บ่งบอกความเป็นออร์แกนิก เสริมด้วยกลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่าย ซึ่งทั้งหมดต้องอาศัยกระบวนการทางสังคม วัฒนธรรม เพื่อที่จะคงอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชน ต้องมุ่งเน้นไปที่องค์ความรู้เป็นฐานราก โดยต่อยอดและสืบทอดองค์ความรู้เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง นอกจากนั้นธุรกิจชุมชนจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการตามแนวทางสมัยใหม่ ใช้การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่าย มาสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้ภูมิปัญญาที่มี นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาด จึงจะสามารถทำให้ธุรกิจชุมชนแข็งแกร่งและยั่งยืนได้

พชรพร วงษ์วาน (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน (2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน และ (3) แนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน สู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบุรี ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 24 คน โดยการจัดสนทนากลุ่ม และสมาชิกจำนวน 24 คน และประธานหรือรองประธาน จำนวน 24 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 72 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดสนทนากลุ่ม และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จมากที่สุด การบริหารจัดการที่ดีจะครอบคลุมถึงการบริหารจัดการของกลุ่มในทุกด้าน รองลงมา คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการมีส่วนร่วมตามลำดับ 2) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

พบว่าการผลิตไม่มีคุณภาพตามที่ต้องการ รวมทั้งมีการผลิตไม่ต่อเนื่องเพราะชาววัตถุดิบในการผลิต การออกแบบผลิตภัณฑ์ มีการแข่งขันทางตลาด การบริหารจัดการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกภายใน กลุ่มไม่ชัดเจน มีความรู้น้อยในการบริหารทางการเงิน การจัดทำบัญชี ด้านการมีส่วนร่วมในกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมไม่ครบทุกครั้งและมีส่วนร่วมไม่ครบทุกขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม และ มีการสื่อสารข้อมูลระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มและหน่วยงานภายนอกน้อย และ 3) แนวทางการ บริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปรับปรุงวิธีการ ผลิตให้มีคุณภาพ มีการสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นให้หลากหลาย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ให้ น่าสนใจ เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลายมากขึ้น ปรับปรุงการบริหารจัดการให้ครอบคลุม ทุกด้าน จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถบริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง สร้างความ น่าเชื่อถือให้กับสมาชิกในกลุ่ม และหาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการตลาด การโฆษณา และประชาสัมพันธ์สินค้า โดยผ่านสื่อออนไลน์

รติมา พงษ์อริยะ, และสุภาศพรณ ตั้งตรงไพโรจน์ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T) กับการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ ชุมชนบ้านทะเลน้อย ตำบลทางเกวียน และชุมชนบ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอกงหรา จังหวัดระยอง ซึ่งการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทและกระบวนการทำงาน ของโครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T) ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ ในชุมชนบ้านทะเลน้อย และชุมชนบ้านวังห้ว จังหวัดระยอง 2) ศึกษาพัฒนาการด้าน ผลิตภัณฑ์ของชุมชนบ้านทะเลน้อยและชุมชนบ้านวังห้วหลังจากมีการดำเนินการตามโครงการ U2T 3) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยศึกษา เปรียบเทียบระหว่างชุมชนบ้านทะเลน้อยและชุมชนบ้านวังห้ว หลังจากมีการดำเนินการตาม โครงการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ได้แก่ ชาวบ้าน คณะทำงาน โครงการ U2T และเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ศึกษา รวมถึงนักวิจัยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมิน โครงการ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งกำหนดวิธีเลือกโดยการเจาะจง จำนวน 27 คน และใช้วิธีการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การทำงานของโครงการมีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน ด้านผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การสำรวจปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน คัดกิจกรรมการอบรมที่ชาวบ้านต้องการเพื่อ ตอบสนองและแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับด้านผลิตภัณฑ์ 2) พัฒนาการด้านผลิตภัณฑ์ของ ชุมชนดีขึ้น ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากการเข้าร่วมกิจกรรมอบรม และผลิตภัณฑ์ที่พัฒนาจากการ ช่วยเหลือของโครงการ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ของ ชุมชนหลังดำเนินการตามโครงการ คือ ความรู้ความสามารถ การเอาใจใส่ต่อโครงการของอาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการ ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความร่วมมือจาก ชาวบ้าน การมีทุนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างการมีส่วนได้ให้ชุมชน ซึ่งสิ่ง เหล่านี้เป็นปัจจัยที่ช่วยให้โครงการดำเนินการได้อย่างราบรื่น

ศิณารณ หุ้เต็ม (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยองค์การที่สัมพันธ์กับความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยองค์การที่ส่งผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยองค์การกับความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรรระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาจำนวน 320 คน จังหวัดนนทบุรี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสำหรับศึกษาเชิงปริมาณ และการสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha – coefficient) จากการทดสอบกลุ่มตัวอย่างได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยองค์การที่สัมพันธ์กับความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี มากที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยี รองลงมาคือด้านภาระงาน ด้านโครงสร้างองค์การ และด้านคน เมื่อพิจารณาความสำเร็จทางธุรกิจที่วัดจากการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบสมดุล (Balance Scorecard) อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์การ ระดับรองลงมา คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายใน เมื่อพิจารณาปัจจัยองค์การมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางธุรกิจ พิจารณาเป็นรายคู่ อยู่ในระดับสูงมาก มีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกันทุกคู่ สูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านคน และด้านภาระงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 เป็นการวิจัยในเชิง ปริมาณ (Quantitative Research) เชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการ ศึกษาวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)
3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)
4. การวิเคราะห์ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ (SING CHAVA Model)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกดังนี้

1. โครงการบริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เข้าไปดำเนินโครงการยกระดับ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ซึ่งมีจำนวน 53 โครงการ นำทุกโครงการที่มีการดำเนินการมาเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนิน โครงการได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 53 โครงการ

ประเภทผลิตภัณฑ์	ประเภทผลิตภัณฑ์ (จำนวน)			
	2562	2563	2564	2565
กลุ่มอาหาร	1	5	4	7
กลุ่มเครื่องดื่ม	2	-	-	2
กลุ่มผ้า เครื่องแต่งกาย	-	-	4	3
กลุ่มของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	2	-	2	-
กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-	-	3	2
กลุ่มอื่น ๆ	3	2	3	8
รวม	8	7	16	22

2. ผู้ประกอบการชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ซึ่งมีจำนวน 53 กลุ่ม ใช้วิธีการคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดเป้าหมายให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างมาเป็นตัวแทนในการให้ข้อมูลหลักมากที่สุด ได้กลุ่มตัวแทนผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ทั้งสิ้น 11 กลุ่ม จำนวน 35 คน

3. ผู้นำชุมชน การที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดลพบุรี จะต้องประสานกับผู้นำชุมชนหรือเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินโครงการ หรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ฯลฯ จึงต้องรับทราบความคิดเห็นจากผู้นำชุมชน โดยคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ผู้นำชุมชนมาเป็นตัวแทนผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 8 คน

4. หน่วยงานในพื้นที่ เนื่องจากการที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดลพบุรี จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบหรือเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินโครงการ หรือเป็นผู้ได้รับประโยชน์ร่วมกัน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานประมง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ฯลฯ จึงต้องรับทราบความคิดเห็นจากตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้ตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 8 คน

5. อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ใช้วิธีการคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) แบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ด้วยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) ในลักษณะขอความร่วมมือเข้ามาร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสะท้อนปัญหาในการดำเนินโครงการ และให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินโครงการในปีงบประมาณต่อไป มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 12 คน

6. กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ ซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนที่มีการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้ประกอบการชุมชนจำนวน 16 กลุ่ม โดยคัดเลือกจากผู้กลุ่มประกอบการที่มีศักยภาพมากที่สุด จำนวน 11 กลุ่ม ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินโครงการวิจัย/บริการวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แบบสังเคราะห์ข้อมูลโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จังหวัดลพบุรี เป็นแบบสังเคราะห์ข้อมูลแบบโครงสร้าง กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ ได้แก่ จำนวนโครงการที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการ งบประมาณที่จัดสรร ประเภทผลิตภัณฑ์ ประเภทผู้ประกอบการ รายละเอียดแต่ละโครงการ ผลผลิต/ผลลัพธ์/ผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการชุมชน ได้แก่ ประธานกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่ม เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) ใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย มีประเด็นคำถามหลักจำนวน 5 ประเด็นหลัก ได้แก่

2.1 Ice-breaking

2.2 ภาพรวมด้านโครงการบริการวิชาการ

2.3 ประโยชน์ที่ได้รับการทำอาชีพที่เกี่ยวกับการผลิตภัณฑ์ชุมชน

2.4 ผลกระทบจากโครงการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีต่อชุมชน

2.5 การทำงานของชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ

3. แบบสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) ใช้ภาษาแบบไม่เป็นทางการเพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย มีประเด็นคำถามหลักจำนวน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่

3.1 Ice-breaking

3.2 ภาพรวมด้านโครงการบริการวิชาการ

3.3 ผลกระทบจากโครงการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีต่อชุมชน

3.4 การทำงานของชุมชนกับหน่วยงานต่าง ๆ

4. แบบสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured interview) เป็นคำถามชนิดปลายเปิด (Open Ended Question) มีประเด็นคำถาม จำนวน 8 ข้อ

5. แบบสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ เป็นการค้นหาคำสัมภาษณ์และปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบจังหวัดลพบุรี สู่ความสมดุลที่ยั่งยืน เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นโมเดลต้นแบบในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี โดยแบ่งเนื้อหาแบบสัมภาษณ์เป็น 7 หมวด รวม 48 ข้อ ได้แก่

หมวดที่ 1 ผู้นำและการบริหาร จำนวน 8 ข้อ

หมวดที่ 2 เงินทุนและการวางแผน จำนวน 11 ข้อ

หมวดที่ 3 การบริหารตลาด จำนวน 5 ข้อ

หมวดที่ 4 ด้านการผลิตและให้บริการ จำนวน 3 ข้อ

หมวดที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน จำนวน 6 ข้อ

หมวดที่ 6 การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก จำนวน 3 ข้อ

หมวดที่ 7 ผลลัพธ์การดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 12 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบกลั่นกรองเรียบร้อยแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยช่องทางต่าง ๆ ดังนี้

1. การสังเคราะห์ข้อมูลโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) ประสานงานกับสถาบันวิจัยและพัฒนาเพื่อรวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลจำนวนโครงการบริการวิชาการที่ได้รับงบประมาณในปี 2562 – 2565 ได้แก่ จำนวนโครงการจำแนกรายปี จำนวนงบประมาณที่ได้รับแต่ละโครงการ ข้อมูลของกลุ่มผู้ประกอบการที่เข้าไปดำเนินโครงการงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

2) รวบรวมข้อมูลรายงานผลการดำเนินโครงการที่ผู้รับผิดชอบโครงการรายงานต่อคณะวิชาเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลผลการดำเนินโครงการ ผลที่เกิดขึ้นจากดำเนินโครงการต่อชุมชน ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ตลอดจนข้อเสนอแนะต่าง ๆ

3) สังเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือสรุปผลการดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย

4) สัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบโครงการ (กรณีไม่สามารถหาข้อมูลการดำเนินโครงการจากเอกสารรายงานผลการดำเนินโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ได้)

โดยทำการสังเคราะห์ข้อมูลระหว่างเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2566

2. การสัมภาษณ์ผู้ประกอบการชุมชน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัยลงพื้นที่สัมภาษณ์ประธานกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่มที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง โดยมีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ ลักษณะการสัมภาษณ์มีทั้งแบบเดี่ยว และสัมภาษณ์กลุ่ม ขึ้นอยู่กับความสะดวกของแต่ละกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2566

3. การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom Cloud Meetings ตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง มีการบันทึกเสียง บันทึกภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2566

4. การสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนจากโครงการบริการวิชาการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเข้าไปดำเนินโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการลงพื้นที่สัมภาษณ์ และการสัมภาษณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Zoom Cloud Meetings ตามประเด็นคำถามที่กำหนด ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 29 สิงหาคม 2566

5. การวิเคราะห์ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ (SING CHAVA Model) เป็นการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการชุมชนที่ถูกคัดเลือกจำนวน 11 กลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบจังหวัดลพบุรี สู่ความสมดุลที่ยั่งยืนเพื่อให้ได้โมเดลต้นแบบในการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินศักยภาพในเดือนสิงหาคม 2566

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร นำเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อสรุปผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จังหวัดลพบุรี สรุปแปลผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

2. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้รับผิดชอบโครงการ นำมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัจจัยความสำเร็จและศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชน สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

2.1 แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating scale) ของลิเคอร์ท (Likert) โดยแบ่งระดับ ดังนี้

- 3 หมายถึง ระดับดี
- 2 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 1 หมายถึง ต้องปรับปรุง

โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.00 หมายถึง ระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.67 – 2.33 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.66 หมายถึง ต้องปรับปรุง

3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบนำมาวิเคราะห์ สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การนำเสนอข้อมูล ใช้วิธีการพรรณนาโวหารตามวัตถุประสงค์การวิจัย

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 จังหวัดลพบุรี เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์ ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการชุมชน ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่ ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการ ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม 2566 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสังเคราะห์ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
 2. เพื่อศึกษาศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
 3. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565
- ในบทนี้จะนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 สังเคราะห์ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

1. จำแนกการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562-2565 จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์และประเภทผู้ประกอบการ ดังตารางที่ 4.1 ตารางที่ 4.2

มหาวิทยาลัยมีการดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานระดับคณะในมหาวิทยาลัย ทั้ง 6 คณะ โดยมีทั้งโครงการใหม่และโครงการเก่าที่ดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละปีอาจใช้ชื่อโครงการต่างกัน โดยสรุปข้อมูลปีงบประมาณ 2562 - 2565 จังหวัดลพบุรี ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	ประเภทผลิตภัณฑ์ (จำนวน)			
	2562	2563	2564	2565
กลุ่มอาหาร	1	5	4	7
กลุ่มเครื่องดื่ม	2	-	-	2
กลุ่มผ้า เครื่องแต่งกาย	-	-	4	3
กลุ่มของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก	2	-	2	-
กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	-	-	3	2
กลุ่มอื่น ๆ	3	2	3	8
รวม	8	7	16	22

จากตารางที่ 4.1 พบว่า จำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565 มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 53 โครงการ ได้แก่ ปีงบประมาณ 2562 โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 8 โครงการ ปีงบประมาณ 2563 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 7 โครงการ ปีงบประมาณ 2564 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 16 โครงการ และ ปีงบประมาณ 2565 โครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place จำนวน 22 โครงการ

โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลพบุรี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินโครงการ ในช่วงปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์โดยใช้เกณฑ์การจัดประเภทกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP ออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มอาหารมีจำนวนทั้งสิ้น 17 กลุ่ม กลุ่มเครื่องดื่ม มีจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มผ้าและเครื่องแต่งกาย มีจำนวน 7 กลุ่ม กลุ่มของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก มีจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร มีจำนวน 5 กลุ่ม และกลุ่มอื่นๆ จำนวน 16 กลุ่ม

โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินโครงการ ในช่วงปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำแนกตามประเภทผู้ประกอบการ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำแนกตามประเภทผู้ประกอบการ

ประเภทผู้ประกอบการ	ประเภทผู้ประกอบการ (จำนวน)			
	2562	2563	2564	2565
กลุ่มโอท็อป	-	-	-	-
กลุ่มอาชีพ	4	3	7	12
วิสาหกิจชุมชน	3	2	6	9
วิสาหกิจขนาดกลาง	-	-	-	-
วิสาหกิจขนาดย่อม	-	-	-	-
องค์กร/หน่วยงาน/ชมรม	-	-	-	-
อื่น ๆ	1	2	3	1
รวม	8	7	16	22

จากตารางที่ 4.2 จำนวนโครงการบริการวิชาการจังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำแนกตามประเภทผู้ประกอบการ พบว่า เป็นกลุ่มอาชีพ จำนวน 26 กลุ่ม วิสาหกิจชุมชน จำนวน 20 กลุ่ม และอื่นๆ จำนวน 7 กลุ่ม

2. ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

2.1 การดำเนินงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินงานตามพันธกิจสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ คือการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 เป็นต้นมา กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับงบประมาณด้านยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่บริการ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้มีบทบาทสำคัญในการท้องถิ่นและบริการวิชาการรับใช้สังคม ในพื้นที่บริการครอบคลุม 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดลพบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดสระบุรี โดยใช้คำว่า “สามบุรี” โดยโครงการหนึ่งในงบประมาณนี้ได้กำหนดให้ยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน อันเป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

โดยเมื่อพิจารณาข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ 2562 - 2566 พบว่า มหาวิทยาลัยมีการดำเนินโครงการในพื้นที่ ซึ่งดำเนินงานโดยหน่วยงานระดับคณะในมหาวิทยาลัย ทั้ง 6 คณะวิชา โดยมีทั้งโครงการใหม่และโครงการเดิมที่ดำเนินการต่อเนื่อง ซึ่งในแต่ละปีใช้ชื่อโครงการต่างกัน ดังนี้ ปีงบประมาณ 2562 ชื่อโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ปีงบประมาณ 2563 ชื่อโครงการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น ปีงบประมาณ 2564 ชื่อโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น และ ปีงบประมาณ 2565 ชื่อโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place

2.2 การดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรีปีงบประมาณ 2562 - 2565

จากการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามผลการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีในพื้นที่จังหวัดสิงห์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 – 2565 โดยสังเคราะห์ข้อมูลจาก 1) เอกสารข้อมูลโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณปี พ.ศ. 2562 – 2565 จาก สถาบันวิจัยและพัฒนา 2) เอกสารรายงานผลการดำเนินโครงการจากคณะวิชาต่าง ๆ 2) หนังสือ สามบุรีพันธกิจสัมพันธ์ 2562 จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี 3) หนังสือผลการดำเนินงาน “บริการวิชาการเพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น” ประจำปี พ.ศ. 2565 จัดพิมพ์โดย สถาบันวิจัยและพัฒนา 4) หนังสือ 3 บุรี มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และ 5) การสัมภาษณ์อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการในกรณีที่ข้อมูลการรายงานผลการดำเนินโครงการไม่เพียงพอต่อการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ดำเนินการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง โดยในปีงบประมาณ 2562 - 2565 มหาวิทยาลัยได้มีการจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินโครงการในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ทั้งสิ้น 53 โครงการ มีโครงการที่ขอยกเลิกดำเนินงาน จำนวน 5 โครงการ เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

2.3 ลักษณะของการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรีปีงบประมาณ 2562 – 2565

ลักษณะของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมยกระดับผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือต่อยอดผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ทั้งในลักษณะการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดมูลค่า เช่น พืชผลทางการเกษตร วัสดุเหลือใช้จากการประกอบอาชีพ หรือนำมาเป็นวัตถุดิบหรือส่วนประกอบของผลิตภัณฑ์ โดยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์โดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับองค์ความรู้หรือนวัตกรรมที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีให้การสนับสนุน มีการสร้างตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ และการส่งเสริมการจำหน่ายหรือการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ

2.4 ผลการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565

โดยภาพรวมทุกโครงการประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีประสบปัญหาเรื่องการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ และเรื่องการตลาดโดยเฉพาะช่องทางการตลาดออนไลน์ การเรียนรู้วิธีการสร้างคอนเทนต์และสื่อต่าง ๆ ยังไม่ค่อยประสบความสำเร็จเนื่องจากสมาชิกกลุ่มส่วน

ใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่ยังไม่คุ้นเคยกับการทำการตลาดสมัยใหม่ แต่หลังจากที่โครงการสิ้นสุดแล้ว หากกลุ่มใดที่อาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการยังคงช่วยเหลือสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในเรื่องการตลาด ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนั้นจะอยู่รอด มียอดจำหน่าย/สั่งซื้ออย่างต่อเนื่อง ทำให้มีรายได้เสริมและมีช่องทางในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย เช่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานหวายมหาสอน ตำบลมหาสอน อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่มมีความเป็นเอกลักษณ์ลวดลายและมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย สินค้ามีคุณภาพ สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าต่อสินค้า อีกทั้งยังสามารถเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่ม

2.5 ข้อเสนอแนะจากการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 – 2565

จังหวัดลพบุรีมีจำนวน 11 อำเภอ การให้บริการวิชาการโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรีส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ของอำเภอเมือง อำเภอท่าเรือ อำเภอพัฒนานิคม และอำเภอโคกสำโรง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอชัยบาดาล ตามลำดับ โดยพบว่าในพื้นที่อำเภอลำสนธิ อำเภอโคกเจริญ อำเภอหนองม่วง อำเภอสระโบสถ์ และอำเภอโคกเจริญ ยังมีโครงการที่เข้าไปส่งเสริมสนับสนุนในช่วงปีงบประมาณ 2562 – 2565 มีจำนวนโครงการที่น้อย

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

1. การประเมินศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

โดยมีการประเมินศักยภาพ 1. ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน ประกอบไปด้วย หมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร หมวดเงินทุนและการวางแผน หมวดการตลาด และนวัตกรรม หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน และหมวดการผลิตและให้บริการ 2. ด้านการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน

ตารางที่ 4.3 ประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
1. ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน			
- หมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร	2.08	0.67	ระดับปานกลาง
- หมวดเงินทุนและการวางแผน	1.55	0.53	ระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
- หมวดการตลาดและนวัตกรรม	1.00	0.59	ระดับต้องปรับปรุง
- หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	1.33	0.76	ระดับต้องปรับปรุง
- หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน	2.00	0.65	ระดับปานกลาง
- หมวดการผลิตและให้บริการ	2.00	0.66	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.66	0.64	ระดับต้องปรับปรุง
2. ด้านการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน			
- ผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน	1.98	0.49	ระดับปานกลาง
- คุณภาพสินค้าหรือบริการ	1.92	0.67	ระดับปานกลาง
- ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน	1.85	0.54	ระดับปานกลาง
- การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน	1.50	0.58	ระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ย	1.81	0.57	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน	1.74	0.61	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวมมีระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.74 พบว่าในรายด้านการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับผลการประเมินปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.66 โดยผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมินระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.81 ผลลัพธ์คุณภาพสินค้าหรือบริการ และผลลัพธ์ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 และลำดับสุดท้าย ผลลัพธ์การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.50

ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.66 โดยหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.08 หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน และหมวดการผลิตและให้บริการ

ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 หมวดเงินทุนและการวางแผน ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.55 หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.33 และลำดับสุดท้าย หมวดการตลาดและนวัตกรรมระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร

รายการประเมินศักยภาพ การเป็นผู้นำและการบริหาร	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
ผู้นำ			
1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนของผู้นำ(วิสัยทัศน์ของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน)	2.00	0.62	ระดับปานกลาง
2. การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงาน	2.00	0.63	ระดับปานกลาง
3. ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน(วัดความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ จากการบริหารจัดการการประชุม)	2.00	0.58	ระดับปานกลาง
4. ความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน(ดูจากผลประกอบการ)	2.00	0.71	ระดับปานกลาง
5. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ(การใช้ทรัพยากร การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลการดูแลน้ำเสีย)	3.00	0.56	ระดับดี
6. ความรับผิดชอบต่อลูกค้า(มีการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าเช่นไม่เอาเปรียบ ชื้อสตัย ตรงต่อเวลา มีคุณภาพปลอดภัย ฯลฯ)	3.00	0.64	ระดับดี
รวมเฉลี่ย	2.33	0.62	ระดับปานกลาง
โครงสร้างและกฎระเบียบ			

รายการประเมินศักยภาพ การเป็นผู้นำและการบริหาร	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
7. การกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน	2.00	0.66	ระดับปานกลาง
8. การกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับ	2.00	0.58	ระดับปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.00	0.62	ระดับปานกลาง
การเงินและบัญชี			
9. การระดมทุน	2.00	0.69	ระดับปานกลาง
10. การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี	1.93	0.72	ระดับปานกลาง
11. การใช้ประโยชน์จากบันทึกการเงินหรือ บัญชี	2.00	0.68	ระดับปานกลาง
12. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	2.00	0.78	ระดับปานกลาง
รวมเฉลี่ย	1.98	0.72	ระดับปานกลาง
สวัสดิการสมาชิกและชุมชน			
14. การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก	2.00	0.63	ระดับปานกลาง
15. การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์	2.00	0.65	ระดับปานกลาง
รวมเฉลี่ย	2.00	0.64	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร	2.08	0.66	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.08 โดยด้านผู้นำ มีระดับผลการประเมินในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.33 และมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะ,ความรับผิดชอบต่อลูกค้า มีระดับผลการประเมินในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 และด้านโครงสร้าง และกฎระเบียบ, ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00, ด้านการเงินและบัญชี มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.98

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด เงินทุนและการวางแผน

รายการประเมินศักยภาพ เงินทุนและการวางแผน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การจัดทำแผนการดำเนินงานของ ผู้ประกอบการชุมชน (แผนบริหารองค์กร และ แผนประกอบการ)	1.00	0.71	ระดับต้องปรับปรุง
2. การชี้แจงแผนแก่กรรมการและสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.75	ระดับปานกลาง
3. การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ หรือ แผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์	1.00	0.68	ระดับต้องปรับปรุง
4. การนำปัญหาในการดำเนินงานมา ปรับปรุงแก้ไข	2.00	0.65	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวมหมวดการวางแผนการ ดำเนินงานผู้ประกอบการชุมชน	1.55	0.70	ระดับต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด เงินทุนและการวางแผน ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.55 โดยด้านการชี้แจงแผนแก่กรรมการและสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน,การนำปัญหาในการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข มีระดับผลการประเมินปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 และการจัดทำแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชน,การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ หรือแผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์ มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การตลาดและนวัตกรรม

รายการประเมินศักยภาพ การตลาดและนวัตกรรม	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ	1.00	0.68	ระดับต้อง ปรับปรุง
2. แหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่ายด้านการตลาด (เครือข่ายด้านการตลาด หมายถึง เครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงหรือขยายตลาดได้ อาจเป็นเครือข่ายที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ)	1.00	0.71	ระดับต้อง ปรับปรุง
3. การติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด (การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ)	1.00	0.62	ระดับต้อง ปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยหมวดการตลาดและนวัตกรรม	1.00	0.67	ระดับต้อง ปรับปรุง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการตลาดและนวัตกรรม ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00 โดยด้านการกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ,ด้านแหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่ายด้านการตลาด,ด้านการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

รายการประเมินศักยภาพ การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนา ผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.75	ระดับปานกลาง
2. การจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน (ข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน หมายถึง ข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ ชุมชน)	1.00	0.72	ระดับต้องปรับปรุง
3. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก	1.00	0.66	ระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยหมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	1.33	0.71	ระดับต้องปรับปรุง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.33 โดยด้านการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 ด้านการจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน,ด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

ตารางที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	3.00	0.65	ระดับดี
2. การพัฒนาสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน	1.00	0.68	ระดับต้องปรับปรุง
3. การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.72	ระดับปานกลาง
4. การให้ความร่วมมือของสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา (วัด ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการ ชุมชน โดยดูจากการ ให้ความร่วมมือในการ เข้าร่วมประชุม)	2.00	0.66	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยหมวดด้านการมีส่วนร่วมของ สมาชิกหรือพนักงาน	2.00	0.68	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 โดยด้าน การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 3.00 ด้านการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน,ด้านการให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 ด้านการพัฒนาสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การผลิตและให้บริการ

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
1. ขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	2.00	0.58	ระดับปานกลาง
2. การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	2.00	0.62	ระดับปานกลาง
3. การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการ	2.00	0.63	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยหมวดการผลิตและให้บริการ	2.00	0.61	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการผลิตและให้บริการ ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 โดยขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ, การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ, การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน, การให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา, การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการ มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพ
ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
ด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน			
1. การลดรายจ่ายของสมาชิกผู้ประกอบการ ชุมชน	2.00	0.69	ระดับปานกลาง
2. การเพิ่มรายได้ของสมาชิกผู้ประกอบการ ชุมชน	2.52	0.65	ระดับดี
3. การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.72	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.17	0.69	ระดับปานกลาง
ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ			
1. ความพึงพอใจต่อสินค้าหรือบริการ	2.00	0.61	ระดับปานกลาง
2. มาตรฐาน คุณภาพ ความปลอดภัยของ สินค้าหรือบริการ	2.00	0.63	ระดับปานกลาง
3. การสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือ บริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด	2.29	0.72	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	2.10	0.65	ระดับปานกลาง
ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน			
1. การลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆ ของผู้ประกอบการชุมชน	1.98	0.63	ระดับปานกลาง
2. การลดความผิดพลาดและการสูญเสียใน การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของ ผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.65	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.99	0.64	ระดับปานกลาง
ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน			
1. ความสำเร็จของกิจกรรมผู้ประกอบการ ชุมชน	1.00	0.68	ระดับต้องปรับปรุง

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
2.การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะของสมาชิก	1.00	0.62	ระดับต้องปรับปรุง
3.ความพึงพอใจของสมาชิก (วัดความพึงพอใจโดยดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน)	2.00	0.72	ระดับปานกลาง
4.ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากผู้ประกอบการชุมชน	2.00	0.75	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50	0.69	ระดับต้องปรับปรุง
ค่าเฉลี่ยรวมด้านผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน	1.94	0.67	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.94 โดยด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน, ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ,ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน มีระดับผลการประเมินในระดับปานกลาง และด้านด้านการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.50

**2. การประเมินศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับ
โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี**

ตารางที่ 4.11 ประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน
จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน			
- หมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร	2.81	0.64	ระดับดี
- หมวดเงินทุนและการวางแผน	2.64	0.69	ระดับดี
- หมวดการตลาดและนวัตกรรม	2.67	0.65	ระดับดี
- หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	2.64	0.66	ระดับดี
- หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก หรือพนักงาน	2.75	0.66	ระดับดี
- หมวดการผลิตและให้บริการ	2.80	0.60	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.72	0.65	ระดับดี
2. ด้านการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน			
- ผลลัพธ์ตามภารกิจของ ผู้ประกอบการชุมชน	2.87	0.72	ระดับดี
- คุณภาพสินค้าหรือบริการ	2.76	0.61	ระดับดี
- ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน	2.81	0.67	ระดับดี
- การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน	2.75	0.64	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.81	0.64	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวมประเมินกระบวนการ และการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพ ผู้ประกอบการชุมชน	2.76	0.64	ระดับดี

จากตารางที่ 4.11 พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์
ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวมมีระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.76 พบว่าใน
รายด้านการประเมินผลลัพธ์การศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับผลการประเมินในระดับดี มี
ค่าเฉลี่ย 2.81 โดยผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับดี มี

ค่าเฉลี่ย 2.87 ผลลัพธ์คุณภาพสินค้าหรือบริการ และผลลัพธ์ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระดับผลการประเมิน ระดับดีมีค่าเฉลี่ย 2.76 และ ค่าเฉลี่ย 2.81 และลำดับสุดท้าย ผลลัพธ์การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.75

ด้านการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.72 โดยหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร ระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.81 หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน หมวดการผลิตและให้บริการ หมวดเงินทุนและการวางแผน ระดับผลการประเมิน หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หมวดการตลาดและนวัตกรรมระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร

รายการประเมินศักยภาพ การเป็นผู้นำและการบริหาร	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
ผู้นำ			
1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนของผู้นำ(วิสัยทัศน์ของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน)	2.92	0.65	ระดับดี
2. การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงาน	2.85	0.66	ระดับดี
3. ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน(วัดความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ จากการบริหารจัดการการประชุม)	2.88	0.59	ระดับดี
4. ความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน(ดูจากผลประกอบการ)	2.86	0.75	ระดับดี
5. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ(การใช้ทรัพยากร การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลการดูแลน้ำเสีย)	3.00	0.65	ระดับดี
6. ความรับผิดชอบต่อลูกค้า(มีการดำเนินงาน	3.00		ระดับดี

รายการประเมินศักยภาพ การเป็นผู้นำและการบริหาร	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
อย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าเช่นไม่เอาเปรียบ ซื้อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีคุณภาพปลอดภัย ฯลฯ)		0.63	
รวมเฉลี่ย	2.92	0.65	ระดับดี
โครงสร้างและกฎระเบียบ			
7. การกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน	2.75	0.62	ระดับดี
8. การกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับ	2.70	0.65	ระดับดี
รวมเฉลี่ย	2.72	0.63	ระดับดี
การเงินและบัญชี			
9. การระดมทุน	2.80	0.66	ระดับดี
10. การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี	2.30	0.75	ระดับปานกลาง
11. การใช้ประโยชน์จากบันทึกการเงินหรือ บัญชี	2.50	0.68	ระดับดี
12. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	2.88	0.75	ระดับดี
รวมเฉลี่ย	2.62	0.71	ระดับดี
สวัสดิการสมาชิกและชุมชน			
14. การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก	2.78	0.53	ระดับดี
15. การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์	2.70	0.58	ระดับดี
รวมเฉลี่ย	2.74	0.55	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวมหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร	2.75	0.64	ระดับดี

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการ
ชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
เทพสตรี หมวด การเป็นผู้นำและการบริหาร ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย
2.75 โดยด้านผู้นำ มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.92 และมีความรับผิดชอบต่อ
สาธารณะ,ความรับผิดชอบต่อลูกค้า ด้านโครงสร้าง และกฎระเบียบ, ด้านสวัสดิการสมาชิกและชุมชน
ด้านการเงินและบัญชี มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.13 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด เงินทุนและการวางแผน

รายการประเมินศักยภาพ เงินทุนและการวางแผน	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การจัดทำแผนการดำเนินงานของ ผู้ประกอบการชุมชน (แผนบริหารองค์กร และ แผนประกอบการ)	2.68	0.68	ระดับดี
2. การชี้แจงแผนแก่กรรมการและสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	2.70	0.65	ระดับดี
3. การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ หรือ แผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์	2.53	0.75	ระดับดี
4. การนำปัญหาในการดำเนินงานมา ปรับปรุงแก้ไข	2.65	0.66	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวมหมวดการวางแผนการ ดำเนินงานผู้ประกอบการชุมชน	2.64	0.69	ระดับดี

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด เงินทุนและการวางแผน ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.64 โดยด้านการชี้แจงแผนแก่กรรมการและสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน,การนำปัญหาในการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข การจัดทำแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชน,การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ หรือแผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์ มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.14 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การตลาดและนวัตกรรม

รายการประเมินศักยภาพ การตลาดและนวัตกรรม	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ	2.63	0.60	ระดับดี
2. แหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่ายด้านการตลาด (เครือข่ายด้านการตลาด หมายถึง เครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงหรือขยายตลาดได้ อาจเป็นเครือข่ายที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ)	2.70	0.65	ระดับดี
3. การติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด (การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ)	2.68	0.70	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยหมวดการตลาดและนวัตกรรม	2.67	0.65	ระดับดี

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการตลาดและนวัตกรรม ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.67 โดยด้านการกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ,ด้านแหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่ายด้านการตลาด,ด้านการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้า และตลาด มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

รายการประเมินศักยภาพ การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
1. การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนา ผู้ประกอบการชุมชน	2.68	0.69	ระดับดี
2. การจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน (ข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน หมายถึง ข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการ ชุมชน)	2.60	0.63	ระดับดี
3. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก	2.63	0.67	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยหมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	2.64	0.66	ระดับดี

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศึกษภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดีมีค่าเฉลี่ย 2.64 โดยด้านการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ด้านการจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน,ด้านการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
1. การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน	3.00	0.63	ระดับดี
2. การพัฒนาสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน	2.77	0.64	ระดับดี
3. การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน	2.80	0.71	ระดับดี
4. การให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา (วัดความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน โดยดูจากการ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม)	2.68	0.68	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยหมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน	2.81	0.66	ระดับดี

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.81 โดยด้าน การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลด้านการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน,ด้านการให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา ด้านการพัฒนาสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวด การผลิตและให้บริการ

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
1. ขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	2.81	0.61	ระดับดี
2. การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	2.75	0.58	ระดับดี
3. การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการ	2.85	0.62	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยหมวดการผลิตและให้บริการ	2.80	0.60	ระดับดี

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หมวดการผลิตและให้บริการ ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.80 โดยขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ,การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ, การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน,การให้ความร่วมมือของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนในรอบปีที่ผ่านมา,การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการ มีระดับผลการประเมินในระดับดี

ตารางที่ 4.18 แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพ
ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับผลการ ประเมิน
ด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน			
1. การลดรายจ่ายของสมาชิกผู้ประกอบการ ชุมชน	2.82	0.68	ระดับดี
2. การเพิ่มรายได้ของสมาชิกผู้ประกอบการ ชุมชน	2.92	0.72	ระดับดี
3. การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสมาชิก ผู้ประกอบการชุมชน	2.86	0.75	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.87	0.72	ระดับดี
ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ			
1. ความพึงพอใจต่อสินค้าหรือบริการ	2.85	0.62	ระดับดี
2. มาตรฐาน คุณภาพ ความปลอดภัยของ สินค้าหรือบริการ	2.75	0.59	ระดับดี
3. การสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือ บริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด	2.69	0.62	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.76	0.61	ระดับดี
ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน			
1. การลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรม ต่าง ๆของผู้ประกอบการชุมชน	2.73	0.62	ระดับดี
2. การลดความผิดพลาดและการสูญเสียใน การดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของ ผู้ประกอบการชุมชน	2.78	0.72	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.75	0.67	ระดับดี
ด้านการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน			
1. ความสำเร็จของกิจกรรมผู้ประกอบการ ชุมชน	2.78	0.68	ระดับดี

รายการประเมินศักยภาพ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับผลการประเมิน
2.การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะของสมาชิก	2.89	0.69	ระดับดี
3.ความพึงพอใจของสมาชิก (วัดความพึงพอใจโดยดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน)	2.75	0.59	ระดับดี
4.ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากผู้ประกอบการชุมชน	2.82	0.61	ระดับดี
ค่าเฉลี่ย	2.81	0.64	ระดับดี
ค่าเฉลี่ยรวมด้านผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน	2.80	0.66	ระดับดี

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยการประเมินการประเมินด้านผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวม มีระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.80 โดยด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน, ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ,ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน และด้านด้านการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน มีระดับผลการประเมินในระดับดี

3. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) และเขียนพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description) จากความคิดเห็นของผู้ประกอบการชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลการวิจัยดังนี้

การศึกษาศักยภาพในการดำเนินโครงการบริการวิชาการด้วยการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีในจังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน ผู้นำชุมชน ตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม ผลการศึกษาแต่ละกลุ่มปรากฏดังนี้

ผลการศึกษาพื้นฐานของกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเข้าไปส่งเสริมพบว่าส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ไร่อ้อย ข้าวโพด ทำนา ปลูกพืชผัก เกิดการรวมกลุ่มขึ้นเพื่อต้องการหารายได้เสริมหลังฤดูการเก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตร และมีบางกลุ่มที่ทำเป็นอาชีพหลักโดยการนำทรัพยากรในพื้นที่มาสร้างเป็นอาชีพ และสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุรวมตัวเพื่อหากิจกรรมทำร่วมกันและมีรายได้เสริม ลดการพึ่งพาลูกหลาน และการช่วยเหลือจากภาครัฐ

3.1 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการชุมชน

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์แบบกลุ่มของผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จากตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการ จำนวน 35 คน ผลปรากฏดังนี้

3.1.1 เป็นการให้บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในทุกระดับอย่างแท้จริง โดยเฉพาะระดับชาวบ้านที่ไม่มีเงินทุนหรือไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทุนต่าง ๆ และไม่เคยมีหน่วยงานใดเข้ามาแนะนำ ส่งเสริมในลักษณะที่ใกล้ชิดและต่อเนื่องแบบนี้ แต่อาจารย์ผู้ดำเนินโครงการจะมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องถึงแม้จะไม่มีการมาดำเนินการต่อยอดให้ในหลายกลุ่มก็ตาม ถือเป็นการให้โอกาสประชาชนที่มีทุนน้อยหรือคนอื่นมองไม่เห็นศักยภาพของประชาชน/ชุมชน แม้แต่ในระดับครัวเรือนที่มีปราชญ์ ภูมิปัญญา เช่น ผ้าทอมือ แปรรูปข้าว การทำดอกไม้ประดิษฐ์ กระจาสาธิต ตลอดจนการนำผลไม้เช่นกล้วยมาแปรรูปด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะในช่วงสภาวะเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยหรือกล้วยล้นตลาด

3.1.2 สร้างรายได้เสริมในครอบครัว ถึงแม้จะไม่มากมายนัก แต่ก็ทำให้สมาชิกมีกำลังใจ โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้ว่างงาน และหลายรายมองเห็นโอกาสที่จะต่อยอด และบางรายสามารถนำไปสร้างเป็นอาชีพหลักของตนเองได้อย่างแท้จริง เช่น กลุ่มจักสานหวายมหาสอน ผลิตภัณฑ์น้ำพริกมัลเบอร์รี่ กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ การจำหน่ายในร้านค้าออนไลน์ สิ่งเหล่านี้ท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลต่อเศรษฐกิจและยกระดับรายได้ในชุมชน

3.1.3 มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าไปหนุนเสริมกลุ่มเพิ่มขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร เมื่อกลุ่มเริ่มมีผลิตภัณฑ์เริ่มตั้งตัวได้ ชุมชนเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้น หน่วยงานต่าง ๆ มักจะเข้าร่วมส่งเสริม หรือเกิดการบูรณาการร่วมกันในด้านการทำงาน เช่น การอำนวยความสะดวกเรื่องสถานที่เป็นส่วนใหญ่ ส่วนด้านงบประมาณนั้นยังไม่มีบูรณาการร่วมกัน ดังนั้น สิ่งที่ยากให้เกิดขึ้นคือการบูรณาการร่วมกันโดยมีกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาหรือเลือกกลุ่มเลือกพื้นที่ที่ชัดเจน เพื่อวางแผนในการส่งเสริมและพัฒนาได้อย่างตรงความต้องการ และมีพลังในการขับเคลื่อนได้เร็วขึ้น จะทำให้เห็นผลเร็วขึ้น

3.1.4 มีการนำผลิตภัณฑ์ไปพัฒนาให้มีคุณภาพและได้รับการรับรอง ไปทดสอบมาตรฐาน เตรียมการขอจดทะเบียน ในส่วนของกลุ่มก็มีการเตรียมความพร้อมสำหรับจดทะเบียนตั้งเป็นกลุ่มต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ เช่น กลุ่มวิสาหกิจ

3.1.5 ปัญหาอุปสรรค ส่วนใหญ่เป็นเรื่อง

- 1) ความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ต่อยอดในระดับที่สูงขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับหนึ่งเท่านั้น
- 2) ปัญหาการฝึกฝนทักษะในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ ไปยังภายนอกชุมชน การสร้างช่องทางจำหน่ายผ่านสื่อออนไลน์เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และมีข้อจำกัดเรื่องการใช้โทรศัพท์มือถือที่มีประสิทธิภาพและสัญญาณอินเทอร์เน็ต
- 3) ไม่มีเครือข่าย (Connection) ในการกระจายสินค้าหรือรับซื้อจากแหล่งต่าง ๆ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารที่มีอายุสั้น เช่น ขนม ซึ่งหากหน่วยงานในพื้นที่มีการสนับสนุนซื้อไปจัดเป็นอาหารว่างในการอบรมสัมมนาบ้างก็จะเป็นการช่วยส่งเสริมได้อีกช่องทางหนึ่ง
- 4) การจำหน่ายนอกสถานที่หรือไปยังที่ห่างไกลเป็นอุปสรรคในการเดินทางและสุขภาพเนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงทำให้พลาดโอกาสในการเปิดตัวสินค้า

5) การขาดสมาชิกรุ่นใหม่สืบทอด เนื่องจากไม่สามารถเห็นรายได้จำนวนมากหรือเห็นกำไรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ใช้เวลายาวนานกว่าจะได้เงิน/กำไร ผู้ทำงานในโรงงานหรือไปรับจ้างที่มีรายได้แน่นอนในแต่ละวัน

3.1.6 ความต้องการได้รับส่งเสริมสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ได้แก่ การต่อยอดผลิตภัณฑ์เดิม การสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ให้ครบวงจรด้วยทรัพยากรหรือวัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน การคิดหากิจกรรม/งานที่ช่วยสร้างรายได้ให้แก่ผู้สูงอายุหรือชาวบ้านที่ไม่มีงานทำ การช่วยในการรวมกลุ่ม/จัดตั้งกลุ่ม/บริหารจัดการกลุ่ม การช่วยเหลือด้านการตลาด การขอรับสนับสนุนด้านการบรรจุภัณฑ์ การพาไปศึกษาดูงานแหล่งต่าง ๆ

3.2 ความคิดเห็นของผู้นำชุมชน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนในพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ซึ่งประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกอบต. ตัวแทนชุมชน จำนวน 8 คน ผลปรากฏดังนี้

3.2.1 ผู้นำชุมชนรับทราบการเข้าไปดำเนินโครงการของมหาวิทยาลัยทุกโครงการ เนื่องจากส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ บ้านอยู่ละแวกเดียวกัน และอาจารย์ผู้ดำเนินโครงการจะแจ้งให้ทราบเรื่องการขอเข้าดำเนินโครงการทั้งรูปแบบหนังสือทางการ เอกสาร และการบอกกล่าวด้วยวาจา โดยบางกิจกรรมได้เข้าไปมีส่วนร่วมอบรม ฝึกปฏิบัติ และร่วมพิธีเปิดกิจกรรมต่าง ๆ

3.2.2 ชุมชนมีผลิตภัณฑ์หลากหลายมากขึ้น ผลที่เกิดขึ้นกับการดำเนินโครงการที่มหาวิทยาลัยเข้าไปส่งเสริมสนับสนุน สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือชุมชน/หมู่บ้าน/ตำบลมีผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นจากเดิมที่อาจไม่มีเลยหรือมีเพียงไม่กี่ชนิด มีการส่งเสริมในสิ่งที่มีทรัพยากรและวัตถุดิบในชุมชน นำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดเป็นมูลค่า

2.2.3 แนวทางการให้บริการวิชาการหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ของมหาวิทยาลัยควรมุ่งเน้นส่งเสริมชาวบ้านหรือกลุ่มที่ขาดแคลนทั้งกำลังทรัพย์และโอกาสมากกว่าการมุ่งไปส่งเสริมกลุ่มที่มีศักยภาพแล้ว เพราะกลุ่มที่มีศักยภาพเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีหน่วยงานหลักเข้าไปส่งเสริมอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนที่มีหน้าที่หรือภารกิจในการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนอยู่แล้ว แต่มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นสถาบันเพื่อการศึกษาซึ่งมีความนัดในเชิงวิชาการ จึงสามารถเข้าไปช่วยเหลือชาวบ้านได้ทุกประเภทงานอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการให้เข้าไปสำรวจความ

ต้องการได้รับการช่วยเหลือจากประชาชนให้ทั่วถึงในทุก ๆ พื้นที่ของจังหวัด แล้วจัดลำดับในการเข้าไปส่งเสริมหรือพัฒนา ซึ่งจะทำให้ชุมชนได้ประโยชน์และช่วยเหลือคนได้ตรงปัญหามากกว่าไปจับกลุ่มที่ไปไกลแล้ว ฟังตัวเองได้แล้ว มีหน่วยงานต่าง ๆ ให้งบประมาณส่งเสริมหลากหลายแล้ว อย่างไรก็ตาม ทางชุมชนล้วนแล้วแต่มีความยินดีไม่ว่าหน่วยงานจะเข้าไปช่วยกันส่งเสริม

3.3 ความคิดเห็นของตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่และที่เกี่ยวข้อง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานในพื้นที่และที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำนวน 8 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตร สำนักงานอุตสาหกรรม ผลปรากฏดังนี้

3.3.1 ทุกหน่วยงานมีความยินดีและเต็มใจที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีได้เข้าไปส่งเสริม สนับสนุนทุกโครงการที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตหรือสร้างรายได้เสริม สร้างอาชีพให้แก่ประชาชน การให้บริการวิชาการด้วยการเข้าไปส่งเสริมให้ประชาชนทำผลิตภัณฑ์หรือสร้างมูลค่าเพิ่ม ผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากจะทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น รวมทั้งใช้ทรัพยากรหรือวัตถุดิบในชุมชนให้เกิดประโยชน์ และเมื่อเพื่อนบ้านเห็นประโยชน์ก็จะส่งผลให้เกิดการกระตุ้นให้ให้ชุมชนอื่น ๆ หรือเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ เริ่มให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

3.3.2 หน่วยงานในพื้นที่ยินดีให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกทุกโครงการที่เข้ามาดำเนินการ เพียงแต่ควรแจ้งให้หน่วยงานในพื้นที่หรือผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบก็จะทำให้เกิดการทำงานหรืออำนวยความสะดวก เช่น สถานที่จัดกิจกรรม ประชุม อบรม สัมมนาต่าง ๆ หรืออาจเกิดการบูรณาการร่วมกัน เนื่องจากหน่วยงานก็จะได้รับประโยชน์ร่วมกันด้วย อย่างไรก็ตาม แต่ละหน่วยงานก็มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณต่าง ๆ ดังนั้น หากมีการวางแผนล่วงหน้า มีการศึกษาความต้องการล่วงหน้าว่ามหาวิทยาลัยจะเข้าไปส่งเสริมเรื่องใด ทางหน่วยงานอาจสามารถหาหนทางในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหรือบูรณาการการทำงานร่วมกัน

3.3.3 ในการดำเนินโครงการมหาวิทยาลัยควรมีการสำรวจความต้องการได้รับการช่วยเหลือหรือส่งเสริมจากกลุ่มต่าง ๆ ล่วงหน้า มีการเข้าไปพูดคุยกับเจ้าของพื้นที่เพื่อเตรียมดำเนินงานร่วมกัน หรือรับทราบความต้องการจากหน่วยงานในพื้นที่ซึ่งจะมีข้อมูลเกี่ยวกับชาวบ้านใน

เขตที่รับผิดชอบอยู่แล้ว เพื่อจัดลำดับในการส่งเสริมสนับสนุนเนื่องจากอาจมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณที่ไม่สามารถส่งเสริมได้หลากหลายโครงการในแต่ละปี

3.4 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) อาจารย์ผู้รับผิดชอบดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 จำนวน 12 คน เป็นการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2566 ผลการศึกษาสรุปประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

3.4.1 เป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน การดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏถือว่าเป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง เป็นการนำภูมิปัญญา/ทรัพยากร/วัตถุดิบในพื้นที่มาทำให้เกิดประโยชน์และสร้างอัตลักษณ์ให้ชุมชนช่วยสร้างรายได้เสริม มีอาชีพเสริมหรือบางรายทำเป็นอาชีพหลัก เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สร้างความรักสามัคคีในชุมชน และยังสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่

อย่างไรก็ตาม อาจมีบางโครงการที่ส่งเสริมไม่ตรงกับความต้องการ จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ถูกกลุ่มความต้องการอย่างแท้จริง และแก้ไขปัญหาได้ถูกจุดที่ต้องการ มิใช่เป็นโครงการที่ผู้รับผิดชอบอยากทำ อยากส่งเสริม ทั้ง ๆ ที่ชุมชนไม่มีความต้องการ หรือประเมินดูแล้วเป็นโครงการหรือผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถจะผลิตเพื่อจำหน่ายสร้างรายได้ได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ การดำเนินโครงการส่วนใหญ่ยังกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่จังหวัดลพบุรีมากกว่าจังหวัดสิงห์บุรีและจังหวัดสระบุรี การส่งเสริมควรมีการกำหนดสัดส่วนจำนวนโครงการในแต่ละปีให้ชัดเจน เพื่อให้ทุกจังหวัดที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบได้รับการพัฒนาไปด้วยกันในหลายพื้นที่

3.4.2 ศักยภาพของกลุ่มที่ได้รับการส่งเสริม โดยภาพรวมกลุ่มมีศักยภาพ มีความรู้ภูมิปัญญา ทักษะในการสร้างอาชีพ มีความสนใจเป็นทุนเดิม เพียงแต่จะมีปัญหาเรื่องช่องทางการจำหน่ายโดยเฉพาะการออกจำหน่ายนอกสถานที่ และการทำการตลาดออนไลน์ เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุและชาวบ้านทั่วไปที่ค่อนข้างมีอายุ การสอนให้ผลิตสื่อหรือการทำการตลาดรูปแบบต่าง ๆ จึงค่อนข้างเป็นอุปสรรค ทำให้หลายกลุ่มเมื่อผู้รับผิดชอบโครงการออกจากพื้นที่หรือหมดระยะเวลาหรืองบประมาณส่งเสริมแล้ว ไม่สามารถหาช่องทางจำหน่ายด้วยตนเองได้ อีกทั้งยังขาดงบประมาณสำหรับการลงทุนเรื่องการทำตราสินค้าหรือบรรจุภัณฑ์ต่อยอดจากที่ทางผู้ดำเนินโครงการทำไว้ให้แล้ว

3.4.3 การเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากมหาวิทยาลัยไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านบริการวิชาการโดยตรง และไม่มีเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องการเบิกจ่าย ผู้รับผิดชอบโครงการต้องดำเนินการด้วยตนเองทุกอย่างผ่านคณะวิชาที่สังกัด และเป็นการเบิกแบบโครงการ ไม่ใช่เบิกแบบการวิจัย ค่อนข้างมีความยุ่งยากเรื่องเอกสาร ขั้นตอนการเบิกจ่าย รายการ/วัสดุ/อุปกรณ์ที่สามารถเบิกได้หรือเบิกไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่รายการวัสดุหรือการดำเนินการบางอย่างมีการดำเนินการจริง แต่ก็ไม่สามารถเบิกตามความจริงได้มี ความเสี่ยงเรื่องการถูกตรวจสอบ และต้องตั้งงบประมาณเพื่อให้เห็นว่าการลงพื้นที่ทำกิจกรรมใดบ้างเพื่อให้สามารถเบิกจ่ายงบประมาณได้ครบถ้วน ซึ่งหากปรับเปลี่ยนรูปแบบการเบิกจ่ายแบบการวิจัยเป็นงวด ๆ จะทำให้สะดวกและลดความเสี่ยง

3.4.4 ประสิทธิภาพของฐานข้อมูลบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยยังไม่มีเก็บรวบรวมจัดทำฐานข้อมูลด้านการบริการวิชาการที่เป็นระบบ ไม่สามารถสืบค้นข้อมูลโครงการหรือกลุ่มที่เคยดำเนินการแล้วตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นมา ข้อมูลยังกระจัดกระจาย ไม่มีระบบจัดเก็บเป็นมาตรฐานเดียวกัน เอกสาร/รูปเล่มรายงานผลการดำเนินงานแต่ละคณะมีความซ้ำซ้อนไม่เหมือนกัน บางคณะมีข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานครบถ้วน บางคณะมีเพียงเอกสารเบิกจ่ายไม่กี่แผ่น ที่สำคัญคือหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบยังจัดเก็บข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่เป็นระบบ ทำให้ยากในการสืบค้น

ตอนที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนต้นแบบ ซึ่งคัดเลือกจากกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนที่มีการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 โดยคัดเลือกจากผู้กลุ่มประกอบการที่มีศักยภาพมากที่สุด จำนวน 11 กลุ่ม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

สังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมาก การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หลายคนคงทราบกันดี ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่บอกได้ชัดเจน ของความเคลื่อนไหวในวิถีชีวิตสังคมของคนยุคปัจจุบัน สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เสมือนเป็นแนวคิดที่ทำให้ เกิดผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นการทำวิสาหกิจเพื่อสังคมในรูปแบบหนึ่ง ในลักษณะของผู้ประกอบการชุมชน กอปรกับความห่วงใยลูกหลานอยากให้ลูกหลานกลับมาทำงานที่บ้าน มีอาชีพรองรับเพื่อความมั่นคง และยั่งยืนต่อไป

ความมีชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นต้นทุนชุมชนสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้ประกอบการชุมชนเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทีมคณะกรรมการผู้ดำเนินการผู้ประกอบการชุมชน ต้องเตรียมแผนการรองรับทั้งลูกค้าและผู้ศึกษาดูงานจากจังหวัดอื่นๆทั้งใกล้และไกล การวางแผนงานของผู้ประกอบการชุมชนจึงเป็นภาระงานสำคัญมากทั้งการต้อนรับ กระบวนการขั้นตอนการทำผู้ประกอบการชุมชน ค่าใช้จ่ายรายละเอียดต่างๆ และสิ่งต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ประกอบการชุมชนนี้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงเป็นอาชีพให้ลูกหลานได้สานต่อไปในอนาคต

1. แนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีที่ยั่งยืน

ผู้ประกอบการชุมชน คือการทำธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองและพึ่งพาตนเองให้กับครอบครัวและชุมชน มีแนวการปฏิบัติเพื่อเกิดความยั่งยืนดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การบริการที่ประทับใจ
2. การใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันเข้ามามีส่วนในการบริการลูกค้า
3. คิดเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่มักกับสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเกิดสินค้าอย่างอื่นๆ
4. การพูดความจริง ผู้ประกอบการชุมชนทำอะไรได้และทำอะไรไม่ได้ เป็นเรื่องของการบริการที่ทำให้ลูกค้าประทับใจ
5. การสร้างชื่อเสียง (สร้างแบรนด์) สัญลักษณ์มาตรฐาน สินค้า จะเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ประกอบการชุมชน แบรนด์เล็กๆที่สำคัญกับชุมชน
6. ดำเนินรอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 สร้างความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ชุมชน

การรู้จักตนเองและการนึกถึงผู้อื่นคือการวัดความพอดี การสร้างผู้ประกอบการชุมชนควรสร้างขึ้นจากความพอดี ฉะนั้นการทำธุรกิจชุมชน ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีรายได้มีกำไร ชุมชนต้องมี

กำไร แต่ต้องเป็นกำไรอย่างพอเพียง ของคนในชุมชน คนจากภายนอก ต้องได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึง ไม่ใช่เฉพาะบุคคลเพียงกลุ่มเดียว

การดำเนินงานในลักษณะของผู้ประกอบการชุมชน ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีความรู้ความเข้าใจ องค์ความรู้หลากหลายที่ส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จ เป็นต้นทุนสำคัญของการทำผู้ประกอบการชุมชน เช่นการบริหารผู้ประกอบการชุมชน การจัดการคลังสินค้า การตรวจรับ การบริหารการตลาด และการจัดการความรู้ เป็นต้น ประเด็นต่างๆนี้หน่วยงานกรมส่งเสริมวิชาการเกษตรจะมีการประเมิน โดยมีเกณฑ์ ระดับ ดี ปานกลาง และปรับปรุง ฉะนั้นผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีจึงต้องจัดทำแผนงาน/ โครงสร้างการทำงาน ให้เป็นไปตามระเบียบเกณฑ์การปฏิบัติของการเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่สามารถเติบโตเป็นแบบอย่างแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพที่ทำให้ชุมชนดำเนินชีวิตพึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข

2. ภาพอนาคตผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี

การดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีต้องมีความชัดเจน ในแผนโครงสร้างการบริหารจัดการ มีจุดแข็งต้นทุนสิ่งดีๆในแหล่งพื้นที่ ที่จะนำมาเป็นสินค้าเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนหลากหลายมาก ทั้งด้านเกษตร แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งตอนนี้มีแผนงานที่กำลังจะดำเนินงานต่อไป ได้แก่ ทำสินค้าทางเกษตรและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของจังหวัดลพบุรี มีบริการจุดขาย การส่งเสริมการท่องเที่ยว มีหน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตรจะมาช่วยเรื่องความรู้และการบริการ

ปัญหาคือการจัดการในชุมชน ซึ่งพบว่าผู้ประกอบการชุมชนที่ทำอยู่ในวันนี้ คนในชุมชนรู้เรื่องราวเพียงไม่กี่คน ทั้งทีมงานด้านผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลพบุรีนั้นเป็นที่รู้จักของบุคคลระดับประเทศ ซึ่งปัญหานี้ต้องได้รับการแก้ไขดำเนินการก่อน คือการทำให้เกิดความเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชน ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำและทุกคนมีรายได้เพิ่ม

พลังของทุกคนในชุมชนจะสร้าง ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ให้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ ต้นทุนที่มีอยู่ โดยเฉพาะผู้ประกอบการชุมชนและสมาชิก เป็นกำลังสำคัญต่อการขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี เกิดความมั่นคงและยั่งยืนถาวรต่อไป

3. คำกล่าวของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีในประเด็นปัจจัยความสำเร็จ

“ทุกคนที่อยู่ข้างหลัง ต้องร่วมมือกัน จะต้องรักษาผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลพบุรีให้ได้ เพื่อที่จะนำไปสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน วันนี้เราทำอะไรคิดอะไรกันอยู่ คนข้างนอกก็รับรู้ สิ่งที่เราจะทำต่อไปคือการขอความร่วมมือการประชาสัมพันธ์และสร้างคุณค่าร่วมสู่ชุมชนจังหวัดลพบุรี”

“ จังหวัดลพบุรีของเรามีดีหมดทุกอย่าง ทั้งทุน ศักยภาพคน งบประมาณ จังหวัดลพบุรีก็มีดี แต่ตอนนี้เกิดคำถามในใจว่าต้องทำอะไร เราถึงจะทำให้เกิด แปรนด์ของเรา ตอนนี้ต้องคิดให้ได้ว่า

แบรนด์ของเราคืออะไร ต้องช่วยกันคิดทำยังไงให้จังหวัดลพบุรีมีชื่อเสียงและก็มีแบรนด์ที่สามารถพูดคำเดียวที่เขารู้จักทั้งประเทศนี่คือการบ้านของเรา จังหวัดลพบุรี”

4. บทเรียนรู้ของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีในวันนี้

“ภูมิใจที่ได้มาเป็นผู้ประกอบการของจังหวัดลพบุรี ตัวฉันเองจบแค่ ป.6 แต่สามารถไปทำงานสร้างชื่อเสียงให้กับชุมชนได้”

“ภาคภูมิใจ ที่ได้มาอยู่ในการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและได้ประสานงานกระจายงานให้แก่ผู้ประกอบการทุกคนให้มีรายได้”

“รู้สึกว่าได้ความรู้เพิ่มจาก เทคโนโลยีต่างๆ และได้ออกความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ รู้สึกภาคภูมิใจ”

“รู้ดีใจ และภูมิใจที่ได้เข้าร่วมวิสาหกิจชุมชนนี้ ถ้าไม่มีชุมชนเราคงไม่มีรายได้”

“วันนี้ได้มา รู้สึกเหมือนได้กลับมาทบทวนเจตนาเดิมที่ได้ร่วมกันทำมาตั้งนาน และได้มองเห็นแนวทางหลายๆอย่างที่จะพัฒนาขึ้นไปร่วมกัน”

“รู้สึกดีใจและภูมิใจที่ทีม ภูมิใจกับพี่และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีที่ได้มาฝึกสอนร่วมกันมาตั้งแต่ต้นที่ทำให้ตัวเรามีอาชีพที่จะได้เลี้ยงครอบครัวและดูแลชุมชน มีความรู้เพิ่มขึ้นเพื่อที่จะได้อำนาจไปพัฒนาชุมชน”

“ดีใจและภูมิใจเหมือนกับทุกคนที่ได้มาทำงานบริการแบบนี้”

5. บทเรียนรู้ของผู้นำคณะกรรมการผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี

“รู้สึก ว่า อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี นำเขาสู่บทเรียนได้ดีมากทำให้ผู้ฟังคิดตามทุกข้อๆ ผลสุดท้ายก็มีความเข้าใจเพิ่มขึ้น”

“วันนี้เราได้กำลังใจเพิ่มมาอีกขอบคุณอาจารย์ทุกๆคน”

“ได้แนวทางเพิ่มที่จะพัฒนาวิสาหกิจชุมชนต่อไป”

“อย่างน้อยๆก็ได้ทบทวนกับชีวิตที่ผ่านมาทั้งแผนงานโครงการ และแนวสร้างที่ผ่านมาแต่ทิศทางเราทำตอนแรกเราไม่รู้ว่าจะไปตรงไหนดี บางครั้งเรื่องผู้ประกอบการชุมชนนั้นมีทั้งเรื่ององค์ประกอบและอะไรหลายๆอย่างได้รับรู้เรื่องราวของเทคโนโลยีใหม่ๆ เราต้องรู้จักตัวเองให้ดีที่สุด ความเป็นจังหวัดลพบุรีของเรา

“จังหวัดลพบุรีของเรามีดีหมดทุกอย่าง ทั้งทุน ศักยภาพ คน งบประมาณ คน หลังจากที่ได้ฟังอบรมตอนเช้า จังหวัดลพบุรีก็มีดีแต่ตอนนี้เกิดคำถามในใจว่าต้องทำอย่างไร เราถึงจะทำให้เกิด

แบรนด์ของเรา ตอนนี้ต้องคิดให้ได้ว่าแบรนด์ของเราคืออะไร ต้องช่วยกันคิดทำยังไงให้จังหวัดลพบุรีมีชื่อเสียงและก็มีแบรนด์ที่สามารถพูดคำเดียวที่เขารู้จักทั้งประเทศนี่คือการบ้านของเรา”

“จังหวัดลพบุรีก็คือจังหวัดลพบุรี คือความเป็นจังหวัดลพบุรี ค่อยๆเป็น ค่อยๆไป การที่จะให้คนในชุมชนที่มีวิถีแบบดั้งเดิมไม่ได้ตื่นตระหนกอะไรมากมาย เพราะฉะนั้นเราต้องสร้างมาตรฐานให้เข้ากับชุมชนของเรา ให้มีงานได้ตลอดนี้ถึงความเป็นบ้านๆ ผู้ประกอบการไม่ใช่เป็นนักศึกษาตามมหาวิทยาลัยแต่เรามาจากชาวไร่ชาวนาที่สร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน”

6. สรุปประเด็นปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากมุมมองของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 4.19 ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรีของผู้ประกอบการชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
การเป็นผู้นำและการบริหาร	- ผู้นำมีวิสัยทัศน์ในการนำพาให้สมาชิกมีความพร้อมเพียงในการพัฒนากลุ่มร่วมกัน - การกำหนดหรือการแบ่งหน้าที่ของสมาชิก รวมถึงการออกกฎระเบียบร่วมกัน - การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ - ผู้นำมีความเสียสละมาก	- การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนของผู้นำต้องวิสัยทัศน์นำสมาชิกผู้ประกอบการชุมชน เชื่อมโยงกับเครือข่ายภายในและนอกจังหวัด - ความสามารถในการบริหารธุรกิจ ของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน - ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (การใช้ทรัพยากร การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลการดูแลน้ำเสีย)
เงินทุนและการวางแผน	- มีการชี้แจงแผนการเงินแก่กรรมการและสมาชิก - ผู้ประกอบการชุมชนอย่างชัดเจน - มีการนำปัญหาในการดำเนินงานเงินทุนมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน	- มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนอย่างชัดเจน - การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้หรือแผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์ - มีการเข้าหาแหล่งเงินทุนจาก

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
		การสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น OTOP กองทุนบทบาทสตรี
การตลาดและนวัตกรรม	- รู้จักลูกค้าและแหล่งจำหน่ายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ - มีออกร้านจัดจำหน่ายที่เป็นประจำเพื่อลูกค้าได้รู้จัก -	- มีแหล่งจำหน่ายหรือตลาดและเครือข่ายด้านการตลาด - มีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด การติดต่อสื่อสารกับลูกค้า เพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ - มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมของผู้ประกอบการชุมชน
การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	- มีกลุ่มเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการเชื่อมโยงวัตถุดิบและการตลาด - มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนโครงการและงบประมาณ	- มีการจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน (ข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการชุมชน) มีความพร้อมในการถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้มาศึกษาดูงานจากเครือข่ายภายนอก
การมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน	- มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน ร่วมกันในการดำเนินงาน - ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน - มีการให้ความร่วมมือของสมาชิกทุกคน	- กระจายหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิก ไม่ภาระหนักที่ประธานกลุ่มเพียงอย่างเดียว - ผู้ประกอบการชุมชนที่ชัดเจน - มีการปรับตัวของสมาชิก ร่วมกันภายในกลุ่มเมื่อมีสถานการณ์ภายนอกเข้ามา

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
		กระทบ เช่นสถานการณ์โควิด 19
การผลิตและให้บริการ	- มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิต - ต้องรู้ว่าลูกค้าต้องการอะไรผลิตและบริการให้ตรงตามที่ลูกค้าต้องการ	- มีขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการชุมชน - มีการปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการชุมชน
การประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน	- รายได้ของสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น - มีมาตรฐาน คุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าชุมชน - มีการลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้ประกอบการชุมชน - มีความแตกต่างที่ชัดเจนในตัวสินค้าที่ลูกค้าจดจำ	- ประโยชน์ที่ชุมชนและสมาชิกได้รับจากผู้ประกอบการชุมชน - การเพิ่มความรู้ความสามารถ และทักษะของสมาชิก และผู้ประกอบการชุมชน - มีการสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด - การลดความผิดพลาดและการสูญเสียในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของผู้ประกอบการชุมชน

7. การประเมินผลลัพธ์ทางสังคมของกิจการ/โครงการ

ในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบจังหวัดลพบุรี มีพันธกิจที่สำคัญในการส่งเสริมร่วมกับเครือข่าย โดยการช่วยเหลือชุมชนและสังคมในรูปแบบการเป็นผู้ประกอบการชุมชน เป็นอาชีพหนึ่งให้กับประชาชนทั่วไปใช้เป็นอาชีพเสริม จากการทำเกษตรกรรมตามบรรพบุรุษ สร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวในเขตตำบลจังหวัดลพบุรี ด้วยการรวมกลุ่มเป็นผู้ประกอบการชุมชน สร้างอาชีพ ที่เป็นต้นแบบที่ดี ให้กับชุมชนอื่นๆต่อไป

ในการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมของโครงการฯ จะเริ่มจากการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียของโครงการฯ (Stakeholders) กำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) และห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ

สำหรับการวิเคราะห์คำว่า ผลลัพธ์ทางสังคมของโครงการฯ จะพิจารณาจากคุณค่าทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินงานในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ต่อเนื่องสู่ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders)

การวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 อย่างยั่งยืน ที่มีความพร้อมให้บริการสินค้าชุมชน จะเป็นการพิจารณาบุคคลหรือองค์กรที่เกิดการเปลี่ยนแปลง จากการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ซึ่งในการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจะมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงทางตรงเป็นสำคัญ เนื่องด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้อย่างถูกต้องมากที่สุด

สำหรับโครงการฯ ได้มีการพิจารณาและวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม อันได้แก่ 1. กลุ่มผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี และสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี 2. กลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการ 3. ผู้นำชุมชน/สมาชิกในชุมชน 4.หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องและสถาบันอุดมศึกษา

1) ผู้ประกอบการ และสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี เป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลงโดยตรงจากโครงการฯ เนื่องด้วยเป็นกลุ่มสมาชิกของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี

2) กลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการและใช้สินค้าชุมชนจังหวัดลพบุรี (ประชาชนทั่วไป/หน่วยงานสาธารณสุขภาครัฐ)

3) ผู้นำชุมชน/สมาชิกในชุมชน เป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลงโดยอ้อมจากโครงการฯ เนื่องด้วยเป็นผู้มีบทบาทเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดร่วมกัน หรือชาวบ้านผู้เป็นสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนอื่น

4) 4.หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ สถาบันอุดมศึกษา เป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลงโดยอ้อมจากโครงการฯ มีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยการบูรณาการร่วมกัน

โดยสามารถแสดงให้เห็นการวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการฯ ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 4.20 แสดงการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการฯ

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโครงการฯ	ลักษณะความสัมพันธ์กับโครงการฯ (Participation)	เป็นผู้รับการเปลี่ยนแปลงโดยตรงหรือไม่ (ใช่ Y/ ไม่ใช่ N)
ผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี	เป็นกลุ่มสมาชิกของผู้ประกอบการชุมชน	Y
สมาชิกผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี	จังหวัดลพบุรีที่เข้าร่วมโครงการและได้รับผลประโยชน์โดยตรง	Y
กลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการ	ผู้ที่ใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลพบุรี	Y
ผู้นำชุมชน/สมาชิกในชุมชน	เป็นผู้มีบทบาทเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดร่วมกัน สร้างความสามัคคีของคนในชุมชน	Y
หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องด้านสาธารณสุข,สถาบันอุดมศึกษา	- บทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน และกิจกรรมต่าง ๆ โดยการบูรณาการร่วมกัน	Y

การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคม ของโครงการฯ ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม โดยจะนำผลการวิเคราะห์นี้ไปศึกษาควบคู่กับการลงพื้นที่สำรวจ เพื่อให้เกิดการพิจารณาภาพผลลัพธ์ทางสังคมที่แท้จริงของโครงการฯ

3.1.2 กำหนดขอบเขตการวิเคราะห์

การกำหนดขอบเขตการวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคม จะครอบคลุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงโดยตรงทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วย 1. กลุ่มผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี และสมาชิกผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี 2. กลุ่มลูกค้าผู้ใช้บริการ 3. ผู้นำชุมชน/สมาชิกในชุมชน 4.หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องและ สถาบันอุดมศึกษา สำหรับโครงการฯ จะมีการสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อย ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเน้นการสัมภาษณ์ในกลุ่ม

ผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามก็ดี คณะผู้วิจัยมีสมมุติฐานในการดำเนินงานวิจัยในด้าน ระยะเวลาการทำงานของผู้ประกอบการ มีผลต่อผลลัพธ์ทางสังคมที่โครงการฯ ดำเนินการ ดังนั้น จึงมีการแยกผลการวิเคราะห์ในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นผู้ประกอบการตามระยะเวลาการทำงานด้วย โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

- 1) ระยะก่อนการเข้าร่วมโครงการ
- 2) ระยะหลังการเข้าร่วมโครงการ

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยวิธีการสัมภาษณ์ และประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้ได้ความคิด เห็นในการวิเคราะห์ผลสำเร็จของโครงการฯ ตามมุมมองของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) และห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) การประเมินผลลัพธ์ทางสังคม จะเน้นการวัดสิ่งที่ “เปลี่ยนแปลง” ในช่วงเวลาหนึ่ง ดังนั้นในการศึกษา นี้จะกำหนดช่วงเวลาในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง คือ ผู้ประกอบการชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ สำหรับการศึกษานี้จะนำการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ไปสร้างเป็นทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการ พิจารณาล่วงโซ่ผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว สามารถอธิบายได้ดังนี้

3.1.3 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) และห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain)

จากมุมมองของการเปลี่ยนแปลง 1.ถ้าผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีได้เข้าร่วมโครงการแล้ว จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ลักษณะที่จะมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้น โดยความหมายของอาชีพที่มั่นคงประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ได้แก่ รายได้ที่เพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น 2. ถ้ามีอาชีพและมีผู้ประกอบการชุมชนและสถานที่ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนแล้วจะ ลดการย้ายถิ่น, ปัญหาสำคัญของชุมชนได้รับการแก้ไข, ความสามัคคีและความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้นและความภูมิใจจากการทำงานเพื่อชุมชน, มีการสืบสานและรักษาภูมิประวัตินิศาสตร์และวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง, มีการอนุรักษ์ทุนทางธรรมชาติของชุมชน, มีเชื่อมโยงกระบวนการผลิตทางการเกษตร ดังแสดงรายละเอียดในตาราง

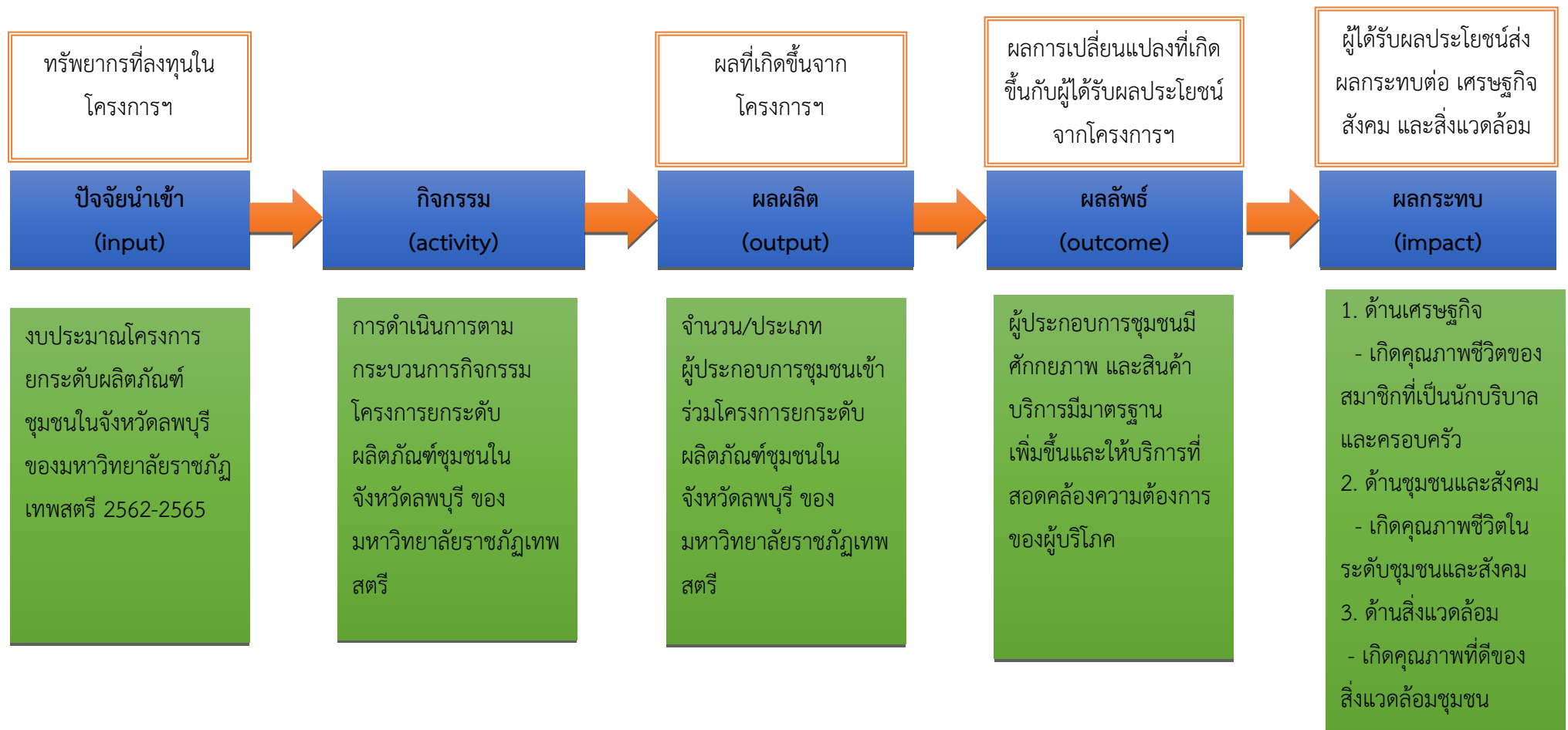
ตารางที่ 4.21 แสดงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของโครงการฯ

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)				ผลลัพธ์แยกตามองค์ประกอบต่างๆ
ถ้า	ผู้ประกอบการชุมชนได้เข้าร่วมโครงการฯ	แล้ว	จะมีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้น	มีการขยายตลาดเพิ่มมากขึ้น
				มีรายได้เพิ่มขึ้น
				คุณภาพชีวิตของครอบครัวดีขึ้น
ถ้า	มีอาชีพผู้ประกอบการชุมชนและสถานที่ผลิตสินค้าชุมชนที่ได้มาตรฐาน	แล้ว	จะมีคุณภาพชีวิตในระดับชุมชนและสังคมดีขึ้น	ลดการย้ายถิ่น
				สมาชิกชุมชนและผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและใจที่แข็งแรงขึ้น
				ปัญหาสำคัญของชุมชนได้รับการแก้ไข
				ความสามัคคีและความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้นและความภูมิใจจากการทำงานเพื่อชุมชน
				มีการสืบสานและรักษาภูมิประวัตินิทัศน์และวัฒนธรรมประเพณีอย่างต่อเนื่อง
ถ้า	มีอาชีพผู้ประกอบการชุมชนและสถานที่ผลิตสินค้าชุมชนที่ได้มาตรฐาน	แล้ว	จะมีคุณภาพของสิ่งแวดล้อมดีขึ้น	มีการอนุรักษ์ทุนทางธรรมชาติของชุมชน
				มีเชื่อมโยงกระบวนการผลิตทางการเกษตร

ภาพที่ 4.1 : ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change)

ภาพที่ 4.2 : ห่วงโซ่ผลลัพธ์ (Impact Value Chain) ของโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชน จังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565 วัตถุประสงค์ 1) เพื่อสังเคราะห์ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี 2) เพื่อศึกษาศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี และ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบในจังหวัดลพบุรี

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

สรุป

1. ผลการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีจัดสรรงบประมาณให้ดำเนินโครงการในพื้นที่จังหวัดลพบุรีทั้งสิ้น 53 โครงการ ปีงบประมาณ 2562 โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน จำนวน 8 โครงการ ปีงบประมาณ 2563 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 7 โครงการ ปีงบประมาณ 2564 โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น จำนวน 16 โครงการ และ ปีงบประมาณ 2565 โครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนสู่ University as a Market place จำนวน 22 โครงการ

โครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลพบุรี ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีดำเนินโครงการ ในช่วงปีงบประมาณ 2562 - 2565 จำแนกตามประเภทผลิตภัณฑ์โดยใช้เกณฑ์การจัดประเภทกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์ OTOP ออกเป็น 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มอาหารมีจำนวนทั้งสิ้น 17 กลุ่ม กลุ่มเครื่องดื่ม มีจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มผ้าและเครื่องแต่งกาย มีจำนวน 7 กลุ่ม กลุ่มของใช้ ของตกแต่ง ของที่ระลึก มีจำนวน 4 กลุ่ม กลุ่มสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร มีจำนวน 5 กลุ่ม และกลุ่มอื่นๆ จำนวน 16 กลุ่ม

ผลการดำเนินโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่จังหวัดลพบุรี ปีงบประมาณ 2562 - 2565 โดยภาพรวมทุกโครงการประสบความสำเร็จในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ แต่โดยภาพรวมยังประสบปัญหาเรื่องการตลาด ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น และมีมาตรฐานที่สูงขึ้นตามลำดับ ประกอบกับช่องทางการจัดจำหน่ายที่ยังมีความไม่แน่นอน โดยเฉพาะการปรับตัวในช่องทางออนไลน์ อีกทั้งการส่งเสริมการตลาด ที่เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

2. ศักยภาพในการดำเนินโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565

การประเมินศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนก่อนเข้าร่วมโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565

การประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวมมีระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.74 พบว่าในรายด้านการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับผลการประเมินปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.66 โดยผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 1.81 ผลลัพธ์คุณภาพสินค้าหรือบริการ และผลลัพธ์ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 และลำดับสุดท้าย ผลลัพธ์การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.50

ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี ก่อนการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.66 โดยหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.08 หมวดการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน และหมวดการผลิตและให้บริการ ระดับผลการประเมิน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.00 หมวดเงินทุนและการวางแผน ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.55 หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก ระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.33 และลำดับสุดท้าย หมวดการตลาดและนวัตกรรมระดับผลการประเมิน ระดับต้องปรับปรุง มีค่าเฉลี่ย 1.00

การประเมินศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนหลังเข้าร่วมโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565

การประเมินกระบวนการและการประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในภาพรวมมีระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.76 พบว่าในรายด้านการประเมินผลลัพธ์การศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนอยู่ในระดับผลการประเมินในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.81 โดยผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.87 ผลลัพธ์คุณภาพสินค้าหรือบริการ และผลลัพธ์ประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ระดับผลการประเมิน ระดับดีมีค่าเฉลี่ย 2.76 และค่าเฉลี่ย 2.81 และลำดับสุดท้าย ผลลัพธ์การพัฒนาผู้ประกอบการชุมชน ระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.75

ด้านการประเมินกระบวนการศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี หลังการเข้าร่วมกับโครงการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.72 โดยหมวดการเป็นผู้นำและการบริหาร ระดับผลการประเมิน ระดับดี มีค่าเฉลี่ย 2.81 หมวดด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน หมวดการผลิตและให้บริการ หมวดเงินทุนและการวางแผน ระดับผลการประเมิน หมวดการปฏิสัมพันธ์กับภายนอก หมวดการตลาดและนวัตกรรมระดับผลการประเมินในระดับดี

3. ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากการดำเนินโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ในปีงบประมาณ 2562 - 2565

ความมีชื่อเสียงของผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นต้นทุนชุมชนสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้ประกอบการชุมชนเป็นธุรกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ทีมคณะกรรมการผู้ดำเนินการผู้ประกอบการชุมชนต้องเตรียมแผนการรองรับทั้งลูกค้าและผู้ศึกษาดูงานจากจังหวัดอื่นๆ ทั้งไกลและใกล้ การวางแผนงานของผู้ประกอบการชุมชนจึงเป็นภาระงานสำคัญมากทั้งการต้อนรับ กระบวนการขั้นตอนการทำ ผู้ประกอบการชุมชน ค่าใช้จ่ายรายละเอียดต่างๆ และสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ประกอบการชุมชนนี้มีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงเป็นอาชีพให้ลูกหลานได้สานต่อไปในอนาคต

1. แนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีที่ยั่งยืน
ผู้ประกอบการชุมชน คือการทำธุรกิจชุมชนเกี่ยวกับสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์เพื่อตอบสนองและพึ่งพาตนเองให้กับครอบครัวและชุมชน มีแนวการปฏิบัติเพื่อเกิดความยั่งยืนดังนี้

1. การวิเคราะห์ปัญหาของลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อนำไปสู่การบริการที่ประทับใจ
2. การใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันเข้ามามีส่วนในการบริการลูกค้า
3. คิดเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่มีกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นเพื่อเกิดสินค้าอย่างอื่น
4. การพูดความจริง ผู้ประกอบการชุมชนทำอะไรได้และทำอะไรไม่ได้ เป็นเรื่องของการบริการที่ทำให้ลูกค้าประทับใจ
5. การสร้างชื่อเสียง (สร้างแบรนด์) สัญลักษณ์มาตรฐาน สินค้า จะเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ประกอบการชุมชน แบรนด์เล็กๆ ที่สำคัญกับชุมชน

6. ดำเนินรอยตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 สร้างความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ชุมชน

การรู้จักตนเองและการนึกถึงผู้อื่นคือการวัดความพอดี การสร้างผู้ประกอบการชุมชนควรสร้างขึ้นจากความพอดี ฉะนั้นการทำธุรกิจชุมชน ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีรายได้มีกำไร ชุมชนต้องมีกำไร แต่ต้องเป็นกำไรอย่างพอเพียง ของคนในชุมชน คนจากภายนอก ต้องได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงไม่ใช่เฉพาะบุคคลเพียงกลุ่มเดียว

การดำเนินงานในลักษณะของผู้ประกอบการชุมชน ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีความรู้ความเข้าใจ องค์ความรู้หลากหลายที่ส่งผลให้การทำงานประสบความสำเร็จ เป็นต้นทุนสำคัญของการทำ

ผู้ประกอบการชุมชน เช่นการบริหารผู้ประกอบการชุมชน การจัดการคลังสินค้า การตรวจรับ การบริหารการตลาด และการจัดการความรู้ เป็นต้น ประเด็นต่างๆนี้หน่วยงานกรมส่งเสริมวิชาการเกษตรจะมีการประเมิน โดยมีเกณฑ์ ระดับ ดี ปานกลาง และปรับปรุง ฉะนั้นผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรีจึงต้องจัดทำแผนงาน/ โครงสร้างการทำงาน ให้เป็นไปตามระเบียบเกณฑ์การปฏิบัติของการเป็นผู้ประกอบการชุมชนที่สามารถเติบโตเป็นแบบอย่างแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพที่ทำให้ชุมชนดำเนินชีวิตพึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข

สรุปประเด็นปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรี จากมุมมองของผู้ประกอบการชุมชนจังหวัดลพบุรี และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ตารางที่ 5.1 ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนในจังหวัดลพบุรีของผู้ประกอบการชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
การเป็นผู้นำและการบริหาร	- ผู้นำมีวิสัยทัศน์ในการนำพาให้สมาชิกมีความพร้อมเพียงในการพัฒนากลุ่มร่วมกัน - การกำหนดหรือการแบ่งหน้าที่ของสมาชิก รวมถึงการออกกฎระเบียบร่วมกัน - การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ - ผู้นำมีความเสียสละมาก	- การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนา - ผู้ประกอบการชุมชนของผู้นำต้องวิสัยทัศน์นำสมาชิกผู้ผู้ประกอบการชุมชน เชื่อมโยงกับเครือข่ายภายในและนอกจังหวัด - ความสามารถในการบริหารธุรกิจ ของผู้นำผู้ประกอบการชุมชน - ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ (การใช้ทรัพยากร การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลการดูแลน้ำเสีย)
เงินทุนและการวางแผน	- มีการชี้แจงแผนการเงินแก่กรรมการและสมาชิก - ผู้ประกอบการชุมชนอย่างชัดเจน	- มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชนอย่างชัดเจน - การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้หรือแผนที่ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
	- มีการนำปัญหาในการดำเนินงานเงินทุนมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกัน	- มีการเข้าหาแหล่งเงินทุนจากการสนับสนุนจากภาครัฐ เช่น OTOP กองทุนบทบาทสตรี
การตลาดและนวัตกรรม	- รู้จักลูกค้าและแหล่งจำหน่ายเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการ - มีออกร้านจัดจำหน่ายที่เป็นประจำเพื่อลูกค้าได้รู้จัก -	- มีแหล่งจำหน่ายหรือตลาดและเครือข่ายด้านการตลาด - มีการติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด การติดต่อสื่อสารกับลูกค้าเพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ - มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมของผู้ประกอบการชุมชน
การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก	- มีกลุ่มเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกในการเชื่อมโยงวัตถุดิบและการตลาด - มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนโครงการและงบประมาณ	- มีการจัดเก็บข้อมูลของผู้ประกอบการชุมชน (ข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการชุมชน) มีความพร้อมในการถ่ายทอดข้อมูลแก่ผู้มาศึกษาดูงานจากเครือข่ายภายนอก
การมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน	- มีการสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกผู้ประกอบการชุมชน ร่วมกันในการดำเนินงาน - ทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน - มีการให้ความร่วมมือของสมาชิกทุกคน	- กระจายหน้าที่ความรับผิดชอบของสมาชิก ไม่ภาระหนักที่ประธานกลุ่มเพียงอย่างเดียว - ผู้ประกอบการชุมชนที่ชัดเจน - มีการปรับตัวของสมาชิก ร่วมกันภายในกลุ่มเมื่อมีสถานการณ์ภายนอกเข้ามา

ประเด็นปัจจัยความสำเร็จ	ผู้ประกอบการชุมชน	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
		กระทบ เช่นสถานการณ์โควิด 19
การผลิตและให้บริการ	- มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพในการผลิต - ต้องรู้ว่าลูกค้าต้องการอะไรผลิตและบริการให้ตรงตามที่ลูกค้าต้องการ	- มีขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการชุมชน - มีการปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการของผู้ประกอบการชุมชน
การประเมินผลลัพธ์ศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน	- รายได้ ของ สมาชิกผู้ประกอบการชุมชนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น - มีมาตรฐาน คุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าชุมชน - มีการลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของผู้ประกอบการชุมชน - มีความแตกต่างที่ชัดเจนในตัวสินค้าที่ลูกค้าจดจำ	- ประโยชน์ที่ชุมชนและสมาชิกได้รับจากผู้ประกอบการชุมชน - การเพิ่มความรู้ความสามารถ และทักษะของสมาชิก และผู้ประกอบการชุมชน - มีการสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด - การลดความผิดพลาดและการสูญเสียในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของผู้ประกอบการชุมชน

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่มีเป้าหมายหลักเพื่อติดตามผลและประเมินผลการดำเนินงานระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยเข้าไปบริการวิชาการแก่ชุมชนในจังหวัดลพบุรี ในปีงบประมาณ 2562 – 2565 ซึ่งเป็นไปตามหลักแนวคิดเกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล โดย ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2565, หน้า 292 - 295) อธิบายว่า ประเมินผลโครงการ จะมีแนวคิดสำคัญ 2 ประการ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การติดตาม (monitoring or follow up) และการประเมินผล (evaluation) สำหรับการติดตามได้แก่ การสังเกต ติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมตามแผนงาน อย่างเป็นระบบด้วยการรวบรวม และบันทึกข้อมูลการดำเนินกิจกรรมความเปลี่ยนแปลง และหรือการ

ใช้ง่ายงบประมาณ ฯลฯ เป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบความก้าวหน้า และปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องตามแผนงานที่กำหนดไว้ ช่วยในการวิเคราะห์ สถานการณ์การทำงานที่เกิดขึ้น การพิจารณาว่ามีการใช้ทรัพยากรในการดำเนินกิจกรรมเหมาะสม หรือไม่ ช่วยในการระบุปัญหาและแนวทางแก้ไข ฯลฯ ส่วนการประเมินผลเป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของกิจกรรมหรือโครงการ โดยใช้ฐานข้อมูลจากการติดตามงานและมุ่งหาคำตอบว่ากิจกรรม หรือโครงการที่ทำนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีประสิทธิผลและผลกระทบอย่างไร เพื่อ ระบุข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ ตลอดทั้งกำหนดแนวทางการ ป้องกัน แก้ไขในการดำเนินงานในอนาคต ตรวจสอบความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร (งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล) กับการบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อสังเคราะห์บทเรียนจากการทำงานเพื่อนำไปเป็น แนวทางสำหรับการวางแผนทำกิจกรรมหรือโครงการอื่นต่อไป

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการประเมินผสมผสานกันระหว่าง โดยมีความ สอดคล้องกับรูปแบบซีป (CIPP model) ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การประเมินบริบท (context evaluation หรือ C) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (input evaluation หรือ I) 3) การ ประเมินกระบวนการ (process evaluation หรือ P) และ 4) การประเมินผลผลิต (product evaluation หรือ P) และรูปแบบการประเมินของเบ็นเน็ตต์ (Bennett's model) หรือเรียกว่า รูปแบบการประเมินผลเชิงประจักษ์ (evidence model) เป็นการประเมินผลที่ครอบคลุมตัวแปรหรือ ปัจจัยของโครงการมุ่งเน้นการประเมินผลความสำเร็จของโครงการ 7 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (input) กิจกรรม (activity) การมีส่วนร่วมของเกษตรกร (involvement of farmer) ปฏิกริยาตอบสนอง (reaction) การเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะ และความหวัง (change in learning) และผลลัพธ์ สุดท้ายและผลได้ (outcome and result) (สิน พันธุ์พินิจ, 2555, หน้า 145 – 146, 150)

ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายในส่วนของความสำเร็จ คือ ปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการ ชุมชน จังหวัดลพบุรี คือ 1) ผู้นำวิสาหกิจชุมชนมีใจรักในอาชีพมีความเสียสละ มีเวลาให้กับการทำ กิจกรรม/ดำเนินงานของชุมชน มีเงินทุนส่วนตัวที่ใช้หมุนเวียน มีความรู้ในหลักวิชาการด้านวิชาชีพ มี ประสบการณ์การเลี้ยงปลา มีทักษะ การสื่อสารที่ดีสามารถสื่อสารและประสานงานกับผู้อื่นได้ 2) สมาชิกกลุ่มมีความพร้อมทั้งในเรื่องการเรียนรู้ การเพิ่มทักษะ การเพิ่มประสบการณ์ มีการพัฒนา ตนเอง 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนความรู้หลักวิชาการใหม่ ๆ นวัตกรรมที่สนับสนุนกลุ่ม วิสาหกิจ สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ เครื่องมือและงบประมาณและการทำการตลาด 4) วิสาหกิจ ชุมชนจะต้องสร้างความเชื่อของลูกค้าเรื่องคุณค่าที่ได้รับ ความปลอดภัย คุณภาพของผลิตภัณฑ์ ความมั่นใจในผลิตภัณฑ์ 5) เพิ่มช่องทางในการประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขายทั้ง Offline และ Online และเพิ่มความหลากหลายของช่องทางการส่งผลิตภัณฑ์ 6) คำนึงถึงกระบวนการผลิตให้ เป็นไปตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง และ 7) ระบบการบริหารจัดการภายในกลุ่มชัดเจน รูปแบบในการ บริหารงาน สอดคล้องกับวิธีการ ขั้นตอนการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งกลุ่มที่เป็นไปตามมาตรฐาน

ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด ความสำเร็จดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทักษิญา สง่าโยธิน (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่ค้นพบเรียงตามระดับปัจจัยแห่งความสำเร็จที่พบมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ 2) ความสามัคคีในกลุ่ม การมีส่วนร่วม และความผูกพัน 3) ระบบการบริหารจัดการที่ดี 4) เงินทุน 5) การสนับสนุนจากภาครัฐ 6) ทักษะ ความสามารถในการผลิต รวมถึงนวัตกรรมการผลิตและการพัฒนา 7) การสนับสนุนจากภายนอกที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (การสร้างเครือข่าย) 8) ผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ 9) การมีตลาดรองรับที่แน่นอน 10) การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และความโปร่งใส 11) ระบบการสื่อสาร 12) ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ สวยงาม ตรงความต้องการของผู้บริโภค 13) ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือ 14) การใช้ทรัพยากร และภูมิปัญญาท้องถิ่น และ 15) การปฏิบัติทางกฎและข้อบังคับทางสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของพชรพร วงษ์วาน (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของ จังหวัดเพชรบุรี ที่พบว่า 1) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี คือ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการเป็นปัจจัยที่ส่งผลทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนประสบความสำเร็จมากที่สุด การบริหารจัดการที่ดีจะครอบคลุมถึง การบริหารจัดการของกลุ่มในทุกด้าน รองลงมา คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ สำหรับแนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบุรี คือการปรับปรุงวิธีการผลิตให้มีคุณภาพ มีการสร้างผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นให้หลากหลาย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ให้น่าสนใจ เพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้หลากหลายมากขึ้น ปรับปรุงการบริหารจัดการให้ครอบคลุมทุกด้าน จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และสามารถบริหารงานการเงินได้ตามความเป็นจริง สร้างความน่าเชื่อถือให้กับสมาชิกในกลุ่ม และหาความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อการตลาด การโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้า โดยผ่านสื่อออนไลน์

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของรติมา พงษ์อริยะ, และสุภาภรณ์ ตั้งตรงไพโรจน์ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบลสร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T) กับการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ ชุมชนบ้านทะเลน้อย ตำบลทางเกวียน และชุมชนบ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดระยอง ที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จในการพัฒนาด้านผลิตภัณฑ์ของชุมชนหลังดำเนินการตามโครงการ คือ ความรู้ ความสามารถ การเอาใจใส่ต่อโครงการของอาจารย์ผู้รับผิดชอบโครงการ ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความร่วมมือจากชาวบ้าน การมีทุนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างการมีส่วนร่วมได้ให้ชุมชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ช่วยให้โครงการดำเนินการได้อย่างราบรื่น รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยซึ่งเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากงานวิจัยของผู้วิจัยกล่าวคือ งานวิจัยของศินาภรณ์ หุ้เต็ม (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยองค์การที่สัมพันธ์กับ

ความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี ที่พบว่าความสำเร็จทางธุรกิจที่วัดจากการประเมินผลการปฏิบัติงานแบบสมดุล (Balance Scorecard) อยู่ในระดับมาก ระดับมากที่สุด คือ ด้านการเรียนรู้และการเติบโตขององค์กร ระดับรองลงมา คือ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า และด้านกระบวนการภายใน เมื่อพิจารณาปัจจัยองค์การ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จทางธุรกิจ พิจารณาเป็นรายคู่ อยู่ในระดับสูงมาก มีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้อยตามกันทุกคู่ สูงที่สุดคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านคน และด้านภาระงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. มหาวิทยาลัยควรร่วมกับหน่วยงานในจังหวัดและหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อสำรวจความต้องการในการได้รับการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี โดยนำยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยและจังหวัดมาประกอบการตัดสินใจ แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์จัดเรียงลำดับเพื่อจัดสรรงบประมาณเข้าไปส่งเสริม สนับสนุน
2. มหาวิทยาลัยควรจัดทำฐานข้อมูลการให้บริการวิชาการแก่ชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นระบบ สามารถสืบค้นได้ เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน เป็นข้อมูลสำหรับการต่อยอดพัฒนา หรือติดตามผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว ประกอบกับยังเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างไม่ครบ โดยเฉพาะผู้ซื้อหรือผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มหาวิทยาลัยเข้าไปดำเนินโครงการ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้ครบโดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภค
2. ในการศึกษาเพื่อหาผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ ควรมีการจำแนกประเภทผู้ประกอบการ/กลุ่มแต่ละประเภท เนื่องจากแต่ละประเภทจะมีความแตกต่างกันทั้งการจัดตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการบริหารจัดการที่มีความแตกต่างกัน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยความต้องการในการได้รับการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่รับผิดชอบ เพื่อจะได้ดำเนินการส่งเสริมหรือพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. (2563). **หลักการประเมินผลโครงการ**. สืบค้น กรกฎาคม 12, 2566, จาก <https://tica-thaigov.mfa.go.th/th/pageหลักการประเมินผลโครงการ?menu=5f3640be32ac261704141e1c>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2566). **แบบประเมินศักยภาพวิสาหกิจชุมชน**. สืบค้น มิถุนายน, 3, 2566, จาก <http://www.nan.doae.go.th/scanbook122554/v0255.2.pdf>
- จินตนา กาญจนวิสุทธิ. (2559). **เส้นทางวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพและการพึ่งตนเอง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- _____. (2563). **ธุรกิจชุมชน: เส้นทางพัฒนาอาชีพและการวิจัยในชุมชน**. กรุงเทพฯ: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- ทักษญา สง่าโยธิน. (2560). ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน. **วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์**, 12(2), 11 - 25.
- ประวิต เอรารวรรณ. (2562). **การออกแบบโครงการทางการศึกษาและการประเมินแบบเร่งด่วน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีณา เจาะอารง, อัสพร อีซอ, ศุภมาศ รัตนพิพัฒน์, อธิษฐ มูเล้ง, และกัลยรัตน์ พินิจจันทร์. (2563). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์โอท็อปจังหวัดปัตตานีตามโครงการพระบรมราโชบายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พชรพร วงษ์วาน. (2563). **แนวทางการบริหารการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนของจังหวัดเพชรบุรี**. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม**, 15(1), 100 - 101.
- พิชญ์สินี รัตนานพงค์, และคนอื่น ๆ. (2563). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพกลุ่มแม่บ้านผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยความร่วมมือของชุมชนร่วมพัฒนา เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พิสิฐ ลี้อาธรรม, ศศิเพ็ญ พวงสายใจ, สุชุม พันธุ์ณรงค์, และพิมลพรรณ บุญเสนา. (2559). **การประเมินความยั่งยืนกลุ่มผู้ผลิตสินค้าชุมชน**. **วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, 20(1), 1-43.

- เพชรไพริน อุปปิง, และฐานิตย์ เกสร. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของผลิตภัณฑ์ชุมชน: กรณีศึกษาจังหวัดสกลนคร. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 35(3), 1 - 13.
- ภัทรภร พุ่มพันธ์, และพงษ์พัฒน์ เสน่ห์ดี. (2566). การศึกษาปัจจัยทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดปทุมธานี. **วารสารวิทยาการจัดการวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, 4(1), 12 - 24.
- มะลิวัลย์ รอดกำเนิด, พรรณพิมล ก้านนก, ปาจารย์ ผลประเสริฐ, และณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ. (2562). รูปแบบการจัดการธุรกิจสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ประเภทอาหารในเขตภาคเหนือ. **สัททอง: วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**, 25(2), 106 - 119.
- รติมา พงษ์อริยะ, และสุภาภรณ์พรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (2563). โครงการมหาวิทยาลัยสู่ตำบล สร้างรากแก้วให้ประเทศ (U2T) กับการพัฒนาชุมชนด้านผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ ชุมชนบ้านทะเลน้อย ตำบลทางเกวียน และชุมชนบ้านวังห้ว ตำบลวังห้ว อำเภอแกลง จังหวัดระยอง. **วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 6(1), 25 - 38.
- ฤดี เสริมชยุต, และวันทนีย แสนภักดี. (2562). การศึกษาเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของธุรกิจชุมชนโดยใช้ องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษากลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ของใช้อรัญญิก ตำบลท่าช้าง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 8(3), 222 - 232.
- วันชัย ชื่นประสิทธิ์. (2560). ปัจจัยความสำเร็จของผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. **วารสารสารสนเทศ**, 16(2), 147 - 158.
- ศศิชา หมดมลทิล. (2563). **ยกระดับฐานรากด้วยสินค้าชุมชน**. สืบค้น กรกฎาคม 7, 2566, จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2020/03/GR_hotissue_yok_ra_darp_1_63_detail-1.pdf
- ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์. (2563). **การจัดการธุรกิจชุมชน**. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ศิณารณ หู่เต็ม. (2564). ปัจจัยองค์การที่สัมพันธ์กับความสำเร็จทางธุรกิจของผู้ประกอบการสินค้า OTOP ที่ได้รับคัดสรร ระดับ 5 ดาว จังหวัดนนทบุรี. **วารสารการบัญชีและการจัดการ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**, 13(1), 112 - 124.
- ศิรินทร เลียงจินดาถาวร, และเขมิกา แสนโสม. (2560). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนบนฐานทรัพยากร. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สิน พันธุ์พินิจ. (2555). เทคนิคการวางแผนและประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.

อัจจิมา ศุภจริยาวัตร, และสิทธิ จิตติขานนท์. (2562). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ชุมชนในจังหวัดสระแก้วเพื่อการส่งออก. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

ศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ

จังหวัดสิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี สู่ความสมดุลที่ยั่งยืน

: กรณีศึกษาโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปีงบประมาณ 2562-2565

ชื่อผู้ประกอบการ/ชื่อกลุ่ม/หน่วยงาน

ที่ตั้ง เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด
เบอร์โทรศัพท์ต่อ facebook

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการประเมินศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ จังหวัดสิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี สู่ความสมดุลที่ยั่งยืน ในปีงบประมาณ 2562-2565 ที่ได้รับการบริการวิชาการจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี เพื่อให้ผู้ประกอบการชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบถึงศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ และผลลัพธ์ของการดำเนินงาน เพื่อให้ได้โมเดลต้นแบบในการพัฒนาตามความพร้อมของแต่ละประเภท ของผู้ประกอบการชุมชน ในจังหวัด สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี

ข้อมูลการก่อตั้งและที่มาของทุน

การก่อตั้ง /การรวมกลุ่ม (เลือกได้มากกว่า1ข้อ)

- ☐ เกิดจากกระบวนการจัดทำแผนแม่บทชุมชน
- ☐ เกิดจากการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของกลุ่ม
- ☐ เกิดจากการชักชวนของผู้นำ
- ☐ เกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงาน ระบุ.....
- ☐ อื่นๆ ระบุ.....

ที่มาของทุนในการประกอบกิจการ (เลือกได้มากกว่า1ข้อ)

- ☐ ทุนทรัพยากรในชุมชน
- ☐ ทุนทางปัญญาของชุมชน
- ☐ ทุนที่เป็นเงินสด
 - ☐ ได้จากการระดมทุนของสมาชิก
 - ☐ ทุนจากภายนอกชุมชน ระบุ.....
- ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

ประเภทของผลิตภัณฑ์

- ☐ กลุ่มอาหาร
- ☐ กลุ่มเครื่องดื่ม
- ☐ กลุ่มของใช้ ของตกแต่ง
- ☐ กลุ่มผ้า เครื่องแต่งกาย
- ☐ กลุ่มสมุนไพรไม่ใช่อาหาร

โครงสร้างแบบสัมภาษณ์ “ศักยภาพและปัจจัยความสำเร็จของผู้ประกอบการชุมชนต้นแบบ จังหวัดสิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี สู่ความสมดุลที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาโครงการยกระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ในปีงบประมาณ 2562-2565”

หมวดที่ 1 ผู้นำและการบริหาร

หมวดที่ 2 เงินทุนและการวางแผน

หมวดที่ 3 การบริหารตลาด

หมวดที่ 4 ด้านการผลิตและให้บริการ

หมวดที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน

หมวดที่ 6 ผลลัพธ์การดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชน

หมวดที่ 7 การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชน

หมวดที่ 1 ผู้นำและการบริหารกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
ผู้นำ	
1. การกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการชุมชน(วิสัยทัศน์ของผู้นำกลุ่ม)	
2. การให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และแผนการดำเนินงาน	
3. ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ (วัดความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำ โดยดูจากการบริหารจัดการการประชุม)	
4. ความสามารถในการบริหารธุรกิจของผู้นำกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนชุมชน (ดูจากผลประกอบการ)	
5. ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ(การใช้ทรัพยากร การไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมเช่น การจัดการขยะสิ่งปฏิกูลการดูแลน้ำเสีย)	
6. ความรับผิดชอบต่อลูกค้า(มีการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อลูกค้าเช่นไม่เอาเปรียบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีคุณภาพ ปลอดภัย ฯลฯ)	
โครงสร้างและกฎระเบียบ	
7. การกำหนดโครงสร้างและการแบ่งหน้าที่ของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงาน	
8. การกำหนดกฎระเบียบหรือข้อบังคับ	

หมวดที่ 2 เงินทุนและการวางแผน

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
การเงินและบัญชี	
9. การระดมทุน	
10. การจัดบันทึกการเงินหรือบัญชี	
11. การใช้ประโยชน์จากบันทึกการเงินหรือบัญชี	
12. การจัดสรรรายได้และผลประโยชน์	
13. การเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและข้อมูลอื่น ๆ แก่สมาชิก	
สวัสดิการสมาชิกและชุมชน	
14. การจัดสวัสดิการแก่สมาชิก	
15. การทำกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์	

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
16. การจัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่ม (แผนบริหารองค์กร และ แผนประกอบการ)	
17. การชี้แจงแผนแก่กรรมการและสมาชิกกลุ่ม ผู้ประกอบการชุมชน	

หมวดที่ 2 เงินทุนและการวางแผน (ต่อ)

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
18. การปฏิบัติตามแผนที่จัดทำไว้ หรือ แผนที่ ได้ปรับปรุงตามสถานการณ์	
19. การนำปัญหาในการดำเนินงานมา ปรับปรุงแก้ไข	

หมวดที่ 3 การบริหารตลาด

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
20. การกำหนดลูกค้าและแหล่งจำหน่าย เพื่อใช้เป็น ข้อมูลในการประกอบการ	
21. แหล่งจำหน่ายหรือตลาด และเครือข่าย ด้านการตลาด (เครือข่ายด้านการตลาด หมายถึง เครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงหรือ ขยายตลาดได้ อาจเป็นเครือข่ายที่เป็น ทางการหรือไม่เป็นทางการ)	

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
22. การติดตามข้อมูลความต้องการของลูกค้าและตลาด (การติดต่อสื่อสารกับลูกค้า เพื่อให้ทราบข้อมูลความพึงพอใจ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ)	
23. การพัฒนาตราสินค้า บรรจุภัณฑ์ ให้มีคุณภาพ	
24. มีการทำการส่งเสริมการตลาดที่เป็นรูปธรรมชัดเจน	

หมวดที่ 4 ด้านการผลิตและให้บริการ

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
25. ขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	
26. การปฏิบัติตามขั้นตอนหรือกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการ	
27. การควบคุมคุณภาพสินค้าหรือบริการจนถึงมือลูกค้า	

หมวดที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกหรือพนักงาน

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
28. การแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนากลุ่มและสมาชิก	
29. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร แก่สมาชิก เครือข่าย และบุคคลภายนอก	
30. การกำหนดเงื่อนไขการรับสมาชิกกลุ่ม	
31. การพัฒนาสมาชิกกลุ่ม	
32. การสร้างขวัญกำลังใจแก่สมาชิกกลุ่ม	
33. การให้ความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มในรอบปีที่ผ่านมา (วัดความร่วมมือของสมาชิก โดยดูจากการ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม)	

หมวดที่ 6 ผลลัพธ์การดำเนินงานของผู้ประกอบการชุมชน

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
ด้านผลลัพธ์ตามภารกิจของผู้ประกอบการชุมชน	
34. การลดรายจ่ายของสมาชิกกลุ่ม	
35. การเพิ่มรายได้ของสมาชิกกลุ่ม	

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
36. การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของสมาชิกกลุ่ม	
ด้านคุณภาพสินค้าหรือบริการ	
37. ความพึงพอใจต่อสินค้าหรือบริการ	
38. มาตรฐาน คุณภาพ ความปลอดภัยของสินค้าหรือบริการ	
39. การสร้างความแตกต่างของสินค้าหรือบริการให้เป็นที่ต้องการของตลาด	
ด้านประสิทธิภาพของการดำเนินงาน	
40. การลดต้นทุนในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม	
41. การลดความผิดพลาดและการสูญเสียในการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆของกลุ่ม	

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
ด้านการพัฒนากลุ่ม	
42. ความสำเร็จของกิจกรรมของกลุ่ม	

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
43.การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะของสมาชิก	
44.ความพึงพอใจของสมาชิก (วัดความพึงพอใจโดยดูจากการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม)	
45.ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน	

หมวดที่ 7 การปฏิสัมพันธ์กับภายนอก

ประเด็นปัจจัยที่สัมภาษณ์	
46. การเข้ามา/หรือการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก	
47. การให้ความร่วมมือในการร่วมจัดกิจกรรม หรือออกร้าน ร่วมกับหน่วยงานภายนอก	
48. การบริจาคช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ เพื่อสังคม ในนามกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน	

สัมภาษณ์ : ประธาน/สมาชิกที่ได้รับประโยชน์โดยตรง (สมาชิกกลุ่ม)

คำถามวิจัย : 1. ชุมชนทำงานกับใครบ้าง

2. ผู้ประกอบการชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรจากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

3. ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรจากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
Ice-breaking 1. คุณ เกิดที่นี้หรือเปล่าครับ อยู่ที่นี่มากี่ปีแล้ว 2. อาชีพหลักๆ ของคนที่นี่ เขาทำอาชีพอะไรกัน แล้วตัวคุณทำอาชีพหลักอะไร 3. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเป็นอย่างไรในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา (สภาพความเป็นอยู่) 4. ภายในชุมชนนี้มีปัญหาหรือไม่ ถ้ามี มีปัญหาอะไรบ้าง	- อาชีพหลักที่เลี้ยงชีพ เลี้ยงครอบครัว - อาชีพเสริมที่ช่วยสร้างรายได้ (อะไรเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้คิดเป็นร้อยละเท่าไร) - ระบุปัญหา เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พร้อมอธิบายเหตุผล - มีหน่วยงานเข้ามาช่วยแก้ปัญหาหรือไม่อย่างไร
ภาพรวมด้านโครงการบริการวิชาการ 1. คิดอย่างไรที่ชุมชนนี้มีสินค้าชุมชนในการออกจัดจำหน่าย 2. ภาพรวมของ ลูกค้านี้เป็นอย่างไร ปริมาณคน/รายได้เดือน 3. มรภ.เทพสตรี เข้ามาตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีบทบาทอะไรในชุมชน 4. นอกจาก มรภ.เทพสตรี มีหน่วยงานอื่นๆ มาติดต่อเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือไม่เมื่อไร	- ก่อนที่ มรภ.เทพสตรี เข้ามาเริ่มกิจกรรม ชุมชนเคยมีกิจกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือไม่ - มรภ.เทพสตรี มาทำกิจกรรมอะไรกัน ชอบอะไรในชุมชน - มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างตั้งแต่ มรภ.เทพสตรี เข้ามา - คนในชุมชนมีบทบาทอย่างไรบ้าง มีใครในชุมชน บ้านหลังไหนบ้าง ที่เขาทำผลิตภัณฑ์ชุมชน - ความแตกต่างในแง่ของการลงทำงานกับชุมชนระหว่าง มรภ.เทพสตรี กับ หน่วยงานรัฐ/เอกชน

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
	/ อื่นๆ คืออะไร แต่ละองค์กรสร้างรายได้ให้คุณเป็นสัดส่วน ประมาณเท่าไร
ประโยชน์ที่เขาได้รับการทำอาชีพที่เกี่ยวกับการ ผลิตภัณฑ์ชุมชน 1. คุณได้เคยเข้าร่วมทำกิจกรรมของ มรภ.เทพ สตรี ไหม กิจกรรมอะไรบ้าง 2. คุณได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการทำ กิจกรรม กับเขา 3. อาชีพ.....มีคนทำกี่คน 4. ในด้านรายได้ รายได้ที่คุณได้รับจากการมี อาชีพประมาณเท่าไร 5. ในการทำอาชีพ.....คุณต้องลงทุนเพิ่มไหม 6. นอกจาก รายได้ คุณคิดว่า มีประโยชน์อะไรที่ คุณได้รับอีก 7. พอจะสามารถแยกออกได้ไหมว่า ผลกระทบที่ เกิดขึ้นในชุมชน ผลกระทบอะไรเกิดขึ้นจาก มรภ.เทพสตรีหรือหน่วยงานอื่น	- มีหน่วยงานอื่นที่เข้ามาส่งเสริมกิจกรรมใน ลักษณะเดียวกันหรือไม่ อย่างไร อยากรู้เรื่องความสามารถ ศักยภาพ ที่เป็น ประโยชน์กับอาชีพที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือเอามาใช้ได้โนอาชีพอื่นๆ และใน ชีวิตประจำวัน - เกิดรายได้ได้อย่างไร - ต่างกันอย่างไรในแต่ละเดือน เดือนไหนที่มี รายได้/ รายได้ส่วนนี้คิดเป็นสัดส่วนเท่าไรต่อ รายได้ทั้งหมดของท่าน -ได้ประโยชน์อะไรจากกิจกรรมของ มรภ.เทพสตรี บ้าง ข้อไหนสำคัญที่สุด /เมื่อก่อน(ปีไหน) เป็นอย่างไร และตอนนี้เป็นอย่างไง สังเกตเห็น การเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง -เรียงลำดับประโยชน์ พร้อมอภิปรายเหตุผล และอภิปรายว่าใครมีส่วนร่วมสร้างเท่าไร
ผลกระทบจากโครงการของ มรภ.เทพสตรี ต่อ ชุมชน 1. หลังจากที่ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ใน ชุมชน คุณเห็นว่าชุมชนเปลี่ยนไปบ้างไหม มีอะไร ที่	-ได้แก้ปัญหาที่กล่าวใน ice-breaking หรือไม่ อย่างไร -ลองถามสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมอาจช่วยให้คิด ออกมากขึ้น • ด้านกายภาพ เช่น ความสะอาด ความเป็น

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
คิดว่าเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากเดิม ที่เกิดมาจากผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (ลองไล่ถึงการเปลี่ยนแปลงไปที่ละอย่าง) คุณคิดว่าเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี หรือเป็นด้านลบ เพราะอะไร และทำไม	ระเบียบ ของชุมชน กรณีมีคนมาศึกษาดูงานของกลุ่มมากขึ้น • ด้านทางสังคม เช่น ความสามัคคี การช่วยเหลือกัน ภูมิปัญญาวัฒนธรรม • ด้านเศรษฐกิจ เช่น มีคนย้ายกลับมาทำอาชีพที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน (...ใคร) / ย้ายถิ่นออกน้อยลง เข้าถึงแหล่งเงินทุน
การทำงานของชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ 1. สถานการณ์ของชุมชนวันนี้เป็นอย่างไร 2. อะไรคือความท้าทายหลักๆ ของชุมชนวันนี้	- คิดว่าที่ผ่านมา โครงการไหน (ไม่ว่าจะเป็นขององค์กรอื่น ของ มรภ.เทพสตรี หรือโครงการที่ชุมชนริเริ่มเอง) มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาชุมชนมากที่สุด ในเรื่องต่างๆไล่ทีละประเด็น - อยากได้รับการสนับสนุนอย่างไร ด้านใด (เช่น เงิน องค์ความรู้ connection)

สัมภาษณ์ : ผู้นำชุมชน

คำถามวิจัย : 1. ชุมชนทำงานกับใครบ้าง

2. ผู้ประกอบการชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรจากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

3.ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรจากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏเทพสตรี

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
Ice-breaking 1. คุณ เกิดที่นี้หรือเปล่าครับ อยู่ที่นี่มากี่ปีแล้ว 2. อาชีพหลักๆ ของคนที่นี่ เขาทำอาชีพอะไรกัน แล้วตัวคุณทำอาชีพหลักอะไร 3. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเป็นอย่างไรในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา (สภาพความเป็นอยู่) 4. ภายในชุมชนนี้มีปัญหาหรือไม่ ถ้ามี มีปัญหาอะไรบ้าง	- อาชีพหลักที่เลี้ยงชีพ เลี้ยงครอบครัว - อาชีพเสริมที่ช่วยสร้างรายได้ (อะไรเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้คิดเป็นร้อยละเท่าไร) - ระบุปัญหา เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พร้อมอธิบายเหตุผล - มีหน่วยงานเข้ามาช่วยแก้ปัญหาหรือไม่อย่างไร
ภาพรวมด้านโครงการบริการวิชาการ 1. คุณรู้หรือไม่ ว่าชุมชนของคุณมีผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. คิดอย่างไรกับการที่เราเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ชุมชนจำหน่าย 3. ชุมชนนี้ มีคนมาดูงานไหม ตั้งแต่ปีไหน ใครเป็นผู้นำมา 4. รู้จัก มรภ.เทพสตรี หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร	- ในฐานะผู้นำชุมชนท่านมีบทบาทอย่างไรต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน - ก่อนที่ มรภ.เทพสตรี เข้ามาเริ่มกิจกรรม ชุมชนเคยมีกิจกรรมเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชนก่อนหรือไม่ - พวกเขามาดู มาทำกิจกรรมอะไรกัน ชอบอะไรในชุมชน ภาพรวมของ กลุ่มคนมาดูงานในชุมชน ปริมาณคน/รายเดือน

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
	- มรภ.เทพสตรี เข้ามาตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีบทบาทอะไรในชุมชน - มีอะไรเปลี่ยนแปลงไปบ้างตั้งแต่ มรภ.เทพสตรีเข้ามา - คนในชุมชนมีบทบาทอย่างไรบ้าง มีใครในชุมชน บ้านหลังไหนบ้าง ที่เขาทำผลิตภัณฑ์ชุมชน - ความแตกต่างในแง่ของการลงทำงานกับชุมชนระหว่าง มรภ.เทพสตรี กับ หน่วยงานรัฐ/เอกชน / อื่นๆ คืออะไร แต่ละองค์กรสร้างรายได้ให้คุณเป็นสัดส่วน
ผลกระทบจากโครงการของ มรภ.เทพสตรีต่อชุมชน 1. หลังจากที่ชุมชนมีผลิตภัณฑ์ในชุมชน คุณเห็นว่าชุมชนเปลี่ยนไปบ้างไหม มีอะไรที่คิดว่าเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากเดิม ที่เกิดมาจากผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (ลองไล่ถึงการเปลี่ยนแปลงไปที่ละอย่าง) คุณคิดว่าเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี หรือเป็นด้านลบ เพราะอะไร และทำไม 3.พอจะ สามารถแยกออกได้ไหมว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนจากมีผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลกระทบอะไรเกิดขึ้นจาก มรภ.เทพสตรี หรือ หน่วยงานอื่น ๆ	-ได้แก้ปัญหาที่กล่าวใน ice-breaking หรือไม่อย่างไร -ลองถามสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมอาจช่วยให้คิดออกมากขึ้น • ด้านกายภาพ เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ของชุมชน กรณีมีคนมาศึกษาดูงานของกลุ่มมากขึ้น • ด้านทางสังคม เช่น ความสามัคคี การช่วยเหลือกัน ภูมิปัญญาวัฒนธรรม • ด้านเศรษฐกิจ เช่น มีคนย้ายกลับมาทำอาชีพที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน (...ใคร) / ย้ายถิ่นออกน้อยลง เข้าถึงแหล่งเงินทุน มีใครได้รับประโยชน์ หรือผลกระทบด้านลบจากสิ่งที่คุณกล่าวมาบ้าง (ในระดับปัจเจกหรือ

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
	กลุ่ม)
การทำงานของชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ 1. สถานการณ์ของชุมชนวันนี้เป็นอย่างไร 2. อะไรคือความท้าทายหลักๆ ของชุมชนวันนี้	- คิดว่าที่ผ่านมา โครงการไหน (ไม่ว่าจะเป็นขององค์กรอื่น ของ มรภ.เทพสตรี หรือโครงการที่ชุมชนริเริ่มเอง) มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาชุมชนมากที่สุด ในเรื่องต่างๆไล่ที่ละประเด็น - อยากได้รับการสนับสนุนอย่างไร ด้านใด (เช่น เงิน องค์ความรู้ connection)

สัมภาษณ์ : ชาวบ้านทั่วไปที่ไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรง

คำถามวิจัย: 1. ชุมชนทำงานกับใครบ้าง

2. ชุมชนได้รับประโยชน์อย่างไรจากโครงการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

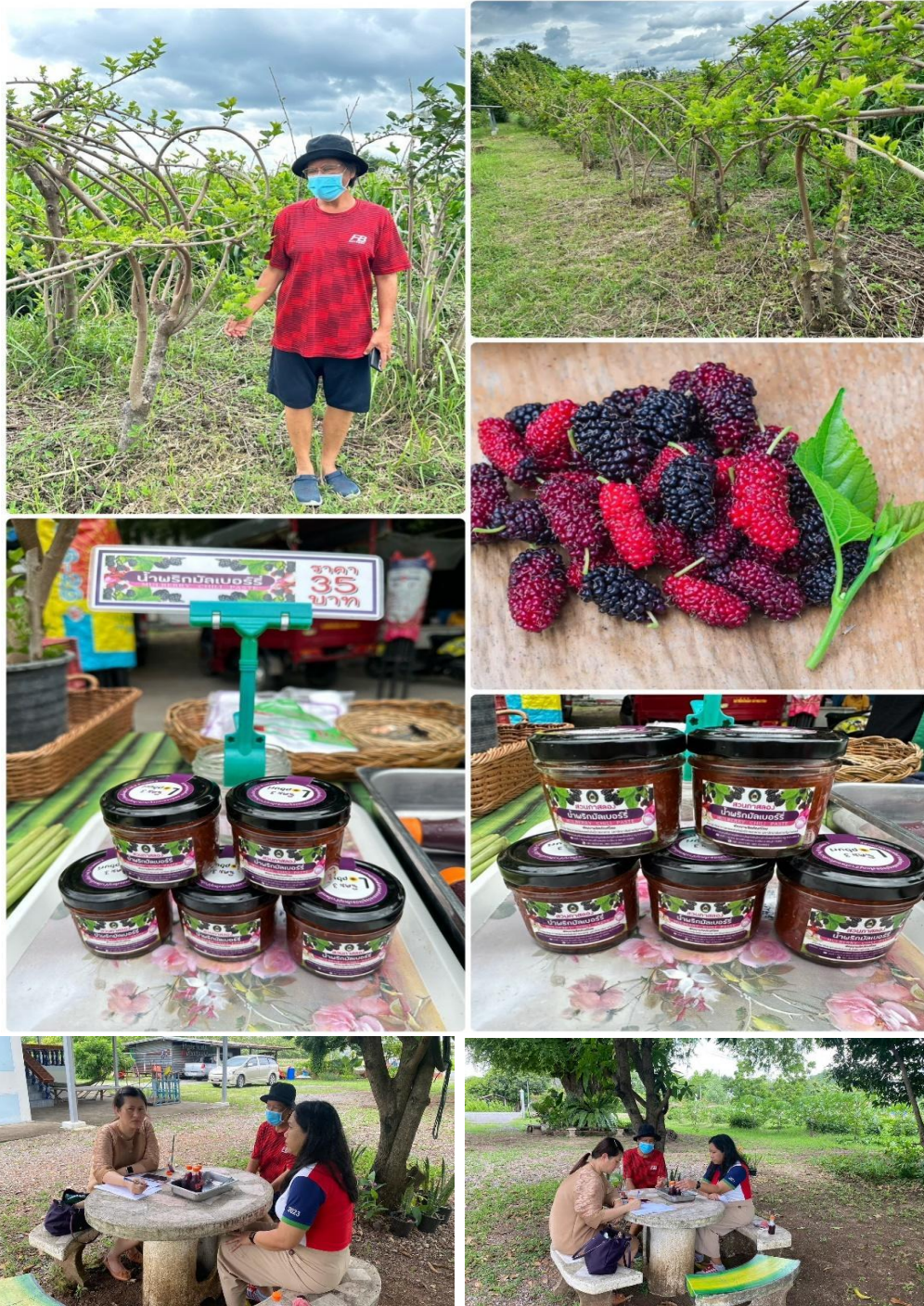
เทพสตรี

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
Ice-breaking 1. คุณ เกิดที่นี่หรือเปล่าครับ อยู่ที่นี่มากี่ปีแล้ว 2. อาชีพหลักๆ ของคนที่นี่ เขาทำอาชีพอะไรกัน แล้วตัวคุณทำอาชีพหลักอะไร 3. สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนเป็นอย่างไรในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา (สภาพความเป็นอยู่) 4. ภายในชุมชนนี้มีปัญหาหรือไม่ ถ้ามี มีปัญหาอะไรบ้าง	- อาชีพหลักที่เลี้ยงชีพ เลี้ยงครอบครัว - อาชีพเสริมที่ช่วยสร้างรายได้ (อะไรเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้คิดเป็นร้อยละเท่าไร) - ระบุปัญหา เรียงลำดับความสำคัญของปัญหา พร้อมอธิบายเหตุผล - มีหน่วยงานเข้ามาช่วยแก้ปัญหาหรือไม่อย่างไร
ภาพรวมด้านโครงการบริการวิชาการ 1. คุณรู้หรือไม่ ว่าชุมชนของคุณมีผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. คิดอย่างไรกับการที่เราเป็นชุมชนที่มีผลิตภัณฑ์ชุมชนจำหน่าย 3. ชุมชนนี้ มีคนมาดูงานไหม ตั้งแต่ปีไหน ใครเป็นผู้นำมา 4. รู้จัก มรภ.เทพสตรี หรือไม่ มากน้อยแค่ไหน อย่างไร	พวกเขามาดู มาทำกิจกรรมอะไรกัน ชอบอะไรในชุมชน ภาพรวมของ กลุ่มคนมาดูงานในชุมชน ปริมาณคน/รายเดือน - มรภ.เทพสตรี เข้ามาตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีบทบาทอะไรในชุมชน
ผลกระทบจากโครงการของ มรภ.เทพสตรี ต่อชุมชน 1. หลังจากที่คุณชุมชนมีผลิตภัณฑ์ใน	-ได้แก้ปัญหาที่กล่าวใน ice-breaking หรือไม่อย่างไร -ลองถามสิ่งเหล่านี้เพิ่มเติมอาจช่วยให้คิด

คำถามหลัก	คำถามเจาะลึก What, when, why, who, where, how
ชุมชน คุณเห็นว่าชุมชนเปลี่ยนไปบ้างไหม มีอะไรที่ คิดว่าเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากเดิม ที่เกิดมาจากผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ (ลองไล่ถึงการเปลี่ยนแปลงไปที่ละอย่าง) คุณคิดว่าเป็นเรื่องดีหรือไม่ดี หรือเป็นด้านลบ เพราะอะไร และทำไม 3.พอจะ สามารถแยกออกได้ไหมว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นในระดับชุมชนจากมีผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลกระทบอะไรเกิดขึ้นจาก มรภ.เทพสตรี หรือ หน่วยงานอื่น ๆ	ออกมากขึ้น • ด้านกายภาพ เช่น ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ของชุมชน กรณีมีคนมาศึกษาดูงานของกลุ่มมากขึ้น • ด้านทางสังคม เช่น ความสามัคคี การช่วยเหลือกัน ภูมิปัญญาวัฒนธรรม • ด้านเศรษฐกิจ เช่น มีคนย้ายกลับมาทำอาชีพที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมชน (...ใคร) / ย้ายถิ่น ออกน้อยลง เข้าถึงแหล่งเงินทุน มีใครได้รับประโยชน์ หรือผลกระทบด้านลบจากสิ่งที่คุณกล่าวมาบ้าง (ในระดับปัจเจกหรือกลุ่ม)
การทำงานของชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ 1. สถานการณ์ของชุมชนวันนี้เป็นอย่างไร 2. อะไรคือความท้าทายหลักๆ ของชุมชนวันนี้	- คิดว่าที่ผ่านมา โครงการไหน (ไม่ว่าจะเป็นขององค์กรอื่น ของ มรภ.เทพสตรี หรือโครงการที่ชุมชนริเริ่มเอง) มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาชุมชนมากที่สุด ในเรื่องต่างๆไล่ทีละประเด็น - อยากได้รับการสนับสนุนอย่างไร ด้านใด (เช่น เงิน องค์ความรู้ connection)

ภาคผนวก ข

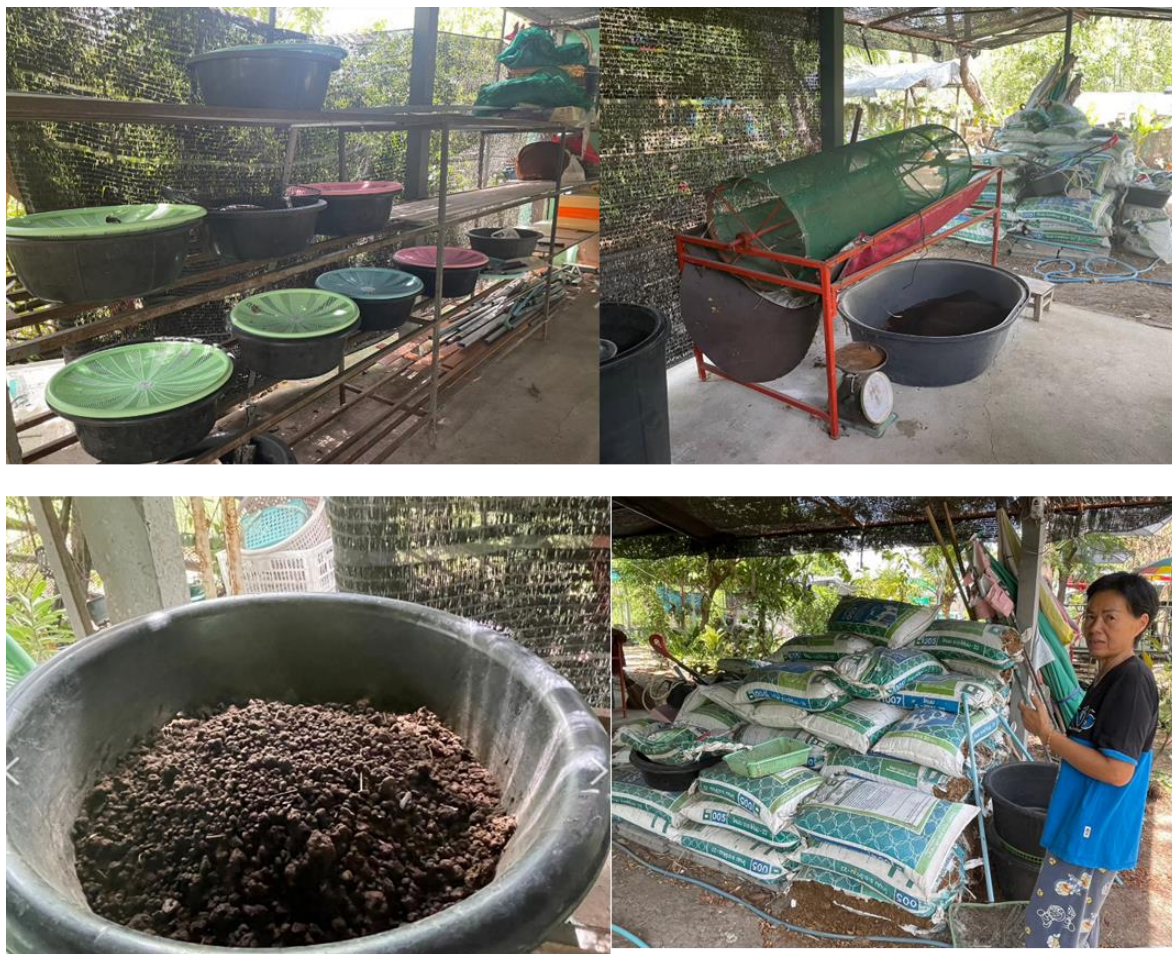
บรรยายากาศการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ภาพผลิตภัณฑ์น้ำพริกมัลเบอร์รี่

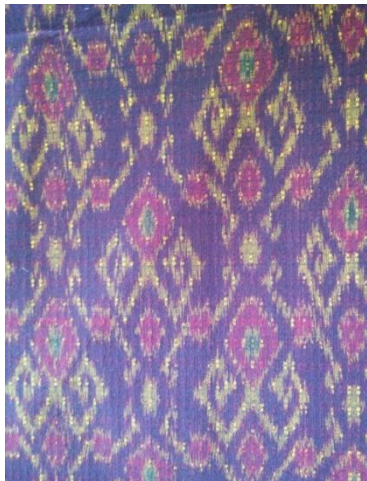

ภาพผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานหวายมหาสอน

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไส้เดือนและสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์จากไส้เดือนของกลุ่มปุ๋ยไส้เดือน หมู่
ที่ 10 ตำบลท่าแค อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี

การลงพื้นที่ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรหนองกระชายงาม

ลายโบราณ

ลายดอกตะแบกบาน

ลายหลยส์

ภาพการลงพื้นที่ ดอกไม้ประดิษฐ์

ภาพการลงพื้นที่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไร่นาหารสาธิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ใช้นวัตกรรมต่อยอดภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทร. 036 427 485 โทรสาร. 036 422 610 www.tru.ac.th